

NR. 11 / DECEMBRIE 2023

ISSN 2810 – 3173

ISSN – L 2734 – 5939

DEMERSURI DIDACTICE (ONLINE)

STUDII DE SPECIALITATE

Editura Educația Azi

Coordonatori:

- prof. înv. primar Elena-Loredana TĂBĂCARU (Școala Gimnazială „Ștefan Luchian” Moinești, Bacău);
- Prof. înv. primar Mihaela-Denisia RADU (Școala Gimnazială Nr. 3 Mangalia, jud. Constanța);
- Prof. Adriana-Ioana POPA (Școala Gimnazială Nr.1 Pomezueu- G.P.N. Nr. 3 Vălani de Pomezueu, jud. Bihor).

Referenți științifici:

- prof. dr. Mirela DUMITRU-SAVIN (Colegiul Național Militar „Alexandru Ioan Cuza” Constanța);
- prof. gr. I, expert RED Adriana-Nicoleta ARGATU (Colegiul Național Militar „Alexandru Ioan Cuza” Constanța).

Colectivul de redacție:

- prof. înv. primar Elena-Loredana TĂBĂCARU;
- doctor în filologie, prof. Mirela DUMITRU-SAVIN;
- prof. înv. primar Niculina – Ionica VIȘAN;
- prof. Simona-Carmen TĂBLEȚ;
- prof. Valentina MĂNESCU;
- prof. Felicia IACOB.

Tehnoredactare: prof. înv. primar Elena-Loredana TĂBĂCARU

2023 © pentru prezenta ediție *Editura Educatia Azi*

Site: <https://edituraeducatiaazi.ro/>

Site revista: <https://noidemersurididactice.wgz.ro/>

Adresa editurii: Suceava, str. Nicolae Iorga, nr. 14

TERAPIA PRIN DANS ȘI MIȘCARE

Profesor psihopedagog Andreea BLĂGOI
Școala Profesională Specială " Sf. Nicolae" București, sector 4
Profesor psihopedagog Daniela CARA
Școala Profesională Specială " Sf. Nicolae" București, sector 4

În ultimii ani, distribuția populației școlare a instituției noastre educaționale s-a schimbat continuu, înregistrând o creștere semnificativă a procentului elevilor cu dizabilități mintale severe, profunde și asociate devenind din ce în ce mai mare, în prezent atingând aproximativ 70% . În acest context, a apărut nevoia de formare continuă a cadrelor didactice, echipa școlii noastre identificând soluții precum obținerea finanțării prin intermediul proiectelor ERASMUS + și colaborarea cu asociații care oferă atât cursuri/workshopuri de formare profesională în domeniul educației speciale, cât și desfășurarea de activități terapeutice cu elevii noștri. Așa a prins contur proiectul ERASMUS+ *Dance to express* nr. 2022-3-RO01-KA210-YOU-000102195 derulat de către Școala Profesională Specială "Sf. Nicolae" (<https://scoalaprofesionalasfnicolae.ro>) în parteneriat cu Asociația TMoves (<https://tmoves.com/>) și Centrul Cercima din Montijo, Portugalia (<https://cercima.pt>).

Prin intermediul acestui proiect, opt cadre didactice (4 profesori psihopedagogi, 1 profesor de psihopedagogie specială, 2 profesori educatori și o educatoare de grădiniță) au avut posibilitatea să participe la activități de formare în terapie prin dans și mișcare – sesiuni teoretice susținute de formatori specializați în dans-terapie, precum și sesiuni practice, desfășurate atât în București cât și în Montijo (https://www.youtube.com/watch?v=D0y_7EOytKE).

Terapia prin dans și mișcare (TDM) se încadrează în terapiile artistic-creative alături de melo-terapie, art-terapie și psihodramă. Ea poate fi definită ca reprezentând utilizarea mișcării în scop psihoterapeutic, promovând integrarea emoțională, cognitivă, socială și fizică a individului (American Dance Therapy Association).

Un concept de bază în TDM îl reprezintă dorința și nevoia fiecăruia de a fi cunoscut și înțeles pentru ceea ce este cu adevărat. A privi fără prejudecăți, a fi deschis - reprezintă modul în care începem fiecare sesiune. Observarea acțiunilor, a mișcărilor, a gesturilor non-verbale ca expresii de comunicare reprezintă cheia prin care se ajunge la o cunoaștere profundă, precum și la stabilirea unei relații / unui dialog non-verbal, prin dans, mișcare și joacă.

Toți elevii noștri sunt speciali, iar dansul terapeutic le oferă oportunități de a fi acceptați și valorizați, contribuind la procesul de învățare și dezvoltare personală. TDM se desfășoară în numeroase școli din Europa, SUA și Canada, fie ca disciplină de sine stătătoare, fie ca unitate de învățare în programa de educație fizică și sport, iar începând din acest an școlar este implementată și la noi în școală. (<https://www.youtube.com/watch?v=vf5TY1aJ6QM>)

Dansul, ca formă de artă ce utilizează corpul în mișcare drept mijloc de exprimare creativă, oferă un instrument pentru îmbunătățirea conștientizării senzoriale și pentru dezvoltare personală.

Un program de TDM de calitate conduce la dezvoltarea a patru paliere principale: psihomotor, cognitiv, afectiv, social.

- a) Domeniul psihomotor: TDM contribuie la dezvoltarea conexiunii dintre percepție și acțiune, importante în dezvoltarea psihomotorie și integrează interacțiunile fizice, emoționale, simbolice și cognitive în capacitatea individului de a fi și de a acționa într-un context bio-psiho-social.
- b) Domeniul cognitiv: copiii se raportează în mod natural la mișcare ca mod de învățare primar; dansul terapeutic poate avea un impact pozitiv asupra stimulării comunicării, gândirii critice, imaginației precum și asupra concentrării;
- c) Domeniul afectiv: mișcarea este fundamentală în învățarea despre sine, despre acțiunile celorlalți și despre mediul social; utilizarea mișcării ca instrument de auto-exprimare poate avea un impact larg asupra dezvoltării identității personale, autonomiei, stimei personale și încrederii în sine;
- d) Domeniul social: TDM oferă participanților oportunități de a descoperi și aprecia diferențele individuale și diversitatea umană;

Abordări conceptuale ale mișcării (Seewald):

1. un instrument funcțional, care pune accentul pe îmbunătățirea echilibrului și ameliorarea tensiunii;
2. un proces de auto-activare, care se concentrează pe explorarea expresiei în interior și pe îmbunătățirea conștiinței propriului corp;
3. o realizare a structurilor perceptiv-motrice care duce la varietate și flexibilitate în comportamentul senzorio-motor;
4. un mijloc de dezvoltare a relațiilor dintre indivizi și mediul înconjurător.

În sesiunile desfășurate cu elevii școlii noastre folosim câteva tehnici fundamentale care susțin pedagogia incluzivă a dansului. Acestea sunt combinate cu o abordare de predare care creează un mediu de acceptare, flexibil, deschis și creativ, încurajând, în același timp, interacțiunea între participanți într-un proces comun de învățare și dezvoltare. Prin aceste tehnici elevii devin mult mai conștienți de propriul corp, precum și de spațiul personal și general. Ei au ocazia să exploreze spațiul și să învețe să îl împartă cu cei din jur. Activitățile în grup facilitează interacțiunea socială prin dezvoltarea abilităților de comunicare și colaborare. Totodată, în cadrul acestor sesiuni, participanții învață să se orienteze mai bine în timp, să conștientizeze viteza de mișcare și să-și adapteze ritmul în funcție de condițiile externe, experiența ritmului în dans fiind esențială pentru conștientizarea și reglarea dinamicii mișcării personale. (<https://youtu.be/MHeVz1FA87s>)

Alte aspecte abordate pe parcursul activităților facilitează înțelegerea și experimentarea unor atribute ale mișcării, precum forța, echilibrul, energia, greutatea, cursivitatea, fluiditatea etc. De asemenea, în sesiunile de terapie prin dans și mișcare, prin exercițiile propuse (ex: start/stop, rândul meu/rândul tău etc.) urmărim formarea și dezvoltarea unor abilități necesare dezvoltării personale.

Deși perioada desfășurării terapiei prin dans și mișcare este scurtă, primii pași fiind făcuți odată cu începerea anului școlar 2023-2024, se poate observa atât evoluția cât și confortul elevilor în urma participării săptămânale la sesiunile de terapie. Prin urmare, suntem permanent deschiși să descoperim tehnici inovative, să învățăm și să aplicăm metode și strategii utile în procesul terapeutic-recuperativ al elevilor cu deficiențe mintale. De asemenea, recomandăm tuturor participarea la proiecte ERASMUS+, considerăm că oferă oportunități deosebite de dezvoltare personală și profesională.

Bibliografie:

- Dinold, M., Zitomer, M., (2015) "Creating opportunities for all in inclusive dance"; (https://www.researchgate.net/publication/288872257_Creating_Opportunities_for_All_In_Inclusive_Dance?enrichId=rgreq-6dfea2ba530b87ca397e29bf33edfa08-XXX&enrichSource=Y292ZXJQYWdlOzI4ODg3MjI1NztBUzozOTY3NjI4ODA3MjQ5O TJAMTQ3MTYwNzA1MDEzMw%3D%3D&el=1_x_2&esc=publicationCoverPdf)
- Dunphy, K., Scott, J., (2003) "Movement and dance for people with intellectual disabilities: is it therapy? is it art?";
- Tortora, S., (2010) "Ways of seeing: an early childhood integrated therapeutic approach for parents and babies", în "Clinical Social Work Journal";
- Tortora, S., (2014) "The importance of being seen: Winnicott, dance movement psychotherapy, and the embodied experience".

ANTRENAREA ELEVILOR CU CERINȚE EDUCAȚIONALE SPECIALE ÎN ACTIVITĂȚI EXTRAȘCOLARE PROIECT EDUCAȚIONAL - *BUCURIA CRĂCIUNULUI* *-BENEFICII ȘI LIMITE*

Învățător itinerant/ de sprijin Simona-Maria CIUTACU
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Brăila

Proiect Educațional Județean „ Bucuria Crăciunului”

SCOPUL PROIECTULUI:

- promovarea educației incluzive prin valorizare egală a tuturor elevilor;
- implicarea elevilor cu cerințe speciale în diverse proiecte sau acțiuni de voluntariat, organizate la nivel de clasă și/sau instituție pentru a realiza o educație incluzivă ;
- promovarea unor modalități de dezvoltare a creativității și abilităților copiilor cu nevoi speciale;
- prezentarea și promovarea produselor speciale realizate și create de elevii cu C.E.S. sub îndrumarea cadrelor didactice de sprijin sau a altor cadre didactice.

BENEFICII ȘI LIMITE:

Fiecare cadru didactic își pune amprenta asupra copiilor pe care-i educă și împărtășește din experiența sa celorlalți. Copilul își recapătă demnitatea precum și capacitatea de a se opune evoluției bolii sau prezenței handicapului.

Incluziunea este acceptarea tuturor oamenilor, independent de diferențele dintre ei. Este vorba despre aprecierea persoanelor pentru ceea ce sunt și competențele lor, mai degrabă decât despre felul în care merg, vorbesc sau se comportă. Incluziunea permite oamenilor să valorifice diferențele dintre ei, prin aprecierea că fiecare persoană este unică în felul său.

Fiecare copil are resurse pentru autodezvoltare și autodepășire prin aceste activități ocupaționale se poate dezvolta simțul estetic și dorința de a oferi o felicitare realizată de el.

În activitățile ocupaționale se pune accentul pe reeducarea gestualității, a îndemânării, dezvoltarea expresivității, readaptarea subiecților la efort și revenirea lor la o activitate profesională cu efect de resocializare.

Prin aceasta, copiii cu dizabilități își redobândesc autonomia și demnitatea îndrumați de profesori de specialitate. Ele se recapătă, într-o manieră simbolică, prin intermediul produselor.

Activitatea ocupațională ritmică scoate copilul cu dizabilități din izolarea lui, suprimă monotonia, starea de regresivitate sau complexe legate de prezența handicapului, favorizează adaptarea și evoluția clinică către ameliorare.

Acest concurs oferă posibilitate de afirmare tuturor copiilor care doresc să se înscrie în această competiție.

Terapia ocupațională își va găsi aplicație practică și va aduce bucurie, speranță și dorință de promovare a capacităților creative ale copiilor cu dizabilități. Prin aceasta vom promova bunele practici în urma cărora se vor găsi alternative de grăbire a procesului de vindecare psihică și de resocializare a celor care au nevoie de aceasta.

Cadrul didactic de sprijin și nu numai, oferă măiestria sa elevului cu cerințe speciale pentru a depăși barierele societății și stigmatizării, pentru a oferi egalitate de șanse și o educație pentru toți.

Proiectul a fost înscris în anul școlar 2022-2023 în CALENDARUL ACTIVITĂȚILOR EDUCATIVE JUDEȚENE, POZIȚIA 25, Domeniul Cultural artistic, arte vizuale.

Elevii cu cerințe educative speciale integrați în școlile de masă și elevii din C.S.E.I. Brăila, îndrumați de către un cadru didactic de sprijin sau alt cadru didactic de altă specialitate au avut de realizat o FELICITARE DE CRĂCIUN, folosind materiale didactice la alegere.

Au participat 114 elevi cu cerințe educative speciale din școlile de masă și C.S.E.I. Brăila și 50 de cadre didactice. A fost o participare numeroasă, elevii cu cerințe speciale fiind atrași de astfel de activități. S-au acordat diplome cu premiul I, II, III și participare.

CONCLUZIE:

Activitățile extrașcolare- reprezintă o resursă educațională valoroasă pentru întregul demers didactic și pentru dezvoltarea personalității elevilor.

Activitățile extrașcolare se desfășoară într-un cadru informal, ce permite elevilor cu dificultăți de afirmare în mediul școlar să reducă nivelul anxietății și să-și maximizeze potențialul intelectual.

Fiecare copil poate străluci într-un mediu școlar care oferă sprijin, încurajare și siguranță.

Bibliografie:

1. Doru Vlad Popovici- „Terapie ocupațională pentru persoane cu deficiențe”-Editura Muntenia -Constanța ;
2. Taflan A, Mușu I- „, Terapie educaționala integrată”- Editura Prohumanitas 1997;
3. <https://bioclinica.ro/pentru-pacienti/tratamente/recuperarea-cu-ajutorul-terapiei-ocupationale>

O PERSPECTIVĂ COGNITIVĂ ASUPRA PROVERBELOR

prof. Lidia-Maria STELIAN

Liceul Tehnologic de Industrie Alimentară Fetești, jud. Ialomița

Introducere

Proverbele au fost, sunt și vor fi întotdeauna atemporale. Diversitatea și numărul de proverbe sunt nelimitate. Indiferent de vârsta oamenilor sau de țara din care provin, proverbele fac parte din moștenirea lor. Conform modului de gândire al tuturor utilizatorilor de proverbe, acestea cuprind într-o mare măsură bun simț, experiență, înțelepciune și, mai presus de toate, adevăr.

Dintr-o perspectivă lingvistică, proverbele reprezintă o sursă de limbaj figurativ. Proverbele sunt similare metaforelor. Acestea sunt zicale sau povești menite să ajute învățarea – învățarea formală sau cea informală, familiară sau populară.

Istoria acestora datează din secolul al XVI-lea când, în anul 1515, Erasmus din Rotterdam a publicat prima sa colecție de proverbe și zicale proverbiale. De atunci, proverbele au devenit elemente stimulante și intens studiate deoarece, după cum afirmă Jerzy Gluski, citându-l pe filozoful englez Francis Bacon, „*Geniul, inteligența și spiritul unei națiuni sunt descoperite în proverbele sale*”¹. În unele privințe, acestea servesc același scop ca o fotografie sau o imagine într-o prezentare PowerPoint – o ilustrație reală sau verbală din care poți învăța. Limbajul proverbelor este simplu, dar pitoresc.

Proverbele sunt folosite pentru a exprima principii general acceptate, adesea considerate perle ale înțelepciunii, și pot fi folosite pentru a rezuma sau a concluziona prezentarea unei afirmații sau a unei teze. În măsura în care toți cei interesați cunosc aceleași proverbe, puterea lor retorică crește. Pe de altă parte, necesitatea explicării acestora, în cazul în care nu sunt cunoscute, denotă lipsa unui crez, a unei atitudini sau a unor ipoteze comune. Proverbele și zicalele proverbiale, cu valoarea și farmecul lor universal, adevărurile pe care le exprimă și mesajele pe care le transmit, au fost de secole la fel de populare în toate națiunile, în pofida diversității lor regionale și, în mod clar, datorită impactului pe care l-au avut. Laconismul lor, învățătura pe care o transmit, care variază de la adevăruri generale, la avertismente și comentarii asupra experienței umane, ne încurajează pe fiecare dintre noi să acționăm și să ne comportăm în anumite moduri. Așadar, nu este surprinzător faptul că, de-a lungul timpului, proverbele care au predominat și contribuit în mod semnificativ la dezvoltarea limbii române încă alcătuiesc o parte vie a acesteia și, astfel, pot îmbogăți conversațiile noastre de zi cu zi. Ele fac din limbaj un instrument de comunicare mai viu și mai puternic. Un răspuns capătă o greutate suplimentară atunci când nu rostim doar propria noastră părere și nu folosim doar expresia individuală a stării noastre de spirit, ci o opinie generală.

Proverbele sunt nestematele înțelepciunii, un amestec de înțelepciune și filozofie. Nu dezbate un punct de vedere anume și nu explică nimic; doar ne spun un mare adevăr în cel mai sugestiv mod posibil. Ele sunt create pentru a împărtăși cunoștințe practice omenirii. Reprezintă un mare adevăr, cu o gândire profundă și foarte multă experiență.

¹ Gluski, J., 1971, p. 4

De asemenea, proverbele sunt folosite pentru a rezuma experiențe de viață și permit ascultătorului să tragă propriile concluzii pe care să le aplice comportamentului său viitor. Astfel, deoarece proverbul are un profund sens metaforic și este integrat în activitățile zilnice ale unui popor, Finnegan susține că proverbele sunt puternic dependente de cultură și de context și, prin urmare, nu pot fi înțelese în afara contextului cultural în care sunt rostite². Dacă sunt scoase din contextul cultural, susține ea, acestea pot avea un sens complet diferit.

Folosirea proverbului se bazează pe aluzii culturale, așadar, când elementul cultural nu este înțeles, nici semnificația esențială a proverbului nu va fi înțeleasă. Ea susține că acest lucru poate fi și mai complicat dacă avem în vedere faptul că același proverb poate fi folosit în mai multe scopuri.

În același timp, proverbele sunt adevăruri universale care vorbesc despre condiția umană. Astfel, deoarece proverbul este variabil, poate fi folosit și în afara contextului cultural direct.

Potrivit lui Archer Taylor, „*Ca un ghid în problemele vieții, proverbul rezumă o situație, transmite o judecată, sau oferă o linie de conduită. Este o consolare în situații dificile, mai mari sau mai mici, și un ghid atunci când trebuie făcută o alegere. Exprimă o moralitate potrivită omului de rând*”³. El a mai subliniat faptul că antologiile de proverbe sunt citite pentru a reflecta asupra lumii și a vieții.

Proverbele, adesea considerate a fi „*elemente tradiționale de folclor*”⁴ ale unei limbi, au propriile lor însușiri caracteristice și lingvistice. S-au făcut multe eforturi pentru a defini un proverb. Astfel, pentru a oferi o definiție corectă a ceea ce reprezintă proverbele, precum și pentru a clarifica semnificația lor, ar trebui să se ia în considerare proprietățile acestora. Pentru început, ramura lingvisticii care se ocupă cu studiul proverbelor se numește *paremiologie*. Adesea, termenul „*proverb*” poate fi înlocuit cu „*aforism*”, „*maximă*”, „*gnom*” și „*adagiu*”. Indiferent ce sinonim alegem să folosim, proverbele continuă să reprezinte „*înțelepciunea condensată a națiunilor*”, iar trăinicia lor nu este periclitată dacă înțelegem că „*timpul trece, dar zicalele rămân*”⁵. În încercarea de a oferi o analiză cuprinzătoare a ceea ce reprezintă proverbele, unul dintre cei mai prolifici paremiologi contemporani, Wolfgang Mieder, a recunoscut chestiunea:

„*Problema definirii unui proverb pare a fi la fel de veche ca și interesul omului pentru ele. Nu doar mari minți, precum Aristotel și Platon, s-au preocupat de această întrebare cu privire la ceea ce constituie un proverb, dar chiar și primii paremiografi greci s-au luptat cu această sarcină aparent insurmontabilă*”⁶.

Unul dintre marile paradoxuri ale proverbelor este că acestea sunt, în general, recunoscute a simboliza simțul practic și simplitatea, dar se pare că sunt atât complexe, cât și dificil de definit. Deși majoritatea oamenilor sunt capabili să ofere multe exemple de proverbe, puțini dintre ei pot defini cu exactitate ce anume le face proverbiale, de fapt. Proverbele au provocat cărturarii timp de sute de ani, de-a lungul timpului îmbunătățindu-se sute de definiții diferite. Așadar, un număr

² Finnegan, R., 1970

³ Taylor, A., 1996

⁴ Norrick, N., 1985, p. 30

⁵ Soares, R., 2010, p. 14

⁶ Mieder, W., 1993, p. 4

considerabil de lingviști și-au dedicat profesia încercării de a oferi perspective concise, informative și evaluative asupra naturii proverbelor, a aspectelor lor poetice, cognitive și pragmatice⁷.

Potrivit lui Paczolay, un proverb „*reprezintă o scurtă afirmație, având un înțeles general, evident sau implicit, cu privire la un anumit domeniu caracteristic al condițiilor, atitudinilor sau acțiunilor umane generale*”⁸. Ele includ „*expresii tradiționale pline de înțelepciune*”⁹, au „*cel puțin două cuvinte*”¹⁰ și o „*formă relativ fixă, care se transmite, sau s-a transmis, prin comunicare orală*”¹¹. Importanța acestora constă în continuitatea lor, după cum este sugerat mai jos:

„*Vitalitatea proverbelor - apariția constantă a unor noi proverbe, împreună cu utilizarea lor continuă în noi contexte - surprinde modalitățile prin care folclorul reunește preocupările noastre cele mai serioase și angajamentele noastre cele mai importante, precum și valorile noastre cele mai de preț și perspectivele noastre cele mai înțelepte, uneori chiar și umorul nostru cel mai grosolan și convingerile noastre fundamentale, structurând astfel lumea din jurul nostru.*”¹²

Există o convingere generală că proverbele reprezintă cel mai restrâns gen al folclorului, acestea fiind transmise pe cale verbală. Cu toate acestea, ele pot fi analizate și ca unități lingvistice. Utilizarea proverbelor este multidimensională – acestea sunt folosite în vorbirea cotidiană, în sloganuri, în literatură, jurnalism și alte forme de comunicare. Prin utilizarea proverbelor în comunicare urmărim să ne întărim argumentele, să exprimăm idei generale, să postulăm generalizări despre o anumită idee și să transmitem un mesaj. Astfel, definiția lui Burke conform căreia „*proverbele reprezintă strategii pentru a face față situațiilor*”¹³ sugerează faptul că unele situații se pot dovedi similare sau identice și, prin urmare, presupunem că pot avea structuri lingvistice similare sau identice.

Funcția proverbelor

Potrivit lui Mieder, „*Prin folosirea proverbelor în discursul nostru dorim să ne accentuăm argumentele, să exprimăm generalizări, să influențăm sau să manipulăm alte persoane, să ne justificăm propriile defecte, să punem la îndoială anumite tipare comportamentale, să satirizăm problemele sociale, să ne amuzăm în situații ridicole*”¹⁴. Alte funcții sunt menționate mai jos:

---

⁷ Grambo, R., 1972, Kemper, S., 1981, Lieber, M., 1984, Rothstein, R., 1969

⁸ Paczolay, G., 1970, p. 742

⁹ Abrahams, D.R., 1972, p. 119

¹⁰ Dundes, A., 1975, p. 970

¹¹ Brunvand, H.J., 1986, p. 74

¹² Lau, K., Tokofsky, P., Winick, S., 2004, p. 1

¹³ Burke, K., 1957

¹⁴ Mieder, W., 1993, p. 11

1. Reprezintă o expresie figurativă, un instrument stilistic folosit pentru a obține forța semantică dorită;
2. Exprimă atitudini intelectuale și emoționale, de ex. intenție, simpatie, justificare, regret, avertisment, felicitări, atragerea atenției, aprobare etc.;
3. Reprezintă un instrument puternic și eficient pentru transmiterea de la o generație la alta a culturii, moralității sociale, obiceiurilor și ideilor unui popor;
4. Reflectă etnografia poporului;
5. Oferă o perspectivă asupra modului de viață al unui popor, a filozofiei acestuia, o analiză critică a vieții, adevărilor morale și valorilor sociale;
6. Proverbele asigură continuitatea unei anumite societăți și a individului care trăiește în cadrul acesteia;
7. Proverbele consolidează tradițiile unei societăți;
8. Au rolul de a lămuri și a sprijini înțelegerea codului tradițional de conduită.

Caracteristicile proverbelor

„Proverbele joacă încă un rol semnificativ în vorbirea de astăzi, unde continuă să fie utilizate pentru a moraliza, a instrui, a sfătui și a reflecta asupra evenimentelor cotidiene”¹⁵. Adesea, proverbele sunt folosite într-o manieră diferită, modificate pentru a se adapta comunicării moderne, datorită caracteristicilor lor unice, dintre care unele sunt enumerate mai jos:

1. Proverbele sunt adesea folosite în interacțiunea personală;
2. Aproape toate proverbele depind de context (cu excepția câtorva proverbe biblice cu rol educativ);
3. De obicei, se concentrează pe norme și pe un cod de conduită acceptabil;
4. Nu sunt logice;
5. Se bazează pe fapte empirice și derivă din experiențele oamenilor, relațiile umane și interacțiunea cu natura;
6. Reprezintă un limbaj figurativ, concis și sugestiv;
7. Reprezintă o afirmație grafică, ce exprimă un adevăr al experienței;
8. De obicei sunt percepute și acceptate ca un adevăr incontestabil;
9. Proverbul este un aforism, o zicală înțeleaptă bazată pe experiențele oamenilor;
10. Este o reflectare a valorilor sociale și a sensibilității poporului;
11. Este un mijloc de îndeplinire a unei varietăți de obiective sociale propuse.

Proverbele și competența comunicativă

Competența comunicativă constituie un concept lingvistic care vizează cunoștințele morfologice, sintactice și semantice ale unui locutor, normate de convențiile sociale. Aceasta reprezintă totodată totalitatea repertoriului lingvistic necesar unui utilizator competent al unei limbi pentru a comunica eficient în limba sa, înțelegând când și în ce mod să folosească anumite enunțuri. Competența comunicativă depășește competența lingvistică, care se referă doar la cunoștințele de fonologie, sintaxă și semantică, fără nicio referire la situația de utilizare.

---

¹⁵ Idem, p. 58

În reacția sa la distincția realizată de Chomsky între competență și performanță, Hymes examinează explorarea etnografică a competenței comunicative¹⁶, care include forma și funcția comunicativă în relația integrală dintre ele¹⁷. Potrivit lui Lin¹⁸, Hymes propune studiul cunoștințelor implicite pe care le au oamenii atunci când comunică. Competența comunicativă se extinde astfel atât la cunoaștere, cât și la perspectivă, cu privire la cine poate sau nu vorbi în anumite situații; când să vorbească și când să tacă; cu cine se poate vorbi; cum se poate vorbi cu persoane având poziții și roluri diferite; cum să ceară și să ofere informații; cum să solicite; și cum să dea ordine. Aceasta cuprinde utilizarea limbajului și a altor dimensiuni de comunicare în anumite medii sociale. Astfel, proverbele și competența comunicativă pot fi descrise ca cele două fețe ale unei monede, care depind una de cealaltă. Acest lucru se datorează faptului că proverbele sunt exprimări voalate, care necesită un anumit nivel de competență comunicativă din partea utilizatorului limbii pentru a le putea întrebuința în contexte adecvate. Potrivit lui Miruka și Alabi, nevoia de competență comunicativă în folosirea proverbelor le face adesea preferința lingvistică exclusivă a vârstnicilor¹⁹. Acest lucru se datorează faptului că se consideră că vârstnicii au multă experiență cu privire la originea anumitor proverbe, înțelepciunea necesară pentru a interpreta corect proverbele și, de asemenea, situațiile de comunicare în care proverbele primesc roluri comunicative noi, dar asemănătoare.

Concluzie

În calitate de cercetători în comunicare, este important să studiem și să înțelegem proverbele și societatea noastră, să observăm ce tipuri de comunicare consolidează societatea, să identificăm zonele unde valorile s-au erodat și să maximizăm utilizarea proverbelor ca o armă magică în cultivarea societății.

Proverbele sunt artefacte ce leagă gândirea de emoții și sentimente. Ele fac parte din limbajul cotidian și sunt strâns legate de cultură, permit oamenilor să trateze fenomene abstracte și, în acest fel, contribuie la înțelegerea lumii.

Proverbele vor rămâne atemporale și vor continua să lumineze pentru a ne avertiza împotriva capcanelor limbii și pentru a ne arăta calea corectă în exprimare.

Bibliografie:

ABRAHAMS, David Roger, "Proverbs and proverbial Expressions", *Folklore and Folklife: An Introduction*. Ed by Richard M Dorson. Chicago: University of Chicago Press, 1972.

BRUNVAND, Harold Jan, "The Study of American Folklore: An Introduction", 3rd ed. New York, Norton, 1986.

---

¹⁶ Hymes, D.H., 1966, p. 114 -158

¹⁷ Leung, C., 2005, p. 119 - 144

¹⁸ Lin, C. C., 2004

¹⁹ Miruka, O., 1994

²¹ Alabi, V., 2009, p. 515 - 530

- ALABI, Victoria, «Syntactic and Lexico-Semantic Structure of Proverbs in Adimora Ezeigb's Triologies» in Odebunmi et al. (ed) *Language, Gender and Politics*. Concept Publications Press, Lagos 2009, pp. 515-530.
- BURKE, Kenneth, "The Philosophy of Literary Form", *Studies in Symbolic Action*, New York, 1957.
- DUNDES, Alan, "On the structure of the Proverb", *Proverbium* 25, 1975.
- FINNEGAN, Ruth, "Oral Literature in Africa", London, Oxford University Press, 1970.
- GLUSKI, Jerzy, "Proverbs: A Comparative Book of English, French, German, Italian, Spanish and Russian Proverbs with a Latin Appendix", New York, Elsevier Publishing Company, 1971.
- GRAMBO, Ronald, „Paremiologica Aspects”, *Folklore Forum* 5, 1972.
- HYMES, Dell Hathaway, «Two types of linguistic relativity», in Bright, William, *Sociolinguistics*. The Hague: Mouton, 1966, pp. 114-158.
- KEMPER, Susan, "Comprehension and the Interpretation of Proverbs", *Jour of Psycholinguistic Research* 10.2, 1981.
- LAU, Kimberly, TOKOFSKY, Peter and WINICK, Stephen, "What Goes Around Comes Around: The Circulation of Proverbs in Contemporary Life", Utah University Press, 2004.
- LEUNG, Constant, «Convivial communication: recontextualizing communicative competence», in *International Journal of Applied Linguistics*, 15 (2), 2005, pp. 119-144.
- LIEBER, Michael D., „Analogie and Ambiguity: a paradox of Proverb Usage”, *J. Am. Folklore* 97, 1984.
- LIN, Chienjer Charles, "ANTH276: Introduction to Anthropology: The Nature of Language". http://www.u.arizona.edu/~clin/anth276_04/anth276_handouts/HD3_hymes.pdf [Date accessed 16/02/21], 2004.
- MIEDER, Wolfgang, "A proverb is a short sentence of Wisdom", in "Proverbs are Never out of Season", 1993.
- MIRUKA, Okumba, "Encounter with Oral Literature. Nairobi: East African Educational Publishers", 1994.
- NORRICK, Neal, "How Proverbs Mean: Semantic Studies in English Proverbs", Mouton Publishers, 1985.
- PACZOLAY, Gyua, "Some notes on the Theory of Proverbs", *Proverbium* 20, 1970.
- ROTHSTEIN, Robert, "The Poetics of Proverbs" Ed. Charles Gribble, Cambridge, Slavica Publications, 1969.
- SOARES, Rui, "From Paremiography to Paremiology: the Role of AIP-IAP as an International and Cultural Exchange Facilitator", *Folklore* 46, 2010.
- TAYLOR, Archer, "The Style of Proverbs". <http://www.deproverbio.com/>, 1996.

THANATOSUL – REFLEX AL TRAGICULUI ÎN POEZIA LUI TUDOR ARGHEZI

prof. Lidia-Maria STELIAN

Liceul Tehnologic de Industrie Alimentară Fetești, jud. Ialomița

Problema tragicului și originii lui a preocupat savanții din cele mai vechi timpuri, începând cu Aristotel. O analiză rapidă a ipotezelor privitoare la tragedie ne permite să ne dăm seama de complexitatea temei. Ca să ne edificăm asupra esenței tragicului și să vedem cum se configurează thanatosul ca reflex al lui în lirica argheziană, ne vom îndrepta atenția asupra operei lui Friedrich Nietzsche, care este și autorul uneia dintre ipoteze; ne vom opri asupra ei, întrucât deschide o perspectivă care ne interesează.

Negarea în forma sa extremă și tendința de a depăși limitele umanului pentru a lua locul lui Dumnezeu constituie esența tragică a operei lui Nietzsche, care, trebuie să spunem, se oglindește foarte bine și în poezie. „Ditirambii lui Dionysos” (1888) sunt în acest sens un exemplu edificator. Aici filozoful-poet sintetizează, la nivel tematic, toate motivele lirice de care a fost preocupat. Superioritatea lor este dată, la nivelul expresiei, prin capacitatea de orchestrare a temelor și motivelor în structura unitară a unui discurs liric, iar la nivelul poeticului ca angajament existențial reprezintă o chintesență a lirismului tragic: „La acest nivel – observă Șt. Augustin Doinaș – poetica nu mai rămâne o simplă praxis a verbului, o simplă transfigurare în imagini a realului; la acest nivel, eul poetic apare angajat într-o trăire la roșu a ideilor, poetical face corp comun cu metafizicul”²⁰, altfel spus, corpusul de idei exprimat în cărțile sale „Nașterea tragediei” (1871) și „Nașterea filozofiei în epoca tragediei grecești” (1816) sunt încorporate în forma estetică a „Ditirambilor”. Această concepție a fost minuțios analizată de Gabriel Liiceanu în cartea sa „Tragicul, o fenomenologie a limitei și a depășirii”²¹. Nihilismul și încercarea de a depăși limitele existențiale pentru a lua locul lui Dumnezeu sunt trăsături pe care le întâlnim nu numai la Nietzsche, ele se manifestă într-un mod specific, ca esență tragică și în lirica argheziană.

Tudor Arghezi este prin excelență o natură duală, așa cum au arătat-o și foarte mulți dintre exegeții autorului. Dualismul era caracterizat ca manifestare a atitudinilor contradictorii, prin incapacitatea opțiunii definitive. În ambele ipostaze (hristică și demonică), individul încearcă o depășire a limitelor umane, de unde și ipostaza tragică în care se află. În poezia argheziană, confruntarea cu moartea configurează trei atitudini majore, fiecare volum aducând cu sine o nouă ipostază a ei. Începând cu „Agate negre” moartea apare prezentată ca o forță sinistră care pătrunde în materie și o descompune. Dumitru Micu o vede „strecurată mai cu seamă în trupurile îndrăgostiților, în spasmurile îmbrățișărilor, în vibrațiile cărnii”²². În „Agate negre” totul e îmbibat de moarte: „Astăzi, soarele, prin ceață / S-a născut din haos, mort...”; ea devine scopul final al oricărei existențe: „Norii se duc; / Escortă funebră, duc toamna-n mormânt”, iar oamenii, simțind

²⁰ Doinaș, Ștef. Aug., 1980, p. 279.

²¹ Liiceanu, G., 1975, p. 114-115; p. 117-118.

²² Micu, D., 1965, p. 91.

apropierea acestei persoane funeste, încep să danseze un dans macabru: „Te-a prins al morții fad cadrul / În selenara-i desfrânare.” („Dedicație”)

În prima perioadă a creației lui Arghezi îi era străină ipostaza senină a „sfârșitului”. Descrierea ultimelor momente ale vieții lui exprimă regretul de a părăsi tărâmul micilor bucurii cotidiene. Dacă pentru Baudelaire Necunoscutul înseamnă „noul” și căutându-l el nu simte nicio teamă în fața morții, Arghezi însă suferă de spaimă când vorbește despre „un alt Nepătruns”, fiindcă acesta presupune „beznă”, iar aceasta nu e altceva decât moarte: „În loc de-a merge poate-n sus, / Spre ideal, / Te-mping spre beznele profunde / Greoaie ca un sac / De bronz, sub care doarme dus / Alt Nepătruns, alt Presupus.” („Pe ploaie”) Noaptea înseamnă pentru Tudor Arghezi angoasă și coșmar, cum observă și Nicolae Balotă: „Departate de vraja voluptoasă erotic, de sorginte romantică, a nopții eminesciene, atmosfera pe care o degajă noaptea argheziană este aceea a unei anxietăți difuze”²³. Scufundarea individului în „beznă” înseamnă o îngropare de viu, iar motivul morții în viață revine de multe ori în ficțiunea poetică a lui Arghezi. Spaima și tensiunea care vin odată cu moartea ating paroxismul în „Duhovnicească”, care este, de fapt, o expresie a primei atitudini configurate de confruntarea cu moartea: „Ce noapte groasă, ce noapte grea! / A bătut în fundul lumii cineva, / E cineva sau, poate mi se pare. / Cine umblă fără lumină, / Fără lună, fără lumânare / Și s-a lovit de plopii din grădină!”. Aici totul este închipuit pentru a stârni groază și compasiune. Decorul creează atmosfera propice identificării eului cu un Hrist care refuză suferința mântuitoare.

Confruntarea cu moartea generează o altă atitudine: eufemizarea morții văzută ca joc („De-a v-ați ascuns...”). Moartea ca joc reprezintă un motiv literar rarissim față de altul, mult mai familiar literaturii: viața ca joc. Poetul cultivă sentimentul ludicului până și în ipostaza gravă a stingerii vieții, încercând să-i atenueze gravitatea. Astfel, poemul „De-a v-ați ascuns...”, care se prezintă ca metaforă a morții, este lipsit de tensiunea tragicului, poetul situând-o într-un unghi de contemplație senină, proprie mai curând opticii copilului. Însuși Arghezi a definit poezia ca valență a spiritului infantil ce se prelungește în omul matur („Poezia”). Imun la dramă, ochiul inocent al copilului reține, mai degrabă, aparențele, evenimentele ca spectacol, asimilându-le lumii sale de pură invenție. În schimb, maturul reprezintă momentul dramatic pe măsura „spectatorilor” ca un joc, adică în calitatea lui de ireal. Moartea este astfel, un: „Joc viclean de bătrâni, / Cu copii ca voi, cu fetițe ca tine, / Joc de slugi și joc de stăpâni. / Joc de păsări, de flori, de câni. / Și fiecare îl joacă bine.”

Confruntarea cu moartea configurează și o a treia atitudine majoră în lirica argheziană, este vorba de înfruntarea neantului prin împlinirile vieții. Expresia acestei atitudini este dată de poezia „De ce-aș fi trist?”, care împletește laolaltă firul bucuriei cu cel al tristeții, amândouă dezvăluind două realități: exterioară și interioară. Opoziția nu este eliminativă, dimpotrivă, stările se conjugă perfect, creând astfel fundalul propice desfășurării tragicului. Poetul receptează frumusețea naturii și a vieții, dar în același timp e învăluit de tristețe, întrebându-se: „De ce-aș fi trist, că toamna târzie mi-e frumoasă? / Pridvoarele-mi sunt coșuri cu flori, ca de mireasă / Fereastra mi-este plină / De iederi împletite cu vine de glicină / Beteala și-o desface la mine și mi-o lasă, / Când soarele rămâne să-l găzduiesc în casă.” Tristețea este apanajul lumii interioare, iar întrebarea: „De ce-aș fi trist?” ne introduce în acest spațiu dezolant.

Ca o concluzie, am putea spune că la Arghezi thanatosul îmbracă forme diferite de receptare în lirica sa, reprezentând fie intrarea într-un tărâm al neprevăzutului din care nimeni nu mai poate

²³ Balotă, N., 1979, p.88.

ieși, fie un joc de copil, al destinului uman, pornit din realitatea neiertătoare lumii, sau chiar însăși viața, cu bune și cu rele, afirmând astfel eterna preocupare a poetului pentru problematica filozofică a relației omului cu Dumnezeu. Citim tragedia argheziană nu ca pe o luptă a omului de a-L cunoaște pe Dumnezeu, ci ca pe o ciocnire de forțe sufletești contradictorii, într-un psihic de tip titanian, care se constituie succesiv în ipostază hristică și în ipostază demonică.

Bibliografie:

- ARGHEZI, Tudor, *Versuri*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Cartea Românească, București, 1985, 2 volume.
- BALOTĂ, Nicolae, *Opera lui T. Arghezi*, Editura Eminescu, București, 1979.
- CĂLINESCU, George, *Tudor Arghezi (studiu critic)*, Editura Jurnalul literar, București, 1940.
- CIOCULESCU, Șerban, *Introducere în poezia lui Tudor Arghezi*, Editura Fundației Regale Mihai I, București, 1946.
- CONSTANTINESCU, Pompiliu, *Tudor Arghezi*, Editura Minerva, București, 1994.
- DOINAȘ, Ștefan Augustin, *Lectura poeziei urmată de tragic și demonic*, Editura Cartea Românească, București, 1980.
- LIICEANU, Gabriel, *Tragicul: o fenomenologie a limitei și depășirii*, Editura Univers, București, 1975.
- MICU, Dumitru, *Opera lui Tudor Arghezi: eseu despre vârstele interioare*, Editura pentru Literatură, București, 1965.

CUNOAȘTEREA PERSONALITĂȚII ȘCOLARULUI MIC STUDIU

Prof. învă. primar Lucica-Elena LUNGU
Liceul Tehnologic „Nicanor Moroșan” Pîrteștii de Jos, jud. Suceava

IPOTEZA: orice acțiune educațională eficientă nu se poate realiza decât pe baza cunoașterii multidimensionale și determinării personalității;

Obiectivele cercetării:

- delimitarea teoretică a noțiunilor ce vizează personalitatea umană;
- structurarea acțiunii de cunoaștere a personalității elevului;
- descoperirea surselor de informare în cunoașterea personalității;
- proiectarea și realizarea unui program experimental ce vizează cunoașterea personalității dar și stabilirea direcțiilor de dezvoltare a acesteia;

Desfășurarea cercetării:

Experimentul s-a realizat în perioada 17 septembrie 2009 – 22 ianuarie 2010. Eșantionul experimental a fost reprezentat de clasa a II-a A a Grupului Școlar „Nicanor Moroșan” Pîrteștii de Jos – Suceava, cu un număr de 15 elevi.

Etapa evaluării inițiale (17 septembrie-30 septembrie 2009) ce a vizat cunoașterea personalității elevilor.

Etapa formativ-ameliorativă (30 septembrie 2009- 10 decembrie 2009) ce a avut ca obiectiv dezvoltarea personalității elevilor testați.

Etapa finală-evaluativă de analiză a rezultatelor și interpretarea lor.

Probe și instrumente folosite:

✎ “BANCA DE DATE” :

Metode de cunoaștere prin analiza conduitei și a activității elevului:

- observația, analiza psihologică a procesului de integrare socială;

Metode de cunoaștere în care se solicită colaborarea cu elevul:

- convorbirea, chestionarul, testul psihologic;

Metode de cunoaștere prin intermediul grupului social:

- ancheta socială, tehnici sociometrice;

✎ DESENUL – modalitate de cunoaștere a personalității școlarului mic;

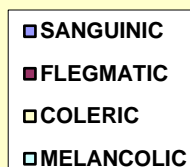
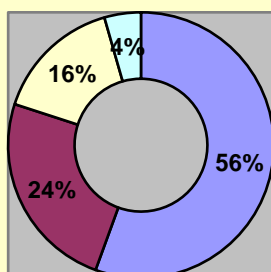
Interpretarea rezultatelor:

Analiza psihopedagogică a trăsăturilor temperamentale ale elevilor

Pentru interpretarea rezultatelor s-au stabilit patru indicatori:

- mobilitate psihică, stabilitatea conduitei, intensitatea reacțiilor, rezistența la dificultăți

Analiza psihopedagogică a trăsăturilor temperamentale ale elevilor

Analiza psihopedagogică a rezultatelor obținute la testele ce vizează trăsăturile de caracter ale elevilor

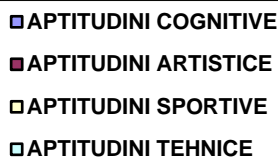
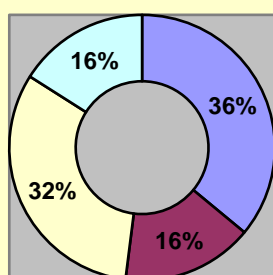
Trăsătura de caracter	Ponderea
Sociabilitatea	3
conștiința morală	3
Perseverența	2
Curajul	4
respectul pentru muncă	3

Analiza psihopedagogică a rezultatelor obținute la testele ce vizează aptitudinile elevilor

S-a urmărit încadrarea elevilor în cele patru categorii de aptitudini:

-aptitudini cognitive, aptitudini artistice, aptitudini sportive, aptitudini tehnice.

Repartizarea elevilor după aptitudinile dominante

Concluzii:

Având o bună cunoaștere psihopedagogică a fiecărui copil, putem interveni în stoparea aspectelor negative ale comportamentului lui. Cunoașterea fiecărui elev ne ajută să individualizăm procesul instructiv – educativ la nivelul colectivului și la fiecare copil în parte, pentru că dispunem de particularitățile de vârstă, dar și cele individuale. Tratarea diferențiată a elevilor are ca scop imediat eliminarea certă a unor rămăneri în urmă la învățătură, iar ca scop final sporirea randamentului școlar, individual și colectiv.

Complexitatea procesului de cunoaștere interumană implică procese cognitive, dar și empatic-afective, prin capacitatea de a te identifica cu subiectul studiat. Personalitatea copilului este un sistem dinamic, continuu și evolutiv, necesitând pentru cunoaștere corelarea aprecierilor, primite din mai multe surse.

Bibliografie:

Allport, G. „Structura și dezvoltarea personalității”, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1991;

Hedges, P. „Personalitate și temperament”, Editura Humanitas, București, 1999;

Huber, W. „Introducere în psihologia personalității”, Editura Științifică, București, 1998;

DEZVOLTAREA GÂNDIRII CREATOARE ÎN ORELE DE MATEMATICĂ DIN CICLUL PRIMAR LA COPII CU DIFICULTĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Prof. înv. primar Mihaela-Denisia RADU
Școala Gimnazială Nr. 3 Mangalia, jud. Constanța

1. Introducere

Creativitatea este apreciată drept o însușire generatoare a progresului. Ritmul alert al dezvoltării și competiției în toate domeniile de activitate ne impune să gândim repede și bine. Creativitatea este capacitatea unei persoane de a rezolva o problemă dată, mai exact de a găsi o soluție personală la o anumită problemă, indiferent de natura și domeniul de activitate, chiar dacă aceasta nu este nouă pentru societate, dar este nouă pentru persoana respectivă.

Gândirea creatoare se formează în procesul de învățământ prin orientarea și stilul activității elevilor, prin tipul de sarcini și exerciții care pot constitui un antrenament al gândirii. Însăși creativitatea se învață. Elevul învață modul în care se gândește creator. Un rol principal în dezvoltarea creativității la elevi îi revine, în primul rând, învățătorului, care trebuie să conducă și să orienteze în mod sistematic și continuu această activitate, dezvoltându-le gândirea, judecata și imaginația creatoare.

Învățătorul este primul din școală chemat să contribuie la formarea creativității la elevi, prin corelarea solicitărilor cu factorii motivaționali, aptitudinali și caracteriali implicați. Învățătorul trebuie să încurajeze imaginația, fanteziile și sugestiile creatoare ale elevilor. Nu în ultimul rând, trebuie să-i facă pe elevi să aibă încredere în ei, să le educe calitățile moral-volitve, să le dezvolte interesul și sensibilitatea la probleme noi, să încurajeze efortul creativ al elevilor încă de la primele manifestări, să creeze un climat educațional permisiv și cu largi deschideri la nou. El trebuie să urmărească înlăturarea principalelor obstacole din calea creativității: timiditatea, teama de greșeală, descurajarea și lipsa perseverenței.

Rezolvarea unei probleme este similară construirii unei case. Trebuie adunat materialul potrivit, dar acest fapt nu este totul! Pentru a construi o casă sau a rezolva o problemă, trebuie să fie îmbinate părțile și organizate într-un tot unitar. În scopul conștientizării multitudinii operațiilor mentale necesare în rezolvarea problemelor se va prezenta diagrama inventată de George Polya [4] și care cuprinde aceste operații într-o reprezentare sistemică.

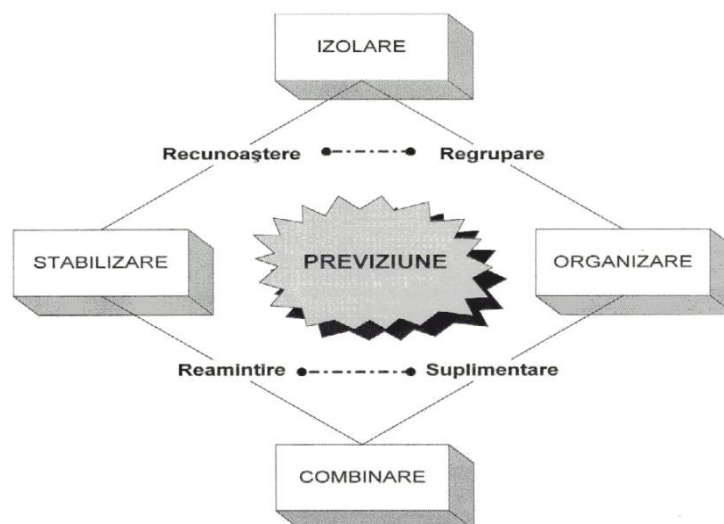

Figura nr. 1

În această diagramă pot fi observate operațiile gândirii în ordinea intrării lor în activitatea de rezolvare de probleme. Mai întâi apare dorința de a rezolva o problemă pe care o avem (relevanță). Încă de la început se pot ghici măcar câteva elemente (previziunea). Urmează un drum lung de căutări a soluției, combinat cu luarea deciziilor. Pe parcursul rezolvării se adună un volum semnificativ de „material” și în consecință trebuie alese toate elementele, cunoștințele auxiliare din memorie (mobilizare) și corelate cu problema în cauză (organizare). Când analizăm problema, ne bucurăm la recunoașterea unui aspect (recunoașterea) și acest fapt poate conduce la reamintirea vreunui element util (reamintirea).

Putem adăuga în viziunea noastră elemente potențial utile, cu scopul de a umple eventualele lacune (suplimentarea). Uneori putem progresa în rezolvare modificând pur și simplu dispunerea elementelor prezente, rearanjând sau restructurând (regruparea). Când analizăm problema, atenția ne poate fi atrasă de un anumit detaliu; îl separăm (izolarea), rezolvăm și trecem la alt detaliu. Apoi, reevaluăm în ansamblu și restrângem părțile în întreg (combinarea).

2. Cadrul particular

Definirea conceptului de dificultăți de învățare este un demers oarecum dificil datorită naturii aparte a fenomenului. Diverși autori care s-au preocupat de această problemă au elaborat numeroase definiții care s-au succedat la interval de câțiva ani, fie adăugând noi elemente, fie renunțând la unele din cele anterioare, considerate depășite, pe măsură ce studiile și cercetările privind dificultățile de învățare avansau. O dată cu trecerea timpului s-au stabilit mai multe semnificații ale termenului, de la dificultăți școlare înțelese ca piedici, probleme pe care le întâmpină elevii în învățarea școlară, la dificultăți de învățare înțelese ca dizabilități sau ca și dificultăți specifice de învățare. Există o corelație interesantă între dificultățile de învățare și tulburările instrumentale definite de Haim (1963) [6] ca „un ansamblu de date neurobiologice care intervin în adaptarea umană la mediul material, prin intermediul motricității, și la mediul uman prin intermediul limbajului”. Este vorba de fapt despre totalitatea mecanismelor funcționale care pot fi considerate ca fiind instrumente ale învățării sau care facilitează învățarea. Tot mai multe studii sprijină ideea conform căreia inadaptația școlară și problemele pe care le întâmpină elevii în învățare sunt datorate în proporție destul de mare (peste 60% din cazuri) tulburărilor instrumentale și afective.

Considerăm că dificultățile de învățare sunt reprezentate de tulburări în sfera învățării care împiedică elevul să obțină performanțe școlare identice cu ale celorlalți semeni (de aceeași vârstă, cu același nivel intelectual) fără a avea nici o deficiență sau dizabilitate vizibilă și recognoscibilă. Ele pot fi cauzate de nedezvoltarea sau incompleta dezvoltare a unor funcții instrumentale simple, dar și de o stimă de sine scăzută datorată unor probleme de relaționare cu cei din jur.

Copiii care se confruntă cu dificultățile de învățare, dacă sunt ajutați pot înregistra progrese, chiar dacă reduse, iar dacă sunt acceptați de către cadrul didactic și de clasa din care fac parte, ei se vor strădui mai mult pentru a face față cerințelor programei școlare și pentru a depăși aceste dificultăți. Astfel, introducerea unor activități de cunoaștere și autocunoaștere a elevilor, de consiliere a grupului integrator (a copiilor cu dificultăți de învățare) poate contribui la îmbunătățirea relațiilor din cadrul grupului (a grupului în general, a elevilor cu dificultăți de învățare cu ceilalți membri ai grupului).

Totodată, proiectarea și aplicarea unor programe de intervenție cu valoare de „bune practici” poate contribui la îmbunătățirea performanțelor școlare la elevii cu procese atipice în dezvoltare. Introducerea unui program de stimulare cognitivă a funcțiilor instrumentale ale copiilor cu procese atipice în dezvoltare (dificultăți de învățare) determină îmbunătățirea performanțelor școlare ale acestor copii.

Problema de aritmetică reprezintă transpunerea unei situații practice sau a unui complex de situații practice, în relații cantitative în care, pe baza valorilor numerice date ce se găsesc într-o anumită dependență unele față de altele și față de valorile cunoscute, se solicită determinarea necunoscutelor. A rezolva o problemă de aritmetică la clasele I — IV reprezintă, în esență, soluționarea unei situații problematice reale, întâlnită în practică, în viața de toate zilele. Activitatea de rezolvare a problemelor are un dublu rol și anume acela de a consolida deprinderile de calcul, care de altfel constituie primii pași în aritmetică, și acela de a dezvolta gândirea și raționamentul matematic.

Orice problemă de matematică, pentru a primi calificativul de „problemă”, oricât ar fi ea de simplă, trebuie să conțină trei părți esențiale [3, 5]:

- datele problemei sau valorile numerice cunoscute;
- relațiile dintre datele cunoscute sau condițiile problemei;
- întrebarea sau necunoscutele.

Datele problemei trebuie să aibă cel puțin două elemente care poartă denumirea de valori numerice cunoscute. Ele reprezintă termenii de orientare a ideilor în procesul de analiză și sinteză, sunt puncte de referință în procesul de gândire. Cele mai ușoare probleme sunt acelea în al căror enunț datele numerice apar în ordinea în care intră în calcul. În rezolvarea lor, elevii vor descoperi cu atât mai ușor întrebările intermediare (ce nu sunt cuprinse în textul problemei) cu cât acțiunile despre care se vorbește în problema în cauză sunt discutate și aranjate într-o ordine logică. O atenție deosebită trebuie acordată problemelor în care valorile numerice sunt prezentate în altă ordine decât cea care permite imediat trecerea la calcul și simultan mai apar și date suplimentare (secundare) ce au un rol lămuritor dar neparticipând semnificativ în procesul rezolvării.

Relațiile dintre date (condiția problemei) constituie o parte esențială a problemei, ele reprezentând legăturile dintre valorile numerice cunoscute și necunoscuta precizată. Elevii sunt puși în situația de a recunoaște aceste relații și analizând multitudinea de situații concrete precizate în problemă îl transpun în planul operațiilor aritmetice. Întrebarea sau necunoscuta, este o altă parte care întregeste problema. Această necunoscută poate fi descoperită relativ simplu (cum este cazul

problemelor simple) sau mai greu, aflându-se întâi necunoscutele intermediare (în cazul problemelor compuse).

Folosirea modelului formeii poveștii în școala elementară va influența curriculum-ul spre o mai mare coerență [2]. Vom încerca să ilustrăm acest lucru în cele ce urmează, însă motivul central pentru care acest lucru este astfel va deveni evident în această scurtă privire aruncată utilizării modelului în matematică.

Furnizează modelul formeii poveștii un mijloc alternativ de „umanizare” a curriculum-ului matematicii? După cum au observat progresiviștii, problema legată de matematică din perspectiva atât de multor copii este abstractizarea sa față de intențiile și emoțiile umane. Totuși, această abstractizare nu este ceva, fie că ne place sau nu, doar adevărat despre natura matematicii.

Matematica nu este o activitate inumană. Oamenii au inventat-o în scopuri umane. Cheia spre umanizarea sa, sau, și mai bine, spre reumanizarea sa pentru copii, este aceea de a lega din nou sarcinile de calcul de intențiile umane, speranțele, temerile etc. pe care le-a generat inițial. Dacă copiii pot vedea un anumit calcul matematic nu doar ca pe o abilitate dezumanizată ce trebuie manipulată, ci mai degrabă ca pe o anumită soluție la o anumită speranță, intenție, teamă umană sau orice altceva, atunci putem îngloba abilitatea într-un context care are înțeles.

Însă cum putem preda numărarea cu ajutorul modelului formeii poveștii? Să aplicăm modelul la cele mai de bază abilități matematice. Lecția noastră presupune că elevii au învățat despre numerele întregi și dorim să prezentăm zecile și sutele, dând o înțelegere a sistemului zecimal.

Ce este cel mai important în legătură cu un subiect? De ce ar trebui să conteze pentru copii? Ceea ce este important este că elevii înțeleg ingeniozitatea sistemului nostru zecimal. Vom dori să transformăm acest lucru în ceva minunat, aproape magic. Pentru vechii greci, pentru Pitagora, de exemplu, numerele erau pline de magie. Pentru că numărarea și sistemul zecimal să fie captivante, unele elemente ale acestei magii, această uimire în fața ingeniozității invențiilor matematice de bază, trebuie utilizate.

Care dintre opozițiile binare înglobează cel mai bine importanța subiectului? Cum preocuparea noastră este aceea de a transforma ingeniozitatea și uimirea față de sistemul zecimal, am putea alege opozițiile binare ale ingeniozității și lipsei de idei.

Ce conținut înglobează cel mai dramatic opozițiile binare pentru a da acces la subiect? Scopul nostru este acela de a expune uimirea și ingeniozitatea numărării. Prima noastră sarcină este, atunci, aceea de a arăta că ceea ce luăm de bun, ceea ce este o rutină obișnuită zilele acestea, este de fapt produsul unei realizări uimitoare. Trebuie să clarificăm copiilor și să ne reamintim și nouă că există o distincție importantă și profundă între simțul nostru legat de numere și operațiunea de numărare. Înțelegem numerele intuitiv, dar operațiunea de numărare se învață. Un număr de alte specii împart cu noi simțul numerelor, însă doar ființele umane au inventat activități elaborate de numărare. De exemplu am putea să le explicăm acest lucru copiilor spunându-le povestea ciorii care mânca grăunțele fermierului [2].

În trecutul îndepărtat operațiunea de numărare nu se făcea cu ajutorul numărării abstracte, ci prin potrivirea lucrurilor cu obiectele ce urmau să fie numărate. Unii oameni obișnuiau să facă o creștătură pe un băț pentru a reprezenta fiecare obiect, sau puneau o pietricică într-un bol. Problema legată de acestea apare atunci când avem numere mari. Numărarea multor creștături și pietricele devine la fel de confuză ca și numărarea lucrurilor pe care le reprezintă. O metodă ingenioasă de numărare este prezentă în povestea următoare [1, 2]:

„Era o dată un rege din Dacia care a trăit cu mulți ani în urmă. Acesta voia să știe câți

soldați avea în armata lui. El avea un consilier ingenios și alți cinci care nu aveau nici o idee bună. Armata a fost adunată la un loc pe o vastă câmpie. Acești oameni nu aveau modalități complicate de numărare și obișnuiau să utilizeze niște metode de potrivire. Cum ar putea număra grupurile nesfârșite de soldați? Cei cinci consilieri fără idei s-au tot plimbat înainte și înapoi fără nici un rezultat, fiecare dintre ei trebuind să-și mărturisească eșecul. Atunci regele s-a întors către sfătuitorul cel ingenios, care a venit cu o soluție.

Ingeniosul consilier i-a pus pe cei cinci consilieri fără idei să caute în jur până când fiecare găsește câte zece pietricele. Apoi el i-a pus să stea în linie lângă un spațiu îngust dintre două stânci la marginea câmpiei unde era adunată armata. O masă a fost așezată în fața lor și un bol a fost pus în fața fiecărui consilier. Armatei i s-a ordonat apoi să treacă unul câte unul printre stânci. Pe măsură ce fiecare soldat trecea, primul consilier pune o pietricică în bolul său. De îndată ce avea zece pietricele, lua din nou aceste zece pietre. De fiecare dată când lua cele zece pietre, consilierul de lângă el pune o pietricică în bolul său. Așa că după ce treceau cei zece soldați nu era nici o pietricică în primul bol, iar în cel de-al doilea bol se afla una.

Când primul consilier își golea setul său de pietricele de zece ori se aflau zece pietricele în cel de-al doilea bol. În mod similar, de îndată ce toate cele zece pietricele ale sale erau golite al doilea consilier le ridică din nou. Atunci când le ridică, al treilea consilier pune o pietricică în bolul său. Și așa mai departe. Și așa au continuat toată dimineața pe măsură ce soldații treceau rapid printre stânci. După câteva ore trecuseră cu toții. Al cincilea consilier avea o pietricică în bolul său, al patrulea avea 3, al treilea opt, al doilea șase, primul șapte. Deci erau exact 13867 soldați în armată. Prin ingeniozitate, consilierul cel isteț al regelui reușise să numere întreaga armată cu doar cincizeci de pietricele.”

Învățătorul poate să pună doi copii să numere clasa în felul acesta, sau un grup ar putea număra bip-urile generate de un calculator, sau orice altceva ar putea izvorî din ingeniozitatea cadrului didactic.

În funcție de evaluarea cadrului didactic privind gradul de înțelegere al principiului, el ar putea trece la concluzii sau ar putea introduce un alt exemplu de ingeniozitate în rezolvarea unei probleme într-un mod care prezintă utilizarea sistemului decimal.

Învățătorul s-ar putea îndrepta spre o concluzie întrebându-i pe copii cum ar fi putut consilierii regelui să numere soldații dacă nu ar fi avut pietre în jur. Din ce ar fi putut alcătui zece lucruri care să le fie la îndemână? Învățătorul ar putea ajunge la soluția că toți consilierii ar fi putut sta în linie ridicându-și degetele și închizându-și pumnii atunci când ajungeau la zece, la care următorul consilier ridică un deget și așa mai departe.

Matematica este o cale ingenioasă de utilizare a numerelor și de numărare. Felul în care armata a putut fi numărată de cinci oameni folosindu-și degetele este un exemplu asupra modului în care matematica ne ajută să facem ca lucrurile dificile să devină ușoare.

3. Concluzii

În clasele primare, elevul dobândește noțiunile și deprinderile de bază, într-un ritm și la un nivel diferit, determinate atât de particularitățile individuale și de vârstă, cât și de o serie de factori educativi. În asigurarea reușitei școlare, un rol determinant îl are învățătorul prin intermediul unei strategii didactice eficiente. Găsirea soluțiilor pentru sporirea caracterului practic-aplicativ al matematicii trebuie să constituie o preocupare a oricărui învățător. Îmbinând cu tact și pricepere metodele clasice cu cele moderne, se poate obține randamentul scontat, astfel pregătind toți elevii

pentru integrarea lor în viața socială. În scopul stimulării potențialului creativ al elevilor, cadrul didactic trebuie să intervină conștient, activ și mai ales creativ pentru îndepărtarea blocajelor creativității elevilor, să preia și să dezvolte în mod sistematic potențialul creativ al fiecărui copil.

Important pentru învățarea matematicii, mai ales în cazul copiilor cu dificultăți de învățare, este magia pe care a simțit-o Pitagora. Și în plus la magie, și legat de aceasta, este amuzamentul numerelor. Deci jocurile și glumele cu numere sunt una dintre modalitățile la care apelează sentimentul uimirii. Dacă magia nu poate fi atinsă în întregime decât de anumiți indivizi, în schimb amuzamentul poate fi perceput de aproape toți. Aproape toți copiii au capacități intelectuale dezvoltate pentru a putea mânui cu ușurință calculele matematice de bază. Trucul pedagogic este acela de a le arăta de ce ar trebui să fie suficient de interesați să-și cheltuiască energia intelectuală făcând acest lucru.

Bibliografie:

1. Gheba, G., Popovici, C., *Matematică. Jocuri didactice și probleme de perspicacitate pentru preșcolari și școlarii claselor I – IV*, Editura Universal PAN, București, 1999
1. Kieran, E., *Predarea ca o poveste*, Editura Didactica Press, București, 2007
2. Neagu, M., Mocanu, M., *Metodica predării matematicii în ciclul primar*, Editura POLIROM, București, 2007
3. Polya, G., *Descoperirea în aritmetică*, Editura Științifică, București, 1977
4. Polya, G., *Matematica și raționamentele plauzibile*, Editura Științifică, București, 1962
5. Vrășmaș, E., *Dificultățile de învățare în școală*, Editura V&I Integral, București, 2007

EXEMPLU DE PLAN DE ACȚIUNE PENTRU INTEGRAREA COPIILOR CU CES

Prof. înv. primar Mihaela-Denisia RADU
Școala Gimnazială Nr. 3 Mangalia, jud. Constanța

1. Cadru general

Integrarea unui copil cu CES nu presupune doar că el este prezent în școală, ci și că el este acceptat de ceilalți copii cu care are raporturi corecte de socializare, iar procesul de învățământ presupune că el învață și se dezvoltă în condițiile potențialului său, simultan cu colegii săi. Școlile integratoare eficiente prezintă anumite caracteristici specifice:

- reprezintă un mediu deschis, în care nu există discriminare;
- sunt deschise permanent spre schimbare și adaptare, în funcție de nevoile copiilor;
- valorizează egal toți actorii care își desfășoară activitatea între porțile sale: elevi, părinți, personal;
- promovează interculturalitatea.

Un copil nu este integrat atât timp cât:

- el este marginalizat sau neacceptat de colectivul de elevi;
- nu beneficiază de curriculum adaptat și de metode de învățământ și evaluare specifice;
- rezultatele sale sunt apreciate în funcție de programa școlară generală și indicatorii generali de performanță.

Dacă integrarea presupune atingerea unor obiective legate de școlarizare și progres în condiții comune tuturor elevilor, incluziunea este un proces mai amplu, care trebuie să producă schimbare inclusiv la nivelul societății.

Incluziunea școlară este un prim pas spre incluziunea la nivelul societății. Incluziunea școlară este definită ca fiind „procesul permanent de îmbunătățire a serviciilor oferite de unitățile de învățământ pentru a cuprinde în procesul de educație toți membrii comunității, indiferent de caracteristicile, dezavantajele sau dificultățile acestora.”

Pentru a realiza o incluziune reală este nevoie de crearea unei echipe pluridisciplinare din care să facă parte învățătorul / profesorul, profesorul de sprijin, specialiști (psiholog / consilier, logoped), medicul școlar, părinții etc. (configurația echipei se stabilește în funcție de particularitățile cazului).

A. Gherguț în „Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale” semnalează două tipuri de bariere atunci când în discuție se află pregătirea copiilor cu CES: în participare și legate de curriculum. Barierele în participare presupun accesul limitat al elevilor la educație din diferite motive:

- în zonele de proveniență ale unor elevi nu există școli incluzive;
- în școlile din zonă, chiar dacă sunt acceptați, nu există personal calificat (profesori de sprijin, psiholog, logoped, asistent social, kinetoterapeut).

Barierele de curriculum sunt cele mai frecvente și depind aproape în exclusivitate de disponibilitatea cadrului didactic de a adapta sau nu predarea. Printre barierele generate de curriculum se numără:

- menținerea curriculum-ului de bază, nediferențiat, indiferent de stilul de învățare al elevilor;
- metode, mijloace și procedee necorespunzătoare;
- evaluarea nu se face în concordanță cu capacitatea de învățare a elevului, ci la nivelul întregii clase, iar metodele de evaluare folosite nu sunt adecvate.

FACTORI EDUCACIONALI	ABORDAREA „INTEGRATĂ”	ABORDAREA „INCLUZIVĂ”
COPILUL	Adus la „normalitate” maximum posibil.	Copilul este așa cum este.
ȘCOALA	O școală „normală” selectată.	O școală care activează în comunitatea de domiciliu a copilului.
CURRICULUM	Centrat pe discipline de studiu, pe proces.	Centrat pe copil
CADRUL DIDACTIC	Cadre didactice la clasă neschimbate, capabile să învețe doar copiii „tipici” / „normali”.	Cadre didactice la clasă, care dețin competențele necesare pentru abordarea individualizată și includerea efectivă în procesul educațional a fiecărui copil Cadre didactice de sprijin.
MEDIUL EDUCACIONAL	Neschimbat.	Cel mai puțin restrictiv, incluziv pentru toți copiii.
OPORTUNITĂȚI DE PARTICIPARE	Parțiale.	Egale pentru toți copiii.
DREPTUL COPILULUI LA EDUCAȚIE	Recunoscut, dar nerealizat.	Recunoscut și realizat.

Incluziunea nu înseamnă să dai tuturor elevilor același lucru.
Incluziunea înseamnă să dai fiecăruia tot ceea ce este necesar pentru ca aceasta să aibă succes!

În elaborarea unui plan de acțiune pentru crearea unui mediu de învățare incluziv, dincolo de acțiunile sistemice (alocare profesori de sprijin, specialiști, stabilirea unor norme specifice de încadrare a claselor / unităților de învățământ ș.a.m.d.) trebuie avute în vedere și desfășurarea unor activități specifice cu elevii, părinții, cadrele didactice etc.

2. Activități specifice cu elevii

Adaptarea curriculum-ului realizat de cadrul didactic la clasă pentru predarea – învățarea – evaluarea diferențiată se poate realiza prin:

- adaptarea conținuturilor, având în vedere atât aspectul cantitativ, cât și aspectul calitativ, planurile și programele școlare fiind adaptate la potențialul de învățare al elevului;
- selectarea obiectivelor și derularea unor programe de recuperare și remediere școlară;

- adaptarea proceselor didactice având în vedere mărimea și gradul de dificultate al sarcinii, metodele de predare, materialul didactic, timpul de lucru alocat, nivelul de sprijin suplimentar prin cadre didactice de sprijin;
- adaptarea procesului de evaluare, având ca finalitate dezvoltarea unor capacități individuale ce se pot exprima prin diverse proiecte și produse (scrise, orale, vizuale, kinestezice).

Pentru adaptările curriculare există mai multe opțiuni. Învățătorul poate să opteze pentru:

- un curriculum obișnuit, atunci când copilul cu dizabilități reușește să îl achiziționeze cu ajutor specializat;
- un curriculum-ului parțial adaptat, acesta presupunând necesitatea adaptării doar la unele discipline, la care copilul este ajutat de profesorul de sprijin;
- un curriculum-ul total adaptat presupune că elevul cu CES necesită suport la toate disciplinele de studiu (în acest caz, metodologia trebuie și ea ajustată în funcție de particularitățile elevului);

Curriculum-ul special este derivat din curriculum-ul obișnuit și este conceput pentru copii cu dizabilități severe și profunde, ori asociate.

Idei de activități	<ul style="list-style-type: none"> • jocuri de integrare în colectiv și de cunoaștere mai bine a acestuia („Floarea și bobocii”, „Turnul”, „Sfoara”, „Tehnica grupurilor persoanelor semnificative – ceremonii de definire” etc.) • activități de dezvoltare a capacității de anticipare a formelor nereușitelor școlare și inițierea unui plan de acțiune protector („Adăpostul pentru tornade”, „Mandala tipului de cer” etc.) • jocuri de stimulare a cunoașterii interactive (marionete, „Facem față împreună”, „În vacanță”, „Statuile” etc.); • jocuri senzoriale (auditive, vizuale, motorii, tactile), jocuri de observare, jocuri de dezvoltare a limbajului, jocuri matematice ș.a.m.d. • jocuri de imaginație, jocuri de atenție, jocuri de memorie, jocuri de gândire, jocuri de limbaj, jocuri de creație.
Strategii de învățare	<ul style="list-style-type: none"> • combinarea formelor de organizare a activităților: frontal, grupuri / microgrupuri, în perechi, pe echipe; • învățarea individualizată sau individualizarea unor secvențe de învățare – obiectivele activităților școlare sunt stabilite în funcție de diagnosticul elevului, de potențialul și abilitățile sale. Setarea obiectivelor nu se face după criteriul promovabilității și nu se raportează la standardele curriculare de performanță, ci sunt individualizate; • tratarea diferențiată; • metode activ-participative și practice (jocul de rol, jocul didactic etc.); • învățarea prin cooperare – pentru formarea grupurilor de lucru, mobilierul clasei se rearanjează, creându-se spații de lucru potrivite fiecărei echipe. Distribuirea sarcinilor în cadrul grupului se poate face cu diferențierea în funcție de nivelul de cunoștințe și potențial individual; • ancorarea de interesele copilului, hobbyurile lui, activitățile extrașcolare, pentru motivare;

	<ul style="list-style-type: none"> • grupurile de predare-învățare se organizează astfel încât toți elevii să se simtă valorizați.
Resurse	<ul style="list-style-type: none"> • echipamente și mijloace de învățământ specifice: cărți în limbajul Braille, materiale vizuale, softuri educaționale adaptate; • utilizarea de softuri educaționale și aplicații; • mijloace intuitive pentru înțelegerea noțiunilor în clasă (imagini, jetoane, cuburi, plastilină etc.); • mijloace IT (calculator, videoproiector, tablă inteligentă etc.); • fișe cu scheme de fixare; • planșe tematice afișate permanent în clasă; • spațiu special amenajat în clasă pentru „refugiul” copilului cu CES în momentul în care a obosit; • videoclipuri / filme / melodii educative; • https://www.rei.plus • activități extracurriculare – excursii, drumeții ș.a.m.d.
Evaluare	<p>Modalitatea de evaluare poate fi adaptată în funcție de potențialul individual. Evaluarea trebuie să vizeze identificarea progresului realizat de elev, luând ca punct de plecare rezultatele evaluării inițiale.</p> <p>Acolo unde este necesar, evaluarea și notarea se realizează raportat la obiectivele propuse prin Curriculum-ul adaptat și Planul de Intervenție Personalizat. Se impune asigurarea unor condiții speciale de evaluare pentru copiii cu dizabilități, în funcție de particularitățile acestora (teste adaptate, evaluare în funcție de modalitățile de exprimare proprii, spații adaptate nevoilor copilului).</p> <p>Prin joc evaluarea este mai eficientă și totodată antrenantă. Exemple:</p> <ul style="list-style-type: none"> • CLR - „Trenul literelor”, „Trenul silabelor”, „Jocul silabelor”. • MEM - „Unește cifrele și spune ce obții!”, „Calculăm și colorăm!”

3. Activități specifice cu părinții

Școala incluzivă și cadrele didactice trebuie să creeze un mediu primitor pentru implicarea familiei în recuperare, adaptarea și integrarea propriului copil cu CES, prin:

- solicitarea tuturor familiilor cu copii care prezintă CES să participe la aplicarea programului educațional propus;
- includerea familiilor, consecvent, în schimbul de informații despre copil;
- identificarea resurselor din cadrul programului educațional al elevilor cu CES prin care se pot sprijini activitățile părinților;
- anunțarea familiei în legătură cu activitățile propuse în programul educațional și completarea acestuia la solicitările părinților;
- informarea familiilor despre schimbările survenite în cadrul programului;
- acceptarea feed-backului primit de la familie ca informații utile în ameliorarea programelor destinate educării și recuperării elevilor cu CES.

În primă instanță este necesară cunoașterea părinților elevului cu CES. Un instrument (complex) și util în acest sens poate fi genograma. Genograma este o tehnică utilizată (de către

consilierii școlari, dar nu numai) în evaluarea situației problematice cu care un copil / adult sau familie se confruntă. Ea poate fi utilizată în scopul creării unei scheme a structurii și relațiilor din familia implicată în rezolvarea situației problematice, astfel încât să poată fi evaluate posibilele surse de sprijin din familie sau posibilele cauze ce au determinat sau menținut simptomul. Imaginea unei genograme concludente se realizează uzual la nivelul a trei generații. Astfel vom putea identifica următoarele informații relevante pentru contextual școlar:

- adaptabilitatea la mediul nou;
- atitudinile față de autoritate;
- stilul de comunicare și vocabularul;
- situații problematice de viață;
- relații de supraimplicare / neglijare emoțională;
- prioritățile adulților în anumite etape de vârstă cu copii școlarizați;
- relațiile conflictuale dintre adulți;
- disponibilitatea părintelui de a se implica într-o echipă multidisciplinară;
- accesul / interesul adulților la / pentru informație de specialitate atunci când situația o impune;
- percepția față de solicitarea serviciilor de specialitate atunci când situația o impune;
- deprinderi de negociere, renegociere în situații conflictuale (părinte-cadru didactic, părinte-copil etc).

Ideii de activități	<ul style="list-style-type: none"> • campanii de informare (inclusiv de aducere la cunoștință a PIP, planuri remediale etc.); • evenimente speciale promovate împreună / pentru părinți; • consultări permanente cu părinții elevului în vederea stabilirii unui plan comun de acțiune și a cunoașterii mai bine a elevului ; • activități comune cu invitați de specialitate și activități comune părinții – elevi - învățător; • lectorate despre integrarea copiilor cu CES, toleranță, tipuri de temperament etc. • participarea părinților în procesul de învățământ în care aceștia să ofere elevilor exemple de bune practici; • participarea la activitățile extrașcolare; • participarea la programe de consiliere.
Strategii de învățare	<ul style="list-style-type: none"> • lectorate; • dezbateri; • mese rotunde; • workshop-uri; • tehnici dramatice; • expoziții.
Resurse	<ul style="list-style-type: none"> • fișă de evaluare a comportamentului elevului la clasă; • pliante / reviste / afișe informative; • prezentări / filme tematice; • tehnologii informatizate; • umane: medici de specialitate, psihologi, consilieri școlari, profesori de sprijin

	etc.
Evaluare	<ul style="list-style-type: none"> • observarea sistematică; • portofolii cu produsele activităților; • expoziții; • chestionare de satisfacție.

4. Activități specifice cu cadrele didactice

Este foarte important pentru copiii cu CES să beneficieze de empatia profesorului și de suportul oferit de acesta. Acești copii observă că între performanțele lor și ale celorlalți copii există discrepanțe, iar autopercepția lor are de suferit. Factorul de echilibru pentru acești copii este profesorul, cel care îi poate ajuta să își atingă potențialul maxim.

Un rol deosebit, îi revine profesorului în ceea ce privește modelarea comportamentală a elevilor față de un coleg cu tulburări de învățare. Cerem elevilor să manifeste suport și compasiune, altruism, exersarea acestor calități fiind condiții importante pentru profilul personalității adultului de mâine. Dar dacă aceste cerințe rămân doar la nivel declarativ, ele nu vor fi niciodată interiorizate pe deplin, ci vor fi, în cel mai bun caz, comportamente condiționate.

Este foarte important ca progresul elevilor să fie încurajat încă din primele etape ale intervenției și această atitudine să fie una constantă, generalizată la întreg grupul de profesori cu care elevul intră în contact în mod curent.

Alte activități care ar putea contribui cu succes la progresul școlar al copiilor cu dizabilități:

- comunicarea între profesorii aceleiași clase în ceea ce privește comportamentul elevului;
- solicitarea ajutorului echipei de intervenție atunci când alte intervenții s-au dovedit fără succes;
- să contribuie la realizarea și implementarea intervențiilor educaționale și de management al comportamentului;
- să se consulte cu părinții și profesorii clasei în ceea ce privește rezultatele școlare, relațiile cu colegii și comportamentul elevilor cu nevoi speciale;
- să faciliteze instruirea și supravegherea măsurilor de mediere a conflictelor, să aplice procedurile de intervenție existente în aceste cazuri;
- să supravegheze elevii cu potențial de risc.

Ideii de activități	<ul style="list-style-type: none"> • colaborarea (eventual predarea în echipă) cu profesorul de sprijin/consilierul școlar; • plan de intervenție comun cu profesorii de la clasă; • consultarea cu alte cadre didactice; • colaborarea cadrelor didactice pe discipline școlare în vederea identificării celor mai adecvate strategii / tehnologii de lucru cu copiii cu CES; • examinarea, împreună cu profesorii la clasă, a eficienței strategiilor / tehnologiilor didactice (activităților de învățare) individualizate; • participarea la simpozioane /conferințe /cursuri de formare ș.a.m.d. vizând integrarea copiilor cu CES; • organizarea de ateliere de lucru/mese rotunde în cadrul catedrelor; • organizarea de activități comune părinți-profesori-elevi.
----------------------------	--

Strategii de învățare	<ul style="list-style-type: none"> • lucru în echipă (profesorii planifică, predau și evaluează în parteneriat); • profesorii de sprijin susțin învățarea și participarea tuturor elevilor; • promovarea documentelor internaționale și românești în domeniu (de ex. documentele Comisiei pentru Combaterea și Prevenirea Discriminării); • analiza bazelor de date publicate cuprinzând cazurile individuale, temele specifice și criteriile de discriminare percepute; • dezbateri / mese rotunde / workshop-uri etc. • interasistențe.
Resurse	<ul style="list-style-type: none"> • pliante / reviste / afișe informative; • tehnologii informatizate; • materiale didactice adecvate; • rapoarte științifice specifice domeniului; • lucrări de specialitate; • cadru legislativ; • site-uri de specialitate; • umane: medici de specialitate, psihologi, consilieri școlari etc. • resursele comunității (sunt cunoscute și se recurge la ele).
Evaluare	<ul style="list-style-type: none"> • caietul învățătorului; • portofolii cu produsele activităților; • interviuri tematice cu experți în domeniu; • organizarea de focus-grup cu categorii de persoane, cu reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale pe teme din domeniul de preocupare a instituției; • chestionare.

Bibliografie:

1. MEN - *Ordin nr. 1985 / 2016 privind aprobarea metodologiei pentru evaluarea și intervenția integrată în vederea încadrării copiilor cu dizabilități în grad de handicap, a orientării școlare și profesionale a copiilor cu CES, precum și în vederea abilitării și reabilitării copiilor cu dizabilități și/sau CES*
2. MEN - *Ordin nr. 6134 / 2016 privind interzicerea segregării școlare în unitățile de învățământ preuniversitar*
3. MEN - *Ordin nr. 3124 / 2017 privind aprobarea Metodologiei pentru asigurarea suportului necesar elevilor cu tulburări de învățare*
4. MEN - *Ordin nr. 5633 / 2019 pentru aprobarea Metodologiei de monitorizare a segregării școlare în învățământul preuniversitar*
5. MEN, RENINCO, UNICEF - *Promovarea educației incluzive în învățământul primar. Ghid pentru cadre didactice, manageri școlari și părinți.* , Ed. Vanemonde, București, 2013
6. UNESCO - *Incluziunea în educație. Ghid de politici.* Paris, 2009
7. Vrășmaș, T. - *Învățământul integrat și / sau incluziv.* Ed. Aramis, București, 2004
8. Vrășmaș, T. - *Școala și educația pentru toți.* Ed. Miniped, București, 2003
9. Vrășmaș, E. - *Introducere în educația cerințelor speciale.* Ed. CREDIS, București, 2006

10. Vărășmaș, E. - *Consilierea și educația părinților*. Ed. Aramis, București, 2002
11. Gherguț, A. - *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație*. Ed. Polirom, Iași, 2006
12. Filipoi, S. - *Basme terapeutice pentru copii și părinți*. Ed. Asociația de Științe Cognitive din România, Cluj-Napoca, 2012
13. Vernon, A. *Ce, cum, când în terapia copilului și adolescentului. Tehnici de consiliere și psihoterapie*, Ed. Romanian Psychological Testing Services, Cluj-Napoca, 2002
14. <https://www.reninc.ro>

GÂNDIRE CRITICĂ ȘI MATEMATICĂ LA CICLUL PRIMAR

Prof. înv. primar Mihaela-Denisia RADU
Școala Gimnazială Nr. 3 Mangalia, jud. Constanța

1. Introducere

În ultima perioadă s-au înmulțit seminariile, cursurile, proiectele, lucrările de licență sau pentru obținerea gradului didactic I ce au drept subiect „Lectura și Scrierea pentru Dezvoltarea Gândirii Critice” – LSDGC. În majoritate, tehnicile de predare-învățare au fost ilustrate prin subiecte legate de disciplinele umaniste.

Într-un sens mai larg, considerăm că dezvoltarea gândirii critice trebuie să pregătească elevul în transformarea sa într-un „cetățean responsabil prin încurajarea unor procese mintale de tipul formulării unor păreri originale, alegerii raționale a unei opțiuni, formulării de probleme sau dezbaterii responsabile a unor idei.” [6]

Nu trebuie făcută echivalența între gândirea critică și un set de deprinderi ce trebuie memorate și apoi aplicate în mod automat. Gândirea critică trebuie văzută ca o modalitate firească de interacționare cu ideile și informațiile, un proces activ în care elevul percepe faptul că deține controlul asupra informației și poate să o pună la îndoială, să o reinterpreteze, să o accepte sau să o respingă. Gândirea critică este un proces complex ce presupune minim următoarele etape:

- asimilarea de cunoștințe și metode cu ajutorul cărora elevul procesează informațiile;
- formarea unor convingeri și, treptat, a unui sistem valoric;
- luarea unor decizii pe baza convingerilor, valorilor, care să se finalizeze cu manifestarea unor comportamente adaptative, adecvate, eficiente.

În fapt, a gândi critic înseamnă:

- deținerea unui sistem cât mai extins de cunoștințe pe baza cărora ne întemeiem convingerile, credințele, valorile;
- formarea unor opinii independente și acceptarea ca ele să fie supuse evaluării critice de către ceilalți;
- supunerea propriilor idei și ale celorlalți unui scepticism constructiv;
- construirea unei argumentări care să explice propriile opinii;
- manifestarea de flexibilitate, toleranță, respect față de ideile celorlalți, acceptându-le sau respingându-le cu argumente;
- participarea activă la colaborări, la elaborări de soluții pentru rezolvarea de probleme;
- învățarea modului de a gândi eficient prin evaluarea mai multor soluții posibile.

Se remarcă faptul că gândirea critică este un proces care are loc atunci când elevul își pune întrebări de tipul: „Ce semnificație au aceste informații pentru mine?”, „Cum pot folosi aceste cunoștințe?”, „Cum se leagă aceste cunoștințe de ceea ce știm?”, „Îmi folosește această informație la ceva?”, „Care ar fi consecințele aplicării în practică a acestor idei?”. La acest proces se adaugă și o dimensiune socială: valoarea muncii în colaborare cu alții, aprecierea diferitelor puncte de vedere, recunoașterea felului în care experiența trecută a unora le poate influența atitudinile și percepțiile.

Există câteva condiții necesare pentru ai învăța eficient pe elevi să gândească critic:

- crearea unor situații de învățare sau ocazii în care să exerseze gândirea critică;

- încurajarea elevilor să gândească independent, să reflecteze, „să-și utilizeze propriul cap”;
- implicarea activă, prin confruntare de idei, colaborare, cooperare cu scopul final de a găsi soluții adecvate;
- acceptarea diversității de opinii și idei;
- convingerea elevilor că nu riscă să fie ridiculizați pentru ideile exprimate;
- convingerea elevilor că oricare dintre ei, indiferent de nivelul de dezvoltare intelectuală, poate gândi critic;
- aprecierea pozitivă a gândirii critice manifestată în orice situație.

Pentru a ajunge să gândească critic elevii trebuie sprijiniți să dobândească anumite calități și să manifeste comportamente de tipul:

- să dobândească încrederea în forțele proprii și să conștientizeze valoarea propriilor idei, aceasta fiind o premisă a angajării lor în manifestarea unei gândiri critice;
- să asculte cu respect opinii diferite, să-și împărtășească unii altora ideile;
- să asculte activ ideile altora și să fie pregătiți să formuleze judecăți, să argumenteze, angajându-se astfel într-un dialog constructiv și nu distructiv.

Gândirea critică trebuie percepută ca un mod de a aborda și rezolva problemele bazat pe argumente convingătoare, raționale și, în acest sens, este necesară o altă structurare a demersului didactic, achimbându-se abordarea dialogului profesor-elev [7]:

Tabel nr. 1 – Viziunea dialogului profesor – elev în perspectiva dezvoltării gândirii critice a subiecților educației

Viziune tradițională	Viziune actuală
Cel puțin jumătate din durata discuției aparține cadrului didactic.	Cadrul didactic vorbește cât mai puțin posibil.
Profesorul conduce integral discuția.	Profesorul facilitează și structurează discuția.
Marea majoritate a întrebărilor sunt puse de profesor.	Marea majoritate a întrebărilor sunt puse de elevi.
La întrebările formulate de elevi răspunde, în primul rând, cadrul didactic.	La întrebările formulate de elevi răspund, în primul rând, colegii.
Marea majoritate a întrebărilor vizează un răspuns precis.	Marea majoritate a întrebărilor sunt întrebări problemă.
Feed-back-ul imediat după obținerea răspunsului.	Feed-back-ul după consultarea opiniilor celorlați elevi.

2. Gândirea critică la orele de matematică din ciclul primar

Proiectarea unei activități pentru dezvoltarea gândirii critice include, în stadiul inițial, un chestionar de tipul :

- Motivația: De ce este importantă și valoroasă această lecție? Cum se leagă ea de ceea ce s-a predat și de ceea ce se va preda ulterior? Ce ocazii de exersare a gândirii critice oferă această lecție?
- Obiective: Ce cunoștințe și semnificații vor fi explorate? Ce vor putea face elevii cu acestea?
- Condiții prealabile: Ce trebuie deja să știe și să poată face un elev pentru a putea realiza învățarea pe baza metodelor gândirii critice?
- Evaluare: Cum se dovedește faptul că elevul a învățat?

- Resurse: Cum vor fi gestionate resursele materiale și timpul pentru diverse activități?

Parcurgând tehnici specifice LSDGC și având în vedere chestionarul anterior, s-a conturat o tehnică de învățare a strategiilor rezolutive algoritmice pe care am numit-o rezolvare în lanț și care comportă elemente de brainwriting, revizuire circulară și brainstorming. În continuare este descrisă această tehnică a rezolvării în lanț.

- Forma organizațională de instruire: învățarea prin cooperare în grupuri eterogene, preferabil din 4-6 elevi.
- Condiții de desfășurare: formarea deprinderilor de a rezolva probleme-tip (când rezolvatorii sunt capabili să recunoască tipul problemei, sunt familiarizați cu algoritmul rezolutiv și și-au format deja priceperile de aplicare a acestuia).
- Mijloace didactice: fișe cu câte o problemă de tipul respectiv. Seturile de fișe pentru toate grupurile de elevi sunt aceleași. Pe fișă se prezintă textul problemei și se separă prin linii orizontale pașii algoritmului rezolutiv care urmează a fi aplicat în lanț. Dacă se consideră necesar, se propun sugestii sau întrebări pentru fiecare pas al algoritmului. Se poate solicita elevilor să formuleze ei înșiși asemenea sugestii sau întrebări.
- Reguli de lucru:
  - Sarcinile sunt realizate în scris, respectând liniștea în clasă.
  - Fiecare elev, primind fișa, efectuează prima cerință: organizarea datelor problemei, înscriind schema în spațiul rezervat.
  - Are loc rotația fișelor în cadrul fiecărui grup: elevul nr.1 transmite fișa elevului nr. 2, cel cu nr.2 transmite fișa elevului nr.3, ... ultimul elev din grup transmite fișa elevului nr.1. Apoi se va trece la rezolvarea propriu-zisă. Copiii citește noua problemă, revizuiesc lucrul colegului precedent. În caz de necesitate corectează și efectuează primul pas al algoritmului rezolutiv, înscriind operația (dacă se cere, formulând și sugestia sau întrebarea respectivă) în următorul spațiu liber.
  - Rotația fișelor continuă până când în ultimul spațiu liber de pe fișe se notează verificarea rezolvării și răspunsul problemei.
- Se propune următoarea modalitate organizatorică de evaluare a activității: se solicită să ridice mâna elevii care au în față fișa nr.1 (apoi nr.2 etc.); unul dintre ei citește răspunsul obținut, ceilalți își exprimă acordul sau dezacordul. În cazul când sunt răspunsuri diferite, se discută frontal și se depistează greșelile.
- Aprecieră și autoaprecieră în grup: în fiecare grup se votează „veriga slabă” a lanțului: elevul care a comis greșeli în rezolvare, a solicitat ajutorul colegilor sau a târăganat rotația fișelor (se admite autoaprecieră). Aceasta se poate realiza, cerând fiecărui elev să scrie numele votat pe verso.
- Organizarea activității recuperatorii pentru elevii cu o pregătire scăzută: determinând în grup elevul votat de majoritate drept „verigă slabă”, acesta primește fișele grupului său pentru a le revedea acasă și a rezolva câteva sau toate problemele (după cum va solicita învățătorul) în caiet.
- Etapa de postrezolvare: grupurile primesc câte o fișă cu o sarcină creativă, care va fi abordată prin dezbateri. De această dată sarcinile pot să difere sau le putem oferi aceeași sarcină tuturor grupurilor. Soluția acceptată de comun acord se fixează pe fișă și apoi un elev numit de învățător sau delegat de grup o prezintă în fața colegilor.
- Aprecieră activității grupurilor: în funcție de gradul de respectare a regulilor de lucru, de nivelul organizării activității în grup, de corectitudinea, rapiditatea, acuratețea și eficiența rezolvării, învățătorul apreciază calitatea activității în grupuri.

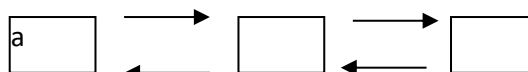
În continuare se va prezenta un exemplu de aplicare a metodei descrise anterior în cadrul unei lecții cu tema „Rezolvarea în lanț a ecuațiilor – metoda mersului invers”.

- a) Setul de fișe pentru fiecare grup:

1) $7 \times (71 - a) = 63$	2) $(8 + a) \times 7 = 56$	3) $54 : (a - 15) = 6$	4) $(82 - a) : 8 = 6$

b) Sarcini pentru etapa de post-rezolvare (câte una pentru fiecare grup):

Înscrieți rezolvarea ecuației din fișa nr. 2 în schema:

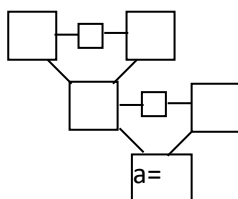
Compuneți o problemă după ecuația de pe fișa nr.1. Rezolvați această problemă.

Transformați ecuația de pe fișa nr.4, punând în partea dreaptă a acesteia o expresie numerică cu valoarea 6. Rezolvați ecuația obținută.

Compuneți o ecuație analogică celei de pe fișa nr. 3. Rezolvați-o.

Amintiți-vă toate regulile pe care le-ați folosit, rezolvând ecuația de pe fișa nr. 1.

Înscrieți rezolvarea ecuației din fișa nr. 3 în schema de mai jos, notând în casetele libere numerele și semnele potrivite:

Este eficientă rezolvarea în lanț și prin alte metode speciale: a comparației, a mersului invers, figurativă. Fișele pot fi concepute analog celor din exemplul precedent. Din experiență, putem afirma că succesul rezolvării în lanț depinde de respectarea condițiilor desfășurării și necesită efort organizatoric. Dar, odată însușite regulile de lucru, rezolvarea în lanț se dovedește a fi extrem de eficientă și place elevilor. Într-un timp restrâns se reușește rezolvarea a unui număr mare de probleme stereotipice, fără a fi resimțit efectul nociv al stereotipicității (plictiseala, gândirea șablonizată, scăderea atenției și a interesului etc.). Forma de organizare conferă activității rezolutive o alură de joc, ceea ce captivează elevii și sporește motivația pentru rezolvare. Votarea la final a „verigii slabe” îi activează pe elevi, făcându-i să participe cu mai multă pasiune. Prin diverse forme de evaluare sunt elucidate greșelile și este organizată activitatea recuperatorie pentru cei ce o necesită. Gama activităților de postrezolvare poate fi mai diversă ca de obicei, conferind valențe creative unei rezolvări algoritmice.

În afară de sfera cognitivă, rezolvarea în lanț realizează implicații în sfera comunicativă (formarea unei idei proprii în urma lucrului individual, independent; exprimarea scrisă și verbală a ideilor formate; abordarea critică a ideilor colegilor și a celor proprii; dezbaterile ideilor la nivel de grup; alegerea celei mai raționale soluții; expunerea sintetică a soluției adoptate în grup etc.) și socio-afectivă (formarea atitudinilor de colegialitate, prietenie, ajutor reciproc, empatie, de integrare în grup; formarea deprinderilor de a respecta normele activității în grup, de asumare a unor roluri

etc.), favorizând dezvoltarea spiritului de gândire critică.

Una dintre tehnicile de activizare, dezvoltare, sistematizare a informațiilor este clustering-ul, aplicată pe larg în clasele primare în cadrul studierii limbii române, istoriei etc., mai puțin însă la matematică. Prin utilizarea clustering-ului se formează următoarele capacități care denotă dezvoltarea activităților mintale superioare [4]:

- a sistematiza;
- a structura;
- a sorta și a clasifica;
- a forma viziuni de ansamblu;
- a trece de la general la particular și invers.

Ținând cont atât de particularitățile psihice de vârstă ale elevilor mici cât și de necesitatea acestora de a se mai juca, a desena etc., tehnica dată permite organizarea activității de sistematizare a cunoștințelor în mod captivant și atractiv, înlesnește conștientizarea conexiunii dintre obiecte, noțiuni, facilitează dezvoltarea gândirii critice etc. Respectiva tehnică poate fi aplicată la etapa de evocare a lecției în scopul reactualizării cunoștințelor despre un anumit subiect și dirijării procesului de dobândire a noilor achiziții cognitive. La etapa de reflecție clustering-ul va favoriza intensificarea retenției și a transferului, integrarea cunoștințelor noi și construirea unei scheme care să asigure înțelegerea și conștientizarea acestora.

Există mai multe modalități de creare a ciorchinului:

- format pe tablă de către învățător, în baza ideilor expuse de elevi în cadrul brainstorming-ului, care sunt sistematizate, structurate cu ajutorul clasei;
- elaborat de elevi, în grupuri, fiecare echipă prezentând ciorchinele obținut și făcând aplicațiile de rigoare;
- completat în lanț de toți membrii grupului (în așa mod fiecare elev își poate fixa ideile);
- completat pe parcursul mai multor lecții, astfel încât la lecția de recapitulare sau la etapa de reflecție posterul cu ciorchine să constituie un material didactic eficient.

Să nu uităm că răspunsurile greșite nu se sancționează, dar se fac corectările și completările de rigoare cu ajutorul elevilor.

Tehnica „Cubul” este o soluție metodologică originală, care pune cunoștințele însușite într-o lumină nouă. Aducem în fața auditoriului un cub, pe fețele căruia sînt prezentate sarcini, exprimate, tradițional, prin verbe ale activității intelectuale, de exemplu: descrie (definește), analizează, asociază, compară, ia atitudine.

Într-o asemenea variantă, arealul de utilizare a tehnicii este destul de extins, acoperind diverse tipuri de lecții. Această tehnică le solicită elevilor, întâi de toate, să abordeze materia sub diverse aspecte, precizate de învățător, pentru ca mai apoi să le integreze armonios într-o structură nouă. Astfel, se obține nu doar actualizarea cunoștințelor, dar și un nivel superior al înțelegerii acestora. Manipularea cu fețele cubului conferă tehnicii o eficiență sporită, impulsionând intuiția și stimulând gândirea critică.

Tehnica cubul admite variate îmbinări cu alte tehnici interactive. Ea poate fi aplicată și în cadrul realizării materialelor didactice.

3. Concluzii

În demersul său de a gândi critic, creativ, constructiv și eficient, elevul ajunge să progreseze pe mai multe planuri:

- de la reacții personale la idei susținute în public cu argumente;

- de la respectul față de ideile altora la dobândirea încrederii în sine prin afirmarea propriilor idei și argumente;
- de la o singură perspectivă la mai multe perspective în abordarea unei probleme.

Încurajarea elevilor de a gândi critic se poate face foarte eficient prin întrebările puse de cadrul didactic elevilor sau de către elevi unii altora.

Cum știm dacă a fost înțeles subiectul, dacă importanța sa a fost pricepută și dacă a fost învățat conținutul? Există o gamă de teste standard care pot arăta în ce măsură a fost înțeles, de exemplu, conceptul de bază al plasării în sistemul zecimal. Ceea ce este mai dificil de evaluat este dacă sau în ce grad magia numerelor a fost simțită de fiecare copil! În timp ce teste relativ simple pot furniza indici ai gradului de manipulare a abilităților de bază, sensibilitatea cadrului didactic trebuie să iasă la suprafață pentru a sesiza dacă a fost stimulată uimirea copiilor, dar și gândirea lor critică. Aproape toți copiii au capacități intelectuale dezvoltate pentru a putea mânui cu ușurință calculele matematice de bază. Trucul pedagogic este acela de a le arăta de ce ar trebui să fie suficient de interesați să-și cheltuiască energia intelectuală făcând acest lucru.

Bibliografie:

1. Cerghit, I. *Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri, strategii.* Editura ARAMIS, București, 2002.
2. Cristea, S. *Teorii ale învățării. Modele de instruire.* Editura Didactică și Pedagogică, București, 2005.
3. Gardin, M., Gardin, F., ș.a. *Matematică – culegere de exerciții și probleme.* Editura PARALELA 45, Pitești, 2006.
4. Lîsenco, S. *Clustering: tehnică grafică de dezvoltare a gândirii critice*, în revista *Didactica Pro...*, nr. 1. Centrul Educațional PRO DIDACTICA, Chișinău, 2001.
5. Neagu, M., Mocanu, M. *Metodica predării matematicii în ciclul primar.* Editura POLIROM, București, 2007.
6. Steele, Jeannic L. ș.a. *Lectura și scrierea pentru dezvoltarea gândirii critice.* Volumul I. Casa de Editură și Tipografia GLORIA, Cluj Napoca, 1998.
7. Uzum, C. *Strategii pentru eficientizarea învățării.* Editura Universității Aurel Vlaicu, Arad, 2009.

STRATEGIILE DIDACTICE ÎN ACTIVITĂȚILE DIN CICLUL PRIMAR

Prof. înv. primar Mihaela-Denisia RADU
Școala Gimnazială Nr. 3 Mangalia, jud. Constanța

4. Introducere

Rolul și funcțiile școlii nu sunt acelea de a oferi copiilor o pregătire „finită”, ci să „înarmeze” elevii cu deprinderi de muncă intelectuală, cu capacitatea de a prelucra în mod independent noile informații, de a forma competențe (dacă s-ar putea transferabile) care să le ofere adaptarea și integrarea în contextul socio-economic al prezentului cu posibilitatea de a anticipa viitorul.

Situația în care elevului i se oferă totul, selectat și prelucrat de profesor, el participând doar la înțelegerea și aplicarea cunoștințelor, nu îi antrenează elevului capacitățile, spiritul de investigare și creativitatea. Este mult mai valoroasă situația în care elevului i se oferă posibilitatea de a afla singur diferite informații, pe care să le înțeleagă, să le aplice, să le analizeze în cât mai mare măsură în mod independent. Se consideră că mai importantă decât cantitate de cunoștințe este calitatea organizării și utilizării acestora.

În această viziune constructivistă, școala devine laboratorul viu al construcției și reconstrucției cognitive, locul unde profesorul cooperează cu partenerii săi, elevii, la redescoperirea unui fapt de care sunt interesați. Sarcina educatorului este „să creeze și să mențină un context de problem-solving, în care elevii să-și construiască propria lor cunoaștere, avându-l pe educator drept ghid.” [1] Profesorul este cel care trebuie să-l încurajeze și să-l sprijine pe elev să devină autonom, capabil de a problematiza, de a-și pune întrebări, de a căuta alternative și de a exploata profunzimea cunoașterii.

În asigurarea calității educației în învățământul primar accentual trebuie să cadă în special pe stabilirea unei strategii care să vizeze administrarea reformei educaționale. Pe parcursul documentării în domeniul strategiilor didactice s-a remarcat faptul că un șir de aspecte sunt insuficient aprofundate:

- nu a fost stabilită clar corelația dintre strategiile didactice, tehnologiile didactice și metodele de învățământ;
- nu au fost determinate rolul și locul strategiilor didactice în curriculum-ul disciplinar;
- nu este rezolvată problema corelației obiectivelor educaționale și strategiilor didactice;
- nu sunt determinate principiile de selectare a metodelor active în cadrul strategiilor didactice de predare - învățare.

A stabili strategiile potrivite prin care elevii vor învăța, înseamnă a te imagina în locul celor care învață. Cunoașterea stilurilor cognitive posibile ne ajută să modelăm strategiile noastre de instruire. Problema pe care și-o pune cadrul didactic este cum să procedeze ca unui număr mare de elevi ceea ce le este străin sau necunoscut să le devină familiar.

5. Strategii didactice utilizate în activitățile din ciclul primar

În fapt, strategia didactică urmărește optimizarea actului de instruire prin alegerea metodelor de învățământ de pe pozițiile principiilor învățământului. Aceste poziții oferă criteriile valorice

necesare unei metode pentru dobândirea calității de strategie didactică la nivelul activității de predare-învățare-evaluare:

- comunicarea activă, care asigură perfecționarea repertoriului comun la nivelul corelației dintre profesor și elev;
- cunoașterea euristică a fenomenelor studiate, care stimulează capacitatea elevului de sesizare, rezolvare și creare a problemelor și a situațiilor-problemă;
- creativitatea reactivă și proactivă a profesorului (și prin el a elevului), care promovează individualizarea deplină a actului didactic.

Criteriile de combinare și de corelare a metodelor în cadrul unei strategii didactice vizează, în egală măsură:

- modul de prezentare și de argumentare a cunoștințelor într-o variantă euristică sau algoritmică;
- modul de dirijare a învățării pe o cale necesară pentru rezolvarea de probleme sau rezolvarea de situații-problemă;
- modul de activizare diferențiată a învățării în condiții de organizare frontală, pe grupe sau individuală.

Elaborarea strategiilor didactice valorifică două căi de acțiune:

- o cale de acțiune teoretică, dezvoltată prin integrarea mai multor procedee și metode într-o „metodă de bază”, cu extrapolarea calităților acesteia la nivelul unei noi structuri care asigură creșterea funcționalității pedagogice a activității de predare-învățare-evaluare, pe termen scurt, mediu și lung;
- o cale de acțiune practică, bazată pe stilul educațional al profesorului care asigură optimizarea noii structuri create, valorificând normele prescriptive ale acesteia dar și propriile sale resurse de inovație didactică.

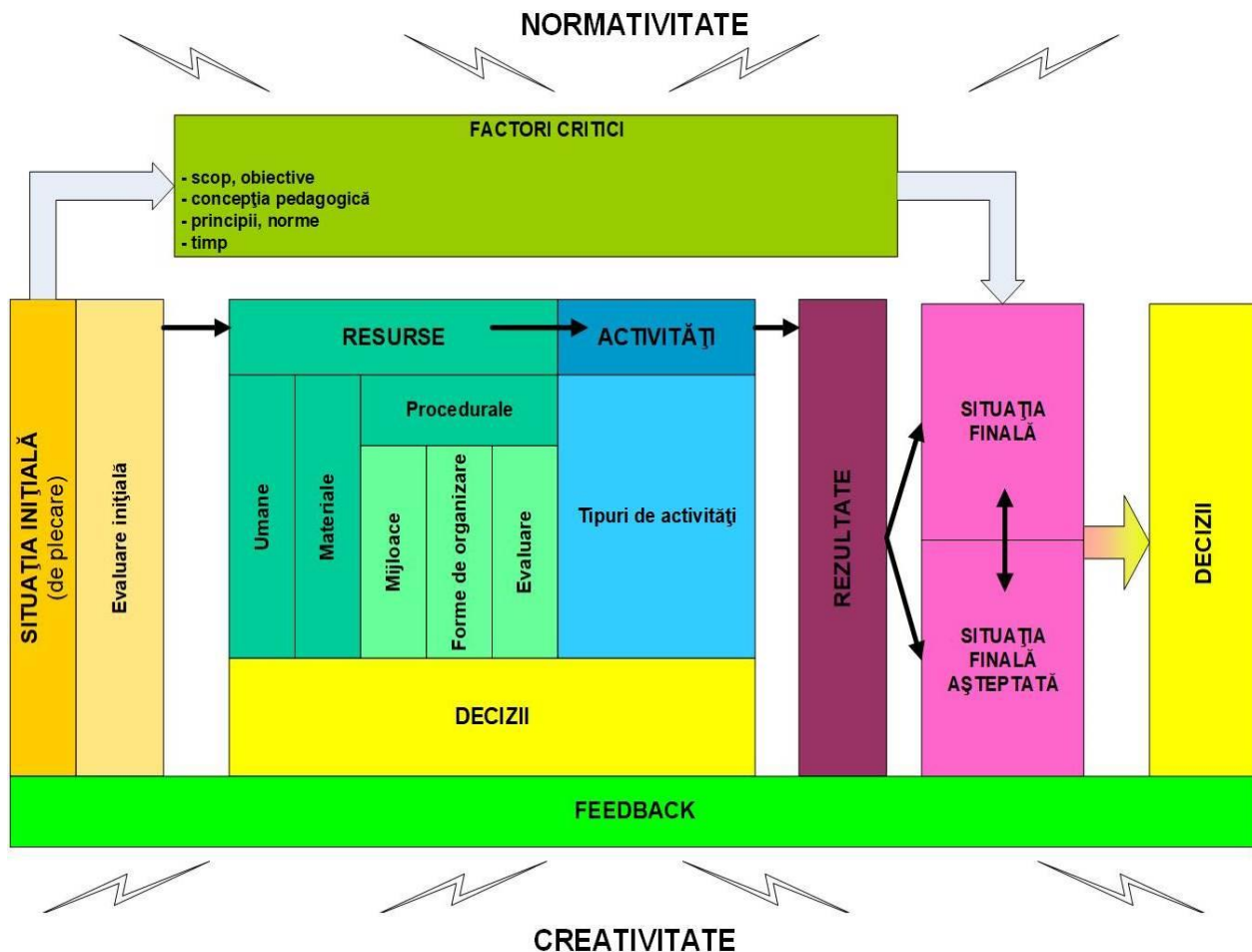
Desigur, elaborarea unei strategii didactice adecvate și eficiente este o operație complexă, pe care o schemă mai degrabă o sugerează decât să o cuprindă în toată complexitatea sa. Vom încerca să schițăm și un alt model de elaborare a acesteia, încercând să sugerăm și procesualitatea, dar și structura (v. **Error! Reference source not found.**)[2].

Raportându-ne în mod expres la strategiile instruirii realizate la nivelul procesului de învățământ, mai precis, la nivelul activității didactice, considerăm că principalele componente ale acesteia sunt:

- obiectivele/finalitățile strategiei de instruire;
- subiectul și obiectul strategiei de instruire;
- tipurile de activități și conținuturile strategiei de instruire;
- timpul alocat strategiei de instruire;
- metodele de instruire;
- mijloacele de instruire;
- formele de organizare a instruirii;
- interacțiunile și relațiile instructionale (inclusiv stilurile didactice);
- deciziile instructionale.

Observăm că structura strategiei de instruire seamănă destul de mult cu structura educației, lucru firesc dacă ne gândim la faptul că educația instituționalizată însăși este o strategie generală.

La rândul lor, aceste componente sunt organizate la diferite niveluri în cadrul strategiilor de instruire, evidențiind diferite dimensiuni ale acestora, între care foarte semnificative sunt metodologia și tehnologia strategiilor de instruire.

FEEDBACK

Figura nr. 2 – Strategia didactică

Elaborarea unei strategii eficiente este funcție de:

- concepția pedagogică generală și concepția pedagogică personală a profesorului. Concepțiile moderne sunt fondate pe intenția de a favoriza la maximum activitatea proprie a elevului, participarea lui efectivă și deplină în actul predării și învățării. În consecință, se va încerca utilizarea unor metode activ-participative, însoțite de integrarea unor mijloace sau tehnologii care vin în sprijinul activității și creșterii valorii formativ-educative a învățării. Concepțiile tradiționale sunt și vor rămâne tributare alegerii unor metode de transmitere și receptare, cu precădere, care își vor asocia, firește, mijloace de acest gen;
- obiectivele unității/secvenței de instruire. Pentru tipuri de obiective diferite se pot adopta strategii diferite. Chiar și în cazul aceluiași obiectiv se pot adopta variante ale unei strategii. În raport cu natura obiectivelor, se pot determina resursele și constrângerile sau facilitățile predării/învățării. Se poate afirma că dacă strategia este mai riguros focalizată pe obiectivele date ea este mult mai eficientă;
- specificul și calitatea materialului uman cu care se lucrează, știut fiind că vârsta elevilor, nivelul lor de pregătire anterioară, nivelul de aspirații, motivația învățării, eterogenitatea sau omogenitatea colectivelor de elevi etc. sunt tot atâția factori care trebuie luați în calcul în elaborarea unei strategii didactice;
- natura conținuturilor reactivitate și structurarea lor logică. Unul și același conținut poate fi transmis și receptat în moduri diferite: enunțat sau descris, demonstrat, cercetat, redescoperit etc.;

- tipul de învățare care va fi dezvoltată. Fiecare tip de experiență de învățare reclamă condiții specifice, precum și condiții generale care să asigure producerea învățării dorite. De exemplu, învățarea prin redescoperire va solicita mai degrabă o cale inductivă, bazată pe demonstrație și observație, pe experiment, pe explorarea realității etc., pe când învățarea prin receptare va necesita un traseu deductiv, de unde preferința pentru metode axiomatiche, de transmitere prin comunicare orală sau prin text scris a noilor cunoștințe. Cei mai mulți cercetători susțin că, teoretic, variabila decisivă în elaborarea unei strategii o constituie tipul de învățare, iar strategiile cele mai solicitate ar fi acelea care au la bază actualele teorii ale învățării [3];
- principiile (normele, regulile didactice). Ca expresii ale unor legități, principiile didactice acționează ca adevărate constrângeri care obligă la alegerea unora sau altora din metodele și mijloacele existente, la unele sau altele din combinațiile posibile ale acestora, după criteriile de adecvare și eficiență;
- caracteristicile spațiului școlar, arhitectura școlii și dotarea ei didactico-materială;
- timpul școlar;
- competența învățătorului ce cumulează capacitatea acestuia de reflecție pedagogică și de analiză a situațiilor de instruire date, dar și experiența pedagogică acumulată, ingeniozitatea și stilul lui de muncă cu elevii etc. Dat fiind numărul mare de variabile și subvariabile implicate în procesul predării și învățării, nu se pot formula reguli precise în acest sens, creativitatea profesorului neputând fi înlocuită prin rețete.

Învățătorul are obligația să-și valorifice potențialul creativ în construirea unor activități de cercetare captivante. Acestea contribuie la educarea elevilor în spiritul dezvoltării gândirii critice nu numai în cadrul disciplinelor umanistice, dar și al matematicii – un obiect ce poate fi predat la fel de atractiv. Un factor important ce determină descătușarea energiilor creatoare ale clasei îl constituie modul în care educatorul știe să aplice cele mai moderne căi și mijloace de activizare a elevilor.

Dintre acestea menționăm „metoda problematizării”, în fapt crearea unui lanț de „situații problemă” care conduc gândirea elevului din descoperire în descoperire. Punerea elevului în fața unei situații problemă înseamnă a-l determina să sesizeze, în mod conștient, contradicția care îi va stârni curiozitatea și apoi dorința de a face efortul necesar pentru a o rezolva. Vor fi formulate ipoteze de către învățător sau elev și apoi se va trece la analiza lor și la soluționarea dilemelor. Construirea mentală a soluțiilor va folosi procedeele tipice ale gândirii logice, raționamentele inductive și deductive. Elevul este pus în situația de a alege numai cunoștințele care-i sunt necesare rezolvării problemei și să le completeze, prin căutare, cu date noi.

Soluționarea problemei este un act de descoperire bazat pe organizarea într-un mod favorabil a datelor și informațiilor pe care elevul le deține astfel încât să se ajungă la un model cu valoare generală. Tot acest proces, condus cu măiestrie de învățător, dezvoltă spiritul de observație al elevilor, iar analiza și sinteza duc la formarea unei gândiri logice.

Modelarea și algoritmizarea sunt alte două metode care, bine înțelese și aplicate de învățător, formează gândirea creatoare, obișnuind elevul cu utilizarea căilor tipice unei gândiri științifice riguroase. Modelarea constă în înlocuirea unui sistem complex prin unul mai simplu, dar care păstrează elementele esențiale și cărora li se pot aduce completări în vederea perfecționării originalului. Algoritmizarea reprezintă descoperirea unor procedee interactive care se folosesc în rezolvarea anumitor tipuri de probleme teoretice sau practice.

În momentul de față se discută despre mijloacele de învățământ care au calitatea de a concretiza conținutul unor noțiuni considerate mult prea abstracte pentru gândirea școlarului de o anumită vârstă.

Un rol important în această formă de activitate îl are și evaluarea randamentului obținut de întreaga colectivitate și de fiecare școlar în parte. O evaluare atentă și potrivită forțelor de care dispun și cei foarte dotați și mai puțin dotați, va contribui la stimularea forțelor creatoare și încrederea în forțele proprii a fiecărui elev. Evaluarea este un proces complex care poate forma, în sens pozitiv, caracterul elevului sau îl poate deforma. Obținerea calificativelor „foarte bine” și „bine” poate constitui un scop în sine și nu un rezultat care apare în mod firesc, un urma unor raporturi meritate. O evaluare incorectă sau nemotivată de cadrele didactice poate da naștere la invidie sau resentimente precum și alte trăsături negative de caracter. Din acest motiv cadrele didactice trebuie să fie cât mai obiective. Aprecierea prin calificativ a unui răspuns trebuie să se facă analizându-se atât exactitatea științifică a conținutului și corectitudinea formulării, cât și eforturile depuse de cel examinat să-și însușească cunoștințele respective.

6. Concluzii

Pe baza experienței avute, consider necesară aplicarea unor strategii didactice adaptive (pe stilul de învățare al elevilor) și novatoare (mai ales prin metode și mijloace) pentru a diminua „șocul” trecerii de la grădiniță în învățământul primar. Fundamentarea teoretico-experimentală a formării competențelor de învățare din perspectiva relațiilor de continuitate între educația preșcolară și învățământul primar incipient este un imperativ al zilei, deoarece obiectivele formării personalității reprezintă domeniul dezvoltării și schimbării continue a acesteia.

Bibliografie:

8. Noveanu, E., *Constructivismul în educație*, Revista de Pedagogie nr. 7– 12, București, 1999.
9. Panțuru, Stan, *Teoria și metodologia instruirii*, Editura Universității “Transilvania”, Brașov, 2002
10. Ausubel, D.P., Robinson, F.G., *Învățarea în școală – o introducere în psihologia pedagogică*, Editura Didactică și Pedagogică, București., 1981
11. Călin, M., *Procesul instructiv-educativ. Instruirea școlară. Analiză multireferențială.*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1995
12. Cerghit, I., *Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri, strategii.*, Editura ARAMIS, București, 2002
13. Cristea, S., *Teorii ale învățării. Modele de instruire*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2005
14. Negreț-Dobridor, I., Pânișoară, I.O., *Știința învățării – de la teorie la practică*, Editura POLIROM, București, 2005
15. Noveanu, E. (coord.), *Modele de instruire formativă la disciplinele fundamentale de învățământ*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1983
16. Weaver, J., Morris, M., Appelbaum, P., *(Post)modern science (education): propositions and alternative paths*, Peter Lang Publishing Inc., New York, 2001.

Propunere opțional SĂNĂTOS DE MIC Grupa mică

Prof. Adriana-Ioana POPA

Școala Gimnazială Nr.1 Pomezueu- G.P.N. Nr. 3 Vălani de Pomezueu, jud. Bihor

Durata: 1 an scolar

Nivel: I (grupa mică)

Arii curriculare implicate: Educarea limbajului
Cunoașterea mediului
Educație pentru societate
Activități practice și elemente de activitate casnică
Educație fizică

Argument

Formarea deprinderilor igienice începe în familie și este completată în grădiniță și, mai târziu, în școală.

Pentru acest domeniu educativ considerăm importante formarea unor moduri de execuție corectă a deprinderilor și formarea motivației necesare pentru efectuarea lor, prin înțelegerea necesității ezeecutării anumitor activități igienice.

Modul de abordare a acestor activități pleacă de la ideea că este bine pentru copii să înțeleagă că sănătatea nu înseamnă numai absența bolii, ci și un mod de viață echilibrat.

Educația igienico-sanitară urmărește dezvoltarea în rândul populației, începând cu vârsta copilăriei, a unei concepții științifice despre sănătate și boală și a unui comportament igienic, în scopul ocrotirii și promovării sănătății individuale și a colectivității.

Acest opțional reprezintă primul pas în lumea cunoașterii regulilor elementare de igienă necesare păstrării și promovării sănătății, activitățile de învățare fiind accesibile vârstei copiilor și îmbrăcând forme atractive, relaxante.

A învăța copilul de la cea mai fragedă vârstă să fie îngrijit, să respecte reguli de igienă personală, să se obișnuiască cu un regim rațional de alimentație, înseamnă a rezolva una din marile probleme ale lumii contemporane, "educația pentru sănătate", aceasta fiind una dintre "noile educații".

COMPETENTE GENERALE:

- I. Cunoașterea noțiunilor legate de corpul uman în vederea dezvoltării armonioase a organismului.
- II. Formarea și consolidarea deprinderilor de igienă, de odihnă și recreere.
- III. Formarea deprinderilor de alimentație rațională și de desfășurare de exerciții fizice în vederea menținerii sănătății.
- IV. Educarea deprinderilor de a păstra curate și în bună stare îmbrăcămintea, precum și

dotările colective ale grădiniței

COMPETENȚE SPECIFICE:

- ❖ I.1. Cunoașterea schemei corporale umane.
- ❖ I.2. Cunoașterea alimentelor care mențin sănătatea organismului, diferențându-le pe cele dăunătoare.
- ❖ I.3. Cunoașterea alimentelor ce conțin vitaminele principale.

- ❖ II.1. Cunoașterea principalelor reguli de igienă personală, dovedind aceasta și prin folosirea din proprie inițiativă a obiectelor sanitare personale.
- ❖ II.2. Cunoașterea regulilor de igienă personală și consecințele nerespectării acestora.

- ❖ III.1. Înțelegerea faptului că după o activitate solicitantă sunt necesare și binevenite jocul și odihna.
- ❖ III.2. Identificarea propriei stări de sănătate privind-se în oglindă.

- ❖ IV.1. Înțelegerea necesității curățeniei, păstrându-și curate corpul, hainele, camera.
- ❖ IV.2. Formarea deprinderilor igienico-sanitare corecte.
- ❖ IV.3. Utilizarea șervețelului în scopuri precise (în timpul mesei)

EXEMPLE DE COMPORTAMENTE

- Să identifice principalele părți ale organismului uman
- Să înțeleagă noțiunile de sănătate, igienă, boală
- Să cunoască (să recunoască) simptomele unor stări de boală
- Să aplice corect normele igienico-sanitare
- Să recunoască comportamentele sănătoase și comportamentele de risc
- Să cunoască alimentele ce mențin sănătatea dinților și să le evite pe cele ce le dăunează
- Să prevină și să combata cariile
- Să reprezinte grafic schema corporală
- Să folosească corect obiectele de igienă personală
- Să cunoască principalele reguli de igienă personală (și să le aplice)
- Să deosebească prin comportament atitudini favorabile ocrotirii mediului și sănătății propriului organism
- Să-și călească organismul la factorii de mediu (apa, aer, soare)
- Să cunoască alimentele de bază, să le diferențieze (piramida alimentelor)
- Să identifice rolul activității și al odihnei în menținerea sănătății
- Să manifeste interes pentru aprecierea calității produselor alimentare (valabilitatea acestora) etc

Conținuturi

- exerciții - joc de descoperire a părților componente ale corpului uman;
- exerciții de recunoaștere pe bază de imagini;
- descrierea unor comportamente sănătoase;

- enumerarea unor modalități de transmitere a bolilor;
- exerciții de aplicare a normelor de igienă corporală și a vestimentației prin stimularea unor situații;
- exerciții de recunoaștere a alimentelor sănătoase.

Evaluare

- convorbiri
- dialoguri între copii
- autoevaluare
- observarea sistematică a comportamentului copiilor

Finalități și standarde de performanță

Activitățile de învățare vor fi orientate spre dezvoltarea copiilor următoarelor performanțe

1. Să aibă formate deprinderile de securitate personală;
2. Să adopte comportamente adecvate pentru păstrarea sănătății;
3. Să poată formula regulile igienice în legătură cu propriul corp, hrană, haine
4. Să pună în practică cunoștințele și regulile însușite referitoare la sănătatea și securitatea personală pentru exersarea deprinderii;

CALENDARUL ACTIVITĂȚILOR

Bibliografie

- o *Curriculum pentru educație timpurie 2019*
- o Constanța Cucinic, Cum să fii sănătos ?, Editura Aramis , 2000
- o Florentina Stroe - *Educație sanitară pentru preșcolari și școlarii mici* –Culegere , Editura Alfa , Piatra –Neamț, 2003

FIȘĂ DE LUCRU EDUCAȚIE PENTRU SĂNĂTATE- NIVEL II

Prof. Adriana-Ioana POPA

Școala Gimnazială Nr.1 Pomezeu- G.P.N. Nr. 3 Vălani de Pomezeu, jud. Bihor

1. Pune o bulina verde sub alimentele pe care le consideri sănătoase pentru organismul nostru.

2. Care dintre următorii copii au pe masă mâncarea cea mai sănătoasă? Încercuiește numărul corespunzător.

1

2

3

4

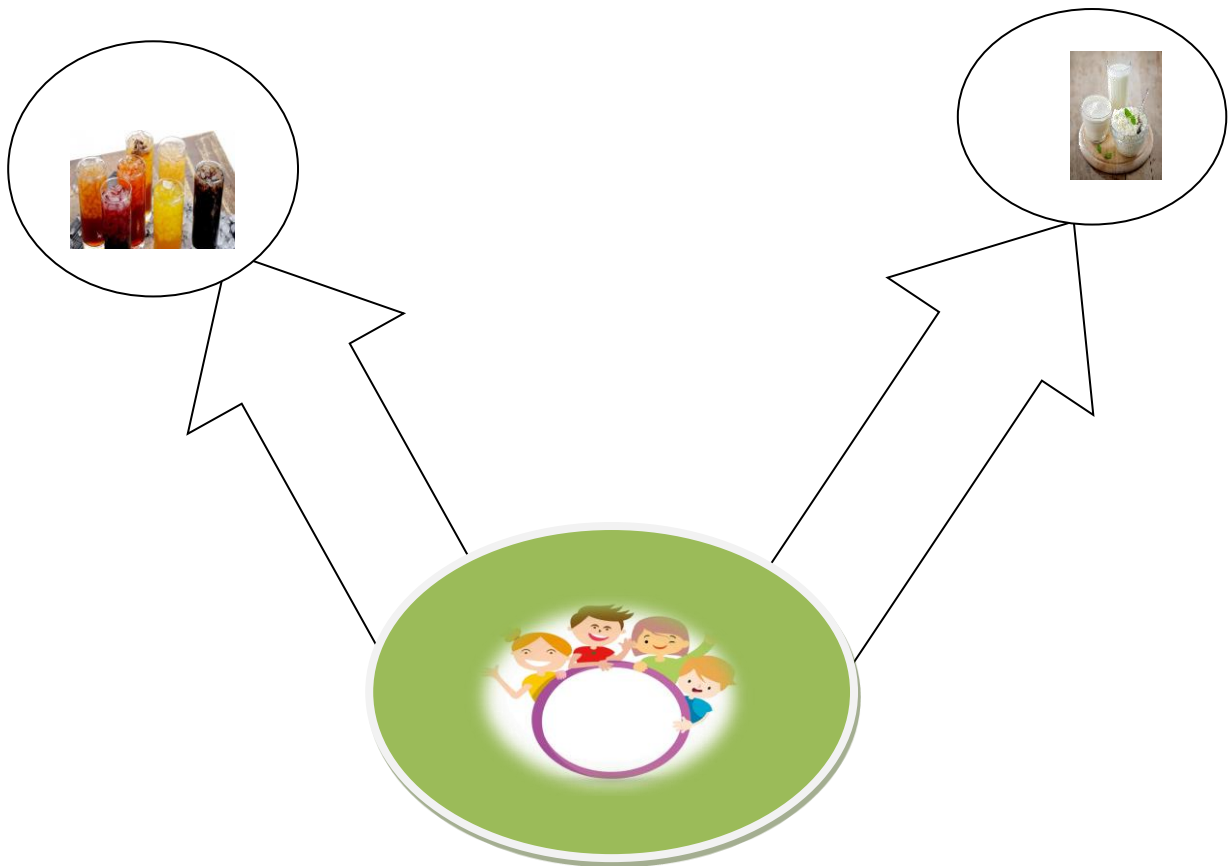
3. Colorează imaginea în care copiii au un stil de viață sănătos.

4. Taie cu o linie roșie imaginea în care sănătatea dinților este în pericol.

5. Alimentația este foarte importantă pentru a avea un corp sănătos, colorează verde săgeata care indică o alimentație sănătoasă, și cu roșu săgeata care indică o alimentație nesănătoasă.

PROIECT EDUCATIV VREAU SĂ CRESC SĂNĂTOS!

Prof. Adriana-Ioana POPA
Școala Gimnazială Nr.1 Pomezeu- G.P.N. Nr. 3 Vălani de Pomezeu, jud. Bihor

PROIECT EDUCATIV

„Vreau să cresc sănătos!”

AVIZAT: Nr. 353 / 10.12.2018

A.DENUMIREA PROIECTULUI

- Titlu: „Vreau să cresc sănătos!”
- Domeniul și tipul de educație în care se încadrează: Educație pentru sănătate
- Tipul de proiect: județean

B. APLICANTUL

Coordonate de contact: Grădinița .....

Responsabil: director...

Coordonator: Prof.Popa Adriana- Ioana

Echipa de proiect: .....

C. CONTEXT

„Prima bogăție a omului este sănătatea” (Ralph W. Emerson)

Sănătatea este un domeniu aflat în strânsă legătură cu educația. Preocuparea pentru sănătatea și educația copilului trebuie să ocupe un loc important atât la nivel de politici publice cât și la nivel de familie, fiind bine știut că este mai ușor și mai ieftin să previi decât să tratezi.

Un individ educat este mai preocupat de sănătatea sa. Dacă vom avea copii cu un trup sănătos vom avea copii cu o minte sănătoasă, dar este la fel de valabil și situația inversă: copiii bine dezvoltați psihic se vor dezvolta bine și fizic.

De aceea proiectul își propune activități care se referă la dezvoltarea globală a copilului, realizând un echilibru între fizic, psihic și social.

Modul de abordare a acestor activități pleacă de la ideea că este important pentru copii să înțeleagă de mici că este bine să aibă grijă de sănătatea lor, iar părinții să găsească acele căi prin care să poată să îi susțină în dezvoltarea lor.

D. DESCRIEREA PROIECTULUI

Scop: Informarea autorizată a copiilor și a părinților lor privind aspecte legate de sănătate, dar mai ales crearea unor comportamente individuale sănătoase, formarea unui stil de viață sănătos.

Obiective:

- Cunoașterea alimentelor sănătoase și a celor nesănătoase pentru organism;
- Conștientizarea faptului că alimentația corectă stă la baza sănătății;
- Formarea deprinderii de a păstra dinții sănătoși;
- Atragerea copiilor în activități de mișcare care să-i stimuleze pentru o viață activă;
- Sprijinirea părinților în dorința lor de a aplica strategii corecte în creșterea și educarea copiilor;

Grup țintă:

- **Beneficiari direcți:** preșcolari ai unităților de învățământ participante la proiect.
- **Beneficiari indirecti:** cadrele didactice, părinții, comunitatea locală.

Durata: noiembrie - iunie

Conținutul proiectului: Concurs județean de cunoștințe generale.

E. CALENDARUL ACTIVITĂȚILOR

Nr. Cr t.	Activitatea	Grup țintă	Termen	Responsabil	Rezultate	Observații
1.	Întâlnire cu reprezentanții proiectului	Coordonatorii de proiect Echipa de proiect	Decembrie	Popa Adriana Ioana Adriana	Întocmirea proiectului	-se va realiza la nivel de unitate
2.	„Zâmbește frumos”- întâlnire cu medicul	Preșcolarii și cadrele didactice	Ianuarie	Cadrele didactice implicate în proiect.	Copiii își vor consolida cunoștințele	- se desfășoară în

	stomatolog				referitoare la sănătatea dentară	afara unității
3.	„Alimente sănătoase” Întâlnire cu medicul grădiniței	Preșcolarii și cadrele didactice	Februarie	Cadrele didactice implicate în proiect.	Copiii vor învăța de la medicul grădiniței care sunt alimentele sănătoase, despre vitamine și importanța lor pentru sănătate	- se va realiza la nivel de unitate
4.	„Să ne împrietenim cu mișcarea și aerul curat”- drumeție, concursuri de alergat, jocuri în aer liber	Preșcolarii, școlarii, cadrele didactice	Aprilie	Cadrele didactice implicate în proiect.	O zi minunată petrecută în aer liber, curat, cu mișcare și voie bună Drumeție	se desfășoară în afara unității
5.	Concurs județean de cunoștințe generale „Vreau să cresc sănătos”	Preșcolarii, școlarii și cadrele didactice	Mai	Coordonatorul proiect	- rezultatele concursului de cunoștințe generale „Vreau să cresc sănătos” premierea copiilor	- se va realiza la nivel de unitate
6.	Diseminare a proiectului	Preșcolari Cadrele didactice Părinți	iunie	Cadrele didactice implicate în proiect.	- informații despre proiect-CD cu poze de la activitățile desfășurate	GPP Nr. 1

					în cadrul proiectului	
--	--	--	--	--	--------------------------	--

*NOTĂ: toți partenerii vor desfășura activitățile planificate în unitățile lor și vor transmite materiale doveditoare responsabilului de proiect

F. EVALUARE

Evaluare internă:

- CD cu fotografii de la activitățile desfășurate în cadrul proiectului;
  - expoziție cu lucrări realizate de copii;
  - concurs;
  - rapoarte de evaluare;
  - popularizarea experiențelor pozitive în cadrul întâlnirilor cu părinții, a ședinței comisiei metodice.
- Evaluare externă:
- aprecierea comunității locale.

G. MONITORIZAREA PROIECTULUI

- informarea reciprocă și păstrarea legăturii cu persoanele implicate în derularea proiectului;
- portofoliul proiectului.

H. REZULTATE

- **Calitative**
  - dezvoltarea relațiilor de colaborare între cadrele didactice și colectivele de copii pe care îi îndrumă;
  - implicarea activă a cadrelor didactice, a părinților și a copiilor în activitățile desfășurate în cadrul proiectului;
  - formarea unor concepte corecte de protejare a mediului înconjurător;
  - stimularea potențialului artistico-creativ al copiilor.
- **Cantitative**
  - antrenarea unui număr cât mai mare de cadre didactice și copii în activitățile desfășurate în cadrul proiectului;
  - realizarea concursului de cunoștințe generale;
  - elaborarea diplomelor;
  - realizarea unui CD cu fotografii de la activitățile desfășurate în cadrul proiectului.

I. DISEMINAREA PROIECTULUI

Rezultatele proiectului și experiența pozitivă vor fi cunoscute de către toți participanții la proiect, inclusiv de comunitatea locală prin diferite mijloace:

- realizarea de fotografii;
- mediatizarea în rândul părinților și a cadrelor didactice din unitatea școlară, pe site-ul www.didactic.ro, , pagina de socializare a grădiniței;
- popularizarea proiectului în cadrul comisiei metodice, a cercului pedagogic.

J. IMPACTUL PROIECTULUI

Implementarea proiectului va avea impact asupra:

- grupului țintă – generarea unor schimbări specifice
- grădiniței – creșterea capacității instituționale, extinderea parteneriatelor, creșterea prestigiului în comunitate
- partenerilor din proiect – dobândirea unor informații și abilități
- comunității locale – deschiderea spre colaborarea cu unitățile de învățământ

K. SUSTENABILITATEA PROIECTULUI

Continuitatea proiectului se va realiza prin:

- posibilitatea continuării proiectului și în anii următori;
- încheierea de acorduri parteneriale și cu alte unități de învățământ interesate în derularea unor astfel de activități.

L. BUGETUL PROIECTULUI

Surse de finanțare: fonduri proprii, sponsorizări.

M. PARTENERI

- Liceul Vocațional Pedagogic „Nicolae Bolcaș” .....
- GPP „Floare de Colț” ....
- GPP Nr.1 ....
- Școala Gimnazială Nr. 1...
- Școala Gimnazială Nr. 1 ....
- Școala Gimnazială Nr.1. ....
- Liceul Greco - Catolic .....
- Școala Gimnazială Nr.1.....
- Școala Gimnazială Nr.1.....
- Colegiul Tehnic Alexandru Roman,.....

N. ANEXE

Acorduri de parteneriat cu:

- Liceul Vocațional Pedagogic „Nicolae Bolcaș” .....
- GPP „Floare de Colț” ....
- GPP Nr.1 ....
- Școala Gimnazială Nr. 1...
- Școala Gimnazială Nr. 1 ....
- Școala Gimnazială Nr.1. ....
- Liceul Greco - Catolic .....
- Școala Gimnazială Nr.1.....
- Școala Gimnazială Nr.1.....

➤ Colegiul Tehnic Alexandru Roman,.....

REGULAMENT DE PARTICIPARE

CONCURS JUDEȚEAN DE CUNOȘTIȚE GENERALE

„VREAU SĂ CRESC SĂNĂTOS”

- Concursul are loc în data de .....
- Concursul nu are taxă de participare
- **Înscrierea participanților:**
  - până la data de ....., prin completarea fișei de înscriere și trimiterea ei pe adresa de e-mail ....
  - fiecare cadru didactic poate participa cu maxim 3 copii.
- **Desfășurarea concursului de cunoștințe:**
  - la nivelul unității de învățământ va fi desemnat un coordonator care va fi responsabil de desfășurarea concursului de cunoștințe;
  - cu o zi înainte de desfășurarea concursului...coordonatorul va primi prin e-mail testul de cunoștințe,pe nivele de vârstă;
  - acesta îl va multiplica pentru toți copiii înscriși din unitate și îl va aplica preșcolarilor
  - fișele de concurs (rezolvate) vor fi trimise(de către coordonator) unității organizatoare spre corectare și evaluare în aceeași zi, însoțite de poze din cadrul desfășurării concursului.
- **Evaluare:**
  - Testele vor fi corectate și evaluate conform unui barem stabilit, în cadrul unității organizatoare, de către o comisie desemnată;
  - Testele neînsoțite de poze din cadrul desfășurării concursului vor fi descalificate;
  - Diplomele preșcolarilor vor fi expediate prin e-mail cadrelor didactice participante;
  - nu se acordă premii materiale;
  - nu se admit contestații
- **Informații suplimentare:** Coordonator proiect: Popa Adriana-Ioana , tel.....

FIȘĂ DE ÎNSCRIERE

CONCURS JUDEȚEAN DE CUNOȘTIȚE GENERALE

„ VREAU SĂ CRESC SĂNĂTOS”

Ediția II-a

Numele și prenumele cadrului didactic .....

Unitatea de învățământ .....

Nr. telefon .....

E-mail.....

Grupa .....

Nr. de copii înscriși .....

Nr. crt	Numele și prenumele copilului

Cadru didactic coordonator pe unitate.....

Nr. telefon/e-mail .....

❖ Descrierea unei activități din cadrul proiectului educativ
❖ „VREAU SĂ CRESC SĂNĂTOS”

Concursul de cunoștințe generale „Vreau să cresc sănătos”, a avut un impact important în rândul preșcolarilor și nu numai, rezultatele au fost unele satisfăcătoare, copiii și toate celelalte persoane implicate în proiect au desfășurat cu plăcere toate activitățile planificate. Acesta continuând și în următorii ani școlari sub forma unui alt regulament.

Am să descriu următoarea activitate desfășurată în cadrul proiectului și anume „Zâmbește frumos” - *întâlnire cu medicul stomatolog*”, este a II- a activitate din cadrul proiectului.

Desfășurarea activității: Activitatea s-a desfășurat la un cabinet de stomatologie din zona localității de proveniență a copiilor. Ne-am deplasat la cabinetul stomatologic împreună cu preșcolarii, am avut norocul ca, cabinetul stomatologic s-a aflat la câteva minute de grădiniță și ne-am deplasat pe jos. Acolo odată ajunși, fiecare copil a beneficiat de o consultație din partea medicului dentist, iar la final au fost recompensați cu o diplomă și un pachetel din partea personalului de acolo (pachetelul conținea o periuță de dinți și o pastă de dinți).

Impactul activității: Copiii au fost foarte încântați să meargă la dentist alături de colegii lor, această activitate le-a redus unor copilași frica de-a merge la stomatolog. Aceștia și-au însușit informații noi în ceea ce privește igiena dentară.

Concluzii: Așadar, această activitate dar și proiectul educativ au adus multiple beneficii în rândul preșcolarilor. Aceștia și-au îmbogățit cunoștințele cu o serie de elemente noi, nemiștuite până atunci, totodată învîgându-și frica de-a merge la dentist.

COMUNICĂM ÎMPREUNĂ PRIN INTERMEDIUL EDUCAȚIEI STEAM

Prof. Felicia IACOB
Prof. Valentina MĂNESCU
Școala Profesională Specială „Sf. Nicolae” București

Proiectul de **Acreditare Erasmus+ „Connecting, we grow!”**, derulat de școala noastră pe perioada 2021-2026, are ca scop creșterea calității procesului educativ-terapeutic destinat elevilor cu dizabilități mintale și ralierea lui la standardele de calitate de la nivel educativ european. Pentru anul școlar 2022-2023 unul dintre obiectivele acestui proiect a fost dezvoltarea abilităților de viață independentă la elevi.

Astfel, în cadrul proiectului cu numărul **2022-1-RO01-KA121-SCH-000064315**, din programul **Erasmus+**, **Acțiunea Cheie 1, Mobilități de formare în domeniul Educației Școlare**, șase elevi din Școala Profesională Specială „Sf. Nicolae” din clasele pregătitoare, a III-a și a V-a, însoțiți de trei cadre didactice, au participat în perioada 14-20 mai 2023 la activitățile de învățare pe tema **educației STEAM** desfășurate la partenerul extern – Școala Primară Rioturbio, Mieres, Spania.

Cei șase elevi care au participat la această mobilitate de învățare sunt elevi cu nevoi speciale – dizabilități mintale, autism, sindrom Down – cu vârste cuprinse între 9 și 14 ani. Deși înaintea plecării, în școală s-au derulat activități de pregătire culturală și lingvistică, dar, mai ales, centrate pe dezvoltarea abilităților de viață independentă, am colaborat cu școala gazdă pentru a crea pictograme comune (în limba română și în limba spaniolă), astfel încât să asigurăm o comunicare cât mai independentă între elevii noștri și cei spanioli.

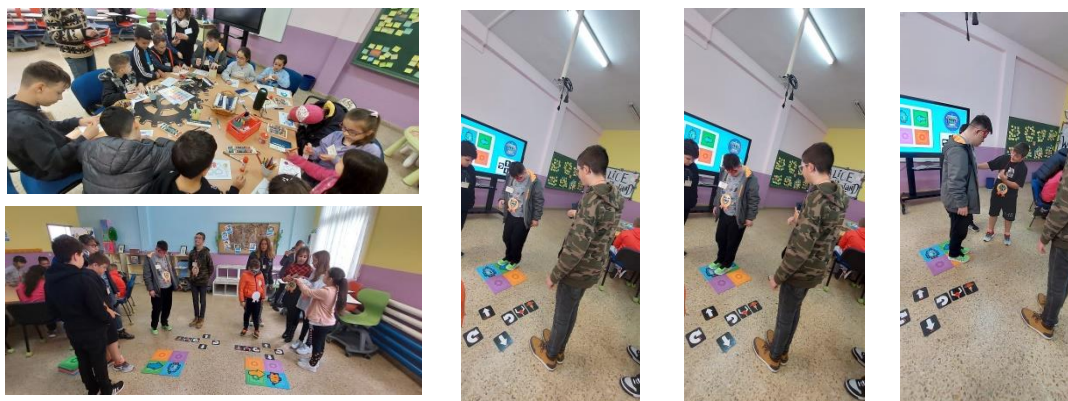
De altfel, școala gazdă a fost foarte deschisă tuturor nevoilor copiilor și asta i-a făcut să se simtă integrați în comunitatea lor. De asemenea, elevii spanioli au fost foarte dornici să interacționeze cu cei români și și-au oferit ajutorul de fiecare dată când a fost nevoie. Mai mult, în ultima zi a mobilității, copiii spanioli au oferit câteva cadouri copiilor români, ca semn al prieteniei lor.

Activitățile incluse în programul elevilor au fost atât activități deconectate, cât și activități digitale sau activități mixte, de utilizare a unor aplicații sau editoare, acestea fiind gândite ca o succesiune de la simplu la complex, de la concret la digital.

În prima zi, activitățile au fost dintre cele mai felurite, îndeosebi *ice-breakers*, astfel încât elevii să se cunoască între ei. Apoi, folosindu-se de indicii primite prin coduri QR, toți elevii, împărțiți în trei echipe mixte de detectivi, au rezolvat împreună misterele dispariției unei opere de

artă, cercetările ducându-i prin tot orașul. Cartea cu pictograme a fost foarte folosită în această activitate, noi, însoțitorii elevilor români, intervenind doar atunci când era imperios.

A doua zi a adus cu ea activități cu și despre roboți, de-conectate (nedigitale). Elevii și-au confecționat și decorat măști de roboți și apoi, ghidați de elevii spanioli, s-au transformat ei înșiși în roboți care parcurgeau un traseu. Traseul era realizat din jetoanele din jocul „Let’s go code!”, în timp ce pe un ecran era afișat „programul de codare”, adică acele comenzi care, executate de Robot, îl trimit din punctul A în punctul B prin anumite mișcări.

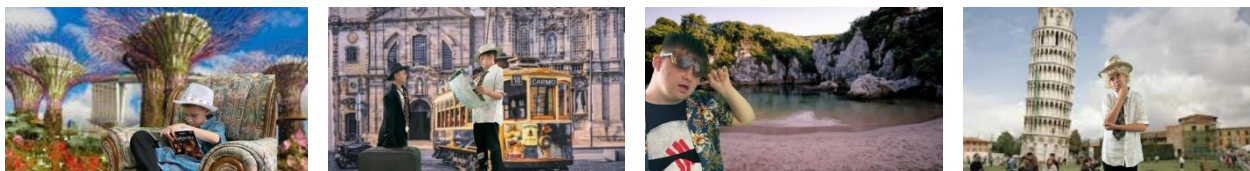

În a treia zi, elevii au participat la un concert susținut de Orchestra Simfonică a Principatului Asturias, desfășurat la Auditoriumul din Oviedo. Obiectivul principal al concertului a fost acela de a-i atrage pe copii în lumea muzicii și a instrumentelor muzicale, într-un mod plăcut, antrenant și surprinzător! În acest mod, organizatorii – școala gazdă – a inclus și activitățile A din STEAM, adică cele de artă.

În a patra zi, elevii români și spanioli au participat la activități digitale de codare, folosind aplicația ScratchJr. Astfel, ei și-au ales personajul, l-au personalizat după preferințe și au configurat un program de codare prin care au imprimat mișcări personajului ales.

Iar în ultima zi s-au distrat costumându-se în turiști și transformându-și pozele prin aplicația ChromaKey.

Pe lângă experiența de învățare, elevii au participat și la activități culturale foarte distractive și captivante, care le-au oferit posibilitatea de a afla mai multe despre cultura spaniolă și specificul gastronomic, dar și despre geografia acestei țări, toți copiii fiind fascinați de ocean.

Fiind prima lor participare la un program de învățare internațional și prima lor călătorie în străinătate, această experiență a avut un impact pozitiv asupra tuturor celor șase elevi și, chiar mai mult, asupra familiilor lor: din partea elevilor s-a observat o motivație sporită pentru învățare pentru a avea în continuare șansa de a fi selectați într-un program de mobilitate pentru învățare, iar din partea părinților s-a observat o încredere sporită în abordarea școlii privind activitățile educaționale și programul de învățare.

ANTRENAREA ELEVILOR CU CERINȚE EDUCAȚIONALE SPECIALE ÎN ACTIVITĂȚI EXTRAȘCOLARE PROIECT EDUCAȚIONAL - *BUCURIA CRĂCIUNULUI* *-BENEFICII ȘI LIMITE*

Învățător itinerant/ de sprijin Simona-Maria CIUTACU
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Brăila

Proiect Educațional Județean „ Bucuria Crăciunului”

SCOPUL PROIECTULUI:

- promovarea educației incluzive prin valorizare egală a tuturor elevilor;
- implicarea elevilor cu cerințe speciale în diverse proiecte sau acțiuni de voluntariat, organizate la nivel de clasă și/sau instituție pentru a realiza o educație incluzivă ;
- promovarea unor modalități de dezvoltare a creativității și abilităților copiilor cu nevoi speciale;
- prezentarea și promovarea produselor speciale realizate și create de elevii cu C.E.S. sub îndrumarea cadrelor didactice de sprijin sau a altor cadre didactice.

BENEFICII ȘI LIMITE:

Fiecare cadru didactic își pune amprenta asupra copiilor pe care-i educă și împărtășește din experiența sa celorlalți. Copilul își recapătă demnitatea precum și capacitatea de a se opune evoluției bolii sau prezenței handicapului.

Incluziunea este acceptarea tuturor oamenilor, independent de diferențele dintre ei. Este vorba despre aprecierea persoanelor pentru ceea ce sunt și competențele lor, mai degrabă decât despre felul în care merg, vorbesc sau se comportă. Incluziunea permite oamenilor să valorifice diferențele dintre ei, prin aprecierea că fiecare persoană este unică în felul său.

Fiecare copil are resurse pentru autodezvoltare și autodepășire prin aceste activități ocupaționale se poate dezvolta simțul estetic și dorința de a oferi o felicitare realizată de el.

În activitățile ocupaționale se pune accentul pe reeducarea gestualității, a îndemnării, dezvoltarea expresivității, readaptarea subiecților la efort și revenirea lor la o activitate profesională cu efect de resocializare.

Prin aceasta, copiii cu dizabilități își redobândesc autonomia și demnitatea îndrumați de profesori de specialitate. Ele se recapătă, într-o manieră simbolică, prin intermediul produselor.

Activitatea ocupațională ritmică scoate copilul cu dizabilități din izolarea lui, suprimă monotonia, starea de regresivitate sau complexe legate de prezența handicapului, favorizează adaptarea și evoluția clinică către ameliorare.

Acest concurs oferă posibilitate de afirmare tuturor copiilor care doresc să se înscrie în această competiție.

Terapia ocupațională își va găsi aplicație practică și va aduce bucurie, speranță și dorință de promovare a capacităților creative ale copiilor cu dizabilități. Prin aceasta vom promova bunele practici în urma cărora se vor găsi alternative de grăbire a procesului de vindecare psihică și de resocializare a celor care au nevoie de aceasta.

Cadrul didactic de sprijin și nu numai, oferă măiestria sa elevului cu cerințe speciale pentru a depăși barierele societății și stigmatizării, pentru a oferi egalitate de șanse și o educație pentru toți.

Proiectul a fost înscris în anul școlar 2022-2023 în CALENDARUL ACTIVITĂȚILOR EDUCATIVE JUDEȚENE, POZIȚIA 25, Domeniul Cultural artistic, arte vizuale.

Elevii cu cerințe educative speciale integrați în școlile de masă și elevii din C.S.E.I. Brăila, îndrumați de către un cadru didactic de sprijin sau alt cadru didactic de altă specialitate au avut de realizat o FELICITARE DE CRĂCIUN, folosind materiale didactice la alegere.

Au participat 114 elevi cu cerințe educative speciale din școlile de masă și C.S.E.I. Brăila și 50 de cadre didactice. A fost o participare numeroasă, elevii cu cerințe speciale fiind atrași de astfel de activități. S-au acordat diplome cu premiul I, II, III și participare.

CONCLUZIE:

Activitățile extrașcolare- reprezintă o resursă educațională valoroasă pentru întregul demers didactic și pentru dezvoltarea personalității elevilor.

Activitățile extrașcolare se desfășoară într-un cadru informal, ce permite elevilor cu dificultăți de afirmare în mediul școlar să reducă nivelul anxietății și să-și maximizeze potențialul intelectual.

Fiecare copil poate străluci într-un mediu școlar care oferă sprijin, încurajare și siguranță.

Bibliografie:

4. Doru Vlad Popovici- „Terapie ocupațională pentru persoane cu deficiențe”-Editura Muntenia -Constanța ;
5. Taflan A, Mușu I- „ Terapie educaționala integrată”- Editura Prohumanitas 1997;
6. <https://bioclinica.ro/pentru-pacienti/tratamente/recuperarea-cu-ajutorul-terapiei-ocupationale>

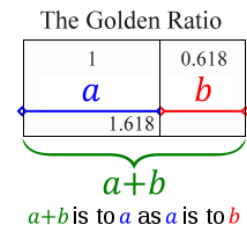
RAPORTUL DE AUR ÎN MUZICĂ, DESIGN ȘI ARTĂ

Prof. Diana-Florina PETRE
elevă clasa a 7-a: Ioana-Amedeea MOISE
Liceul Internațional *Ioanid* București, sector 1

1. Rezumat

Raportul de aur a atras atenția oamenilor de peste 2000 de ani. Fauna, plantele, corpul uman, structura galaxiilor și construcțiile arhitecturale, cum ar fi Piramida din Egipt și Catedrala Notre Dame din Paris respectă această proporție de aur.

În cadrul acestui articol ne propunem, pentru început, să prezentăm baza teoretică necesară înțelegerii acestui instrument de cercetare. Ulterior, vom prezenta importanța numărului Phi în alcătuirea armoniilor și a gamelor muzicale, precum și a creațiilor artei. În încheierea acestei lucrări, vom face o analiză a siglei Google și a modului în care sunt construite fotografiile, a căror reprezentare are la bază tehnica lui Leonardo da Vinci.

2. Raportul de aur

În cele ce urmează, vom demonstra valoarea raportului de aur printr-o abordare pur geometrică.

Se consideră pătratul ABCD și M mijlocul segmentului AB. AB este egal cu o unitate. Construim segmentul DM.

Cum M mijlocul segmentului AB rezultă

$$AM = MB = \frac{AB}{2}$$

$$ABCD \text{ pătrat} \Rightarrow \sphericalangle A = 90^\circ$$

Aplicând teorema lui Pitagora în $\triangle AMD$ rezultă

$$DM^2 = DA^2 + AM^2$$

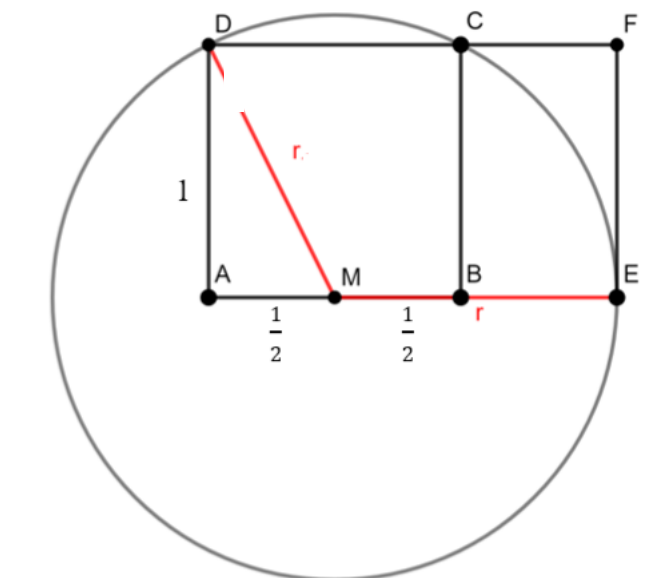
$$DM^2 = 1^2 + \left(\frac{1}{2}\right)^2$$

$$DM^2 = \frac{5}{4} \Rightarrow DM = \frac{\sqrt{5}}{2}$$

Construim un cerc de centrul M și rază DM. Cum

DM și ME sunt raze, rezultă că $DM = ME = \frac{\sqrt{5}}{2}$. BE se poate obține din relația $MB +$

BE = MB. Rezultă că $BE = ME - MB$; $BE = \frac{\sqrt{5}}{2} - \frac{1}{2}$, deci $BE = \frac{\sqrt{5}-1}{2}$.

Geogebra

$$AE = AB + BE \Rightarrow AE = 2)1 + \frac{\sqrt{5}-1}{2} \Rightarrow AE = \frac{2+\sqrt{5}-1}{2} \Rightarrow AE = \frac{1+\sqrt{5}}{2}$$

Calculăm raportul $\frac{AE}{AB}$, unde $AE = \frac{1+\sqrt{5}}{2}$ și $AB = 1$.

$$\frac{AE}{AB} = \frac{\frac{1+\sqrt{5}}{2}}{1} \Leftrightarrow \frac{AE}{AB} = \frac{1+\sqrt{5}}{2} \quad (1)$$

$$\frac{AB}{BE} = \frac{1}{\frac{\sqrt{5}-1}{2}} \Rightarrow \frac{AB}{BE} = \frac{2}{\sqrt{5}-1}$$

Raționalizând numitorul obținem:

$$\frac{AB}{BE} = \frac{2(\sqrt{5}+1)}{(\sqrt{5}-1)(\sqrt{5}+1)} \Rightarrow \frac{AB}{BE} = \frac{2(\sqrt{5}+1)}{\sqrt{5}^2-1^2} \Rightarrow \frac{AB}{BE} = \frac{2(\sqrt{5}+1)}{5-1}$$

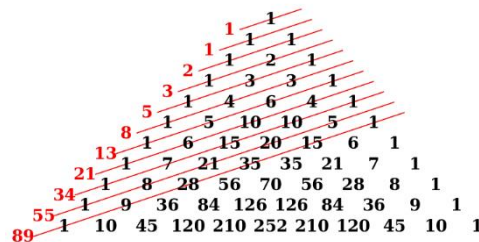
$$\frac{AB}{BE} = \frac{2(\sqrt{5}+1)}{4} \Rightarrow \frac{AB}{BE} = \frac{\sqrt{5}+1}{2} \quad (2)$$

Observăm din relațiile (1) și (2) că $\frac{AE}{AB} = \frac{AB}{BE}$. Raportul $\frac{\sqrt{5}+1}{2} = AE = \Phi$ se numește raportul de aur sau constanta divinității, iar AEFD se numește dreptunghiul de aur.

Raportul de aur a condus la construirea dreptunghiului de aur, în care raportul laturilor este egal cu numărul de aur. Această demonstrație a fost formulată de Euclid în jurul anului 300 î. e. n.

3. Șirul lui Fibonacci

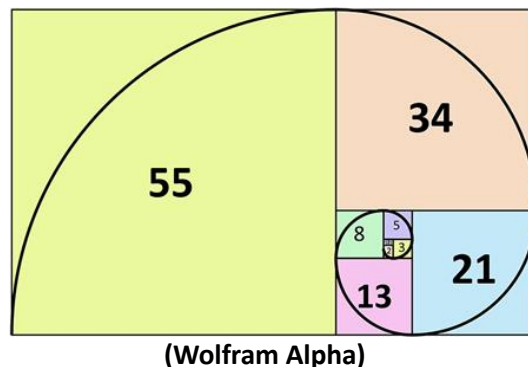
Secvența poate fi exprimată prin formula de recurență $F(n) = F(n-1) + F(n-2)$, știind că $F(0)=1, F(1)=1$. Secvența 1,1,2,3,5,8,13,21,34,... se obține prin adunarea numerelor dinaintea unui număr dat conform regulii din figura alăturată, adică dacă începem de la 0, numărul obținut va fi 1, $1+1=2$, $1+2=3$, $1+3+1=5$, $1+4+3=8$, $1+5+6+1=13$, ș.a.m.d. Această secvență a apărut ca răspuns pentru problema: „Câte perechi de iepuri se pot naște într-un an?” apărută în anul 1202.

(a se vedea pentru detalii referința [18].)

Șirul lui Fibonacci este în strânsă legătură cu noțiunile: “numărul de aur“, “segmentul de aur“, “dreptunghiul de aur“ și “spirală de aur“. Ceea ce le unește pe toate acestea este o constantă care se repetă la infinit pe măsura creșterii șirului, și anume se observă că raportul dintre un element al șirului și predecesorul său este un număr constant, 1,61803... De exemplu: $5/3= 1.6666$, $8/5= 1.6$, $34/21=1.61904$ ...., $377/233= 1,618025$.

Figura se obține construind pătrate a căror lungime este egală cu fiecare valoare din șirul lui Fibonacci. Dacă am desena un arc de cerc din pătratul cel mai mic de latură 1 și l-am continua trecând prin toate pătratele consecutiv de la cel mai mic spre cel mai mare, am obține o spirală de aur, a cărei formă nu se modifică indiferent de valoare.

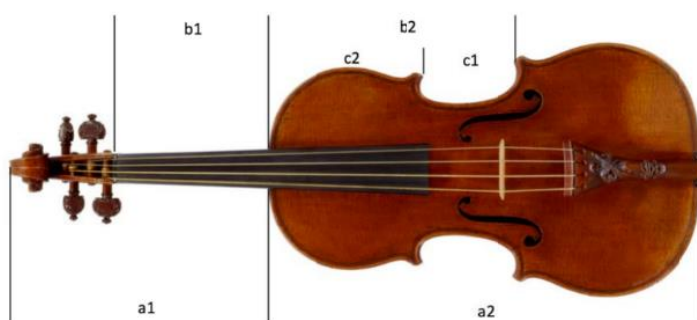

4. Construcția de instrumente

În construcția pianului prezența raportului de aur se poate observa urmărind claviatura. Orice octavă (de exemplu: do-do, fa-fa, etc.) de pe orice instrument cu claviatură conține opt clape albe și cinci negre, acestea însumând 13 clape. Mai mult, în octava do-do de pildă, clapele negre sunt împărțite la rândul lor în grupuri de două și trei elemente. Această succesiune a termenilor corespunde întocmai șirului lui Fibonacci (2, 3, 5, 8, 13).

De asemenea, observăm că raportul de aur apare și în construcția vioii.

$$\frac{a_1 + a_2}{a_2} = \frac{a_2}{a_1} = \frac{b_2}{b_1} = \frac{c_2}{c_1} = \Phi$$

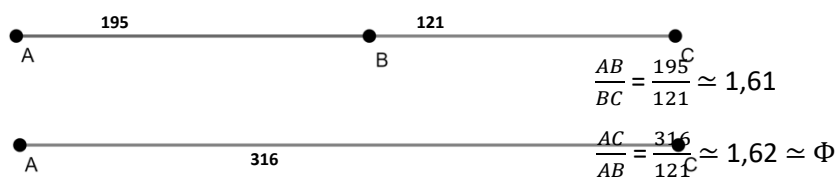

A se vedea pentru detalii referința [15]

5. Șirul lui Fibonacci în compozițiile muzicale

Putem observa prezența raportului de aur în piesa „The Chromatic Fantasy” a lui Johann Sebastian Bach, care este constituită din două secțiuni inegale. Lungimea piesei poate fi descrisă ca fiind de 316 pătrimi; lungimea primei părți este de 195 pătrimi, iar a doua parte are 121 pătrimi.

Pătrimi:

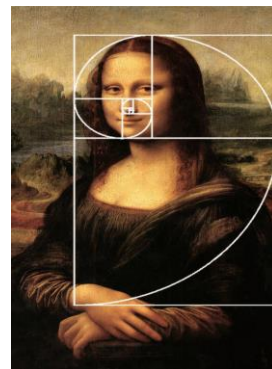
Compoziție Debussy

Sursa: Wikipedia

Observăm că prezența șirului lui Fibonacci apare și în compozițiile muzicale. Compoziția din figura alăturată are 13 măsuri. Pe partitură s-a precizat clar cum corespund notele la numerele din șirul lui Fibonacci. Bara de deschidere conține toate numerele Fibonacci în ordine până la 21. Tema recurentă care începe în măsura 3 folosește notele corespunzătoare 1, 1, 2, 3, 5, 8, 5, 3, 2, 1. Aceasta creează o melodie liniștită, în creștere și scădere. În măsura 7, se folosește o notă care nu se află în secvența Fibonacci. În măsura 12, a fost ruptă ordinea notelor Fibonacci pentru varietate și pentru a ajuta la modularea noii tonalități. În loc de 1, 3, 5, 8 devine 3, 1, 5, 3, 8. Aceasta are un efect similar de creștere. Măsura 11 începe în Do major (așa cum este indicat pe partitură), care este numărul 1 ca notă Fibonacci. Muzica modulează o jumătate de măsură mai târziu în Re major, care corespunde notei 2 în secvența Fibonacci. Apoi, muzica trece de la o tonalitate la alta în Mi major (3) și în cele din urmă în Sol major (5). Numerele sunt prezente în octavă, unitatea fundamentală a melodiei și armoniei.

6. Raportul de aur în artă

Leonardo da Vinci a utilizat spirala de aur în creația sa Mona Lisa. Cu ajutorul numărului Phi prezentat la începutul acestei lucrări de cercetare se creează impresia că ochii Mona Lisei îl urmăresc pe spectatorul care se deplasează în jurul tabloului. Privind tabloul, se observă că distanța între degetul drept și frunte împărțită la distanța dintre degetul drept și claviculă este egală cu 1,618. Distanța dintre partea dreaptă a obrazului și partea dreaptă a nasului împărțită la lățimea feței este, de asemenea, egală cu Phi.

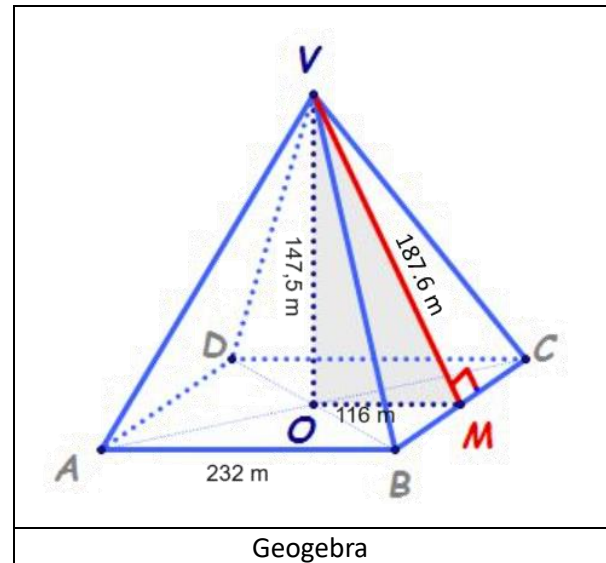

Sursa: [17]

7. Raportul de aur în arhitectură

Secțiunea de aur a stat la baza mai multor construcții arhitecturale celebre. Piramida lui Keops a avut inițial înălțimea de 147,5 m și latura pătratului bazei de 232m.

În cele ce urmează, ne propunem să calculăm raportul dintre lungimea apotemei piramidei și lungimea apotemei bazei. Conchidem că apotema bazei este distanța de la centrul cercului circumscris bazei la o muchie a bazei, iar apotema piramidei este înălțimea unei fețe laterale (distanța de la vârful piramidei la o muchie a bazei). Dacă $VO = 147.5$ m, $AB = 232$ m rezulta, aplicând teorema lui Pitagora în triunghiul VOM că $VM = 187.6$ m. Raportul dintre lungimea apotemei piramidei VM și apotema bazei $OM = AB : 2 = 116$ m reprezintă numărul de aur ϕ .

8. Raportul de aur în design

Sigla Google (conținut inspirat din sursa [17])

Printre multele elemente care conțin raportul de aur, se numără și noua siglă Google, respectând anumite proporții în design-ul său:

- Între înălțimea literelor mici și partea mai ridicată a lui „e”, de la final se formează un raport de aur.
- Între linia de deasupra liniuței de la „G”, linia corespunzătoare părții ridicate de jos de la „e” și cel mai jos punct, de la „g” se realizează un raport de aur.

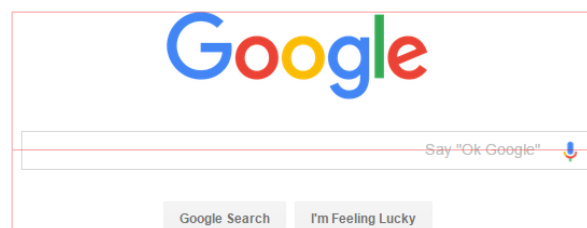
- La sigla Google, există două rapoarte de aur, pe verticală și orizontală.
- Iar la butonul de microfon se regăsesc patru astfel de rapoarte.

- Chiar și în alcătuirea paginii web s-a folosit acest raport, distanța dintre mijlocul bării de căutare și logo fiind mai mare decât distanța dintre aceasta și cele două butoane de dedesubt.

9. Concluzii

Raportul de aur

descrie

creșterea

organismelor vii. Analizând imaginile captate cu ajutorul unui telescop, observăm că structura galaxiilor respectă spirala de aur. Numărul petalelor unei flori este o valoare a șirului lui Fibonacci. De asemenea, construcția instrumentelor realizate de Stradivarius și construcțiile arhitecturale au la bază numărul Phi. În ceea ce privește arta, marile creații au fost realizate respectând proporția de aur. Valoarea lui Phi se regăsește și în alcătuirea corpului uman. Pavilionul urechii, secțiunile degetului, **distanțele dintre umăr și degetul mijlociu (când brațul este paralel cu solul), bronhiile, raportul dintre presiunea sistolică și cea diastolică, structura ADN-ului, care păstrează și transmite caracteristicile vieții, respectă, de asemenea, secțiunea de aur.**

Bibliografie:

1. Abigail Van Essendelft, The Golden Ratio: Mathematics in Nature and Art.
2. Bergamini D., Mathematics, Time Incorporated, 1963. 2. R. Fischler, How to find the golden number without really trying, Fibonacci Quarterly 19 (1981) pag. 406- 410.
3. Birch Fett, An In-depth Investigation of the Divine Ratio, The Montana Mathematics Enthusiast, Vol. 3. Nr. 2. (July 2006), Editor Bharath Sriraman, The University of Montana.
4. CONSTANTINESCU Dan, Studiul proporției în Sonatele pentru pian de Beethoven.
5. Clement Falbo, The Golden Ratio-A Contrary Viewpoint.
6. Marcus Frings, The Golden Section in Architectural Theory.
7. Gurpreet Kaur, GOLDEN RATIO: THE RATIO OF BEAUTY.
8. Mario Livio, Secțiunea de aur. Povestea lui phi cel mai uimitor număr, Humanitas, București, 2007, pag. 14.
9. M. Livio, The Golden Ratio: The Story of Phi, the World's Most Astonishing Number, Broadway Books, 2002.
10. MIHĂILESCU C., Geometria elementelor remarcabile, Ed. Tehnică, București, 1957.
11. Miraculoasele ecuații, Ed. Albatros, București, 1987.
12. P. V. S. Murthy, Generalizations of some problems on Fibonacci numbers, Fibonacci Quarterly 20 (1982).
13. PĂUN G., Matematica? Un spectacol!, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1988.
14. Miguel R. Ramirez, Galena Park High School, THE GREAT PYRAMID OF GIZA, PI, AND THE GOLDEN RATIO.
15. Robert van Gend, The Fibonacci sequence and the golden ratio in music, Vol. 20, 2014, No. 1, 72–77.
16. Vorobiev, N., Numerele lui Fibonacci, Ed. Tehnică, București, 1953.
17. <https://www.goldennumber.net/google-logo-design-golden-ratio/>.
18. https://www.researchgate.net/figure/A-Pascals-Triangle-Fibonacci-Sequence-Mapping_fig2_228768004.

EXPERIENȚE ADAPTATE DE ÎNVĂȚARE PENTRU ELEVII CU DIZABILITĂȚI, PRIN MOBILITĂȚI ERASMUS+ – POVEȘTI SENZORIALE-

---

Profesor psihopedagog Alina-Ștefania ȚUȚU
Școala Profesională Specială "SF.NICOLAE", sector 4, București
Profesor psihopedagog Daniela DINCĂ
Școala Profesională Specială "SF.NICOLAE", sector 4, București

Școala noastră desfășoară proiectul de acreditare ERASMUS+, "Connecting we grow", domeniul mobilitate școlară, pentru al doilea an având contractul cu numărul 2022-1-RO01-KA121-SCH-000064315. Acest proiect ne-a oferit posibilitatea de a participa în perioada 20-24.03.2023, la Special Elementary School Poděbrady, U Bažantnice 154/19, din Podebrady, din Republica Cehă. Aceasta este o școală specială foarte asemănătoare cu școala noastră în ceea ce privește categoriile de elevi, având, ca și noi, atât elevi cu dizabilități mintale moderate, cât și elevi cu dizabilități profunde, multiple și asociate, pentru care activitățile educațional-terapeutice solicită nu numai un tip de proiectare și organizare specific dar și materiale și mijloace specializate.

Experiența de învățare din această școală specială din Cehia, ne-a oferit exemple utile și valoroase pentru introducerea, proiectarea și organizarea în cadrul programului școlar de terapii specifice și de compensare din școala noastră, a unor sesiuni de terapie cu elevii cu dizabilități severe, profunde și asociate eficiente și moderne, precum: stimulare bazală, meloterapie, povești senzoriale, trambulino-terapie, terapie Snoezelen. După încheierea perioadei propriu-zise de mobilitate, am demarat realizarea workshopurilor de formare și pentru ceilalți colegi terapeuți și profesori- educatori din școală, pentru a începe desfășurarea sesiunilor practice cu elevii. Am documentat foarte bine și teoretic și practic fiecare categorie de terapii inovative, bazându-ne și pe experiența practică de formare din școala gazdă și am realizat o formare eficientă prin workshopuri practic-aplicative pentru colegii noștri. În prezent, implementăm în cadrul programului de terapie educațională complexă și integrată și în cadrul programului de terapii specifice și compensare, sesiuni specifice de terapie din cadrul tuturor categoriilor enumerate mai sus, în cadrul acestui articol dorind să mă opresc asupra metodei de terapie de integrare senzorială prin POVEȘTI SENZORIALE.

Terapia prin "Povești senzoriale" este de fapt un tip de terapie de integrare multisenzorială, foarte adecvat și atractiv pentru elevii cu dizabilități severe, profunde și asociate, deoarece oferă experiențe senzoriale multiple într-un context organizat sub forma unui fir narativ, care le permite elevilor să realizeze progrese cognitive, reușind să integreze corect și eficient diferite experiențe senzoriale. Cunoașterea senzorială este prima modalitate de contact cu lumea exterioară și principala modalitate prin care ne construim sistemul de cunoștințe. Impulsurile nervoase generate de stimularea senzorială activează funcționarea creierului, care procesează informația primită și elaborează forme de răspuns la aceste stimulări, care produc adaptarea comportamentului la mediu.

La copiii cu dizabilități acest proces este perturbat în toate componentele sale. Copiii cu dizabilități, din cauza diagnosticului, au capacități mai lente, mai reduse de explorare multisenzorială a obiectelor din mediu și adesea au nevoie de o persoană specializată care să-i ghideze în realizarea corespunzătoare a acestor explorări încă de mici. În lipsa unei intervenții specializate și care să fie inițiată cât mai de timpuriu, încă de la 4-6 luni, copilul nu reușește să-și dezvolte strategii de explorare senzorială eficiente, prin urmare capacitatea creierului de a elabora răspunsuri adecvate la stimulările senzoriale scade. De aceea, în special, copiii cu autism dar și cei cu diverse sindroame asociate cu deficiența mintală, care sunt elevii noștri, prezintă hipo- sau hipersensibilitate la anumiți stimuli dar și lipsă de activism în explorarea senzorială, tendința de a utiliza un singur canal receptiv sau a persevera în realizarea doar a unei acțiuni cu obiectul respectiv. Deficiențele de la nivelul proceselor senzorial-perceptive sunt primul pas în determinarea unor structuri cognitive deficitare.

Prin poveștile senzoriale, capacitatea înăscută a creierului de a prelucra și organiza informațiile primite de la analizatori, astfel încât acestea să fie integrate într-un tot unitar care să redea obiectul în integralitatea caracteristicilor lui se educa treptat, astfel încât creierul învață să proceseze informațiile despre un obiect induse prin cât mai multe canale senzoriale.

Poveștile senzoriale sunt construite în jurul unui fir narativ legat de experiența de viață a elevilor, pot fi povești, poezii cunoscute sau inventate de cadrele didactice, la care obligatoriu adăugăm stimuli care să se adreseze tuturor canalelor senzoriale: vizuali, auditivi, tactil-kinestezici, olfactivi și gustativi.

Pentru stimularea simțului vizual utilizăm cărți participative cu pictograme, marionete de mână, jucării de pluș, diferite surse de stimulare luminoasă (veioze, lanterne, conuri luminoase, furtunuri luminoase, etc), obiecte concrete.

Pentru simțul auditiv am introdus în povești sunete din natură, sunetul ploii, al vântului, sunete din mediul urban, de mașini, sunete produse de diferite animale, diferite cântece, melodii, ritmuri repetitive produse de elementele din poveste.

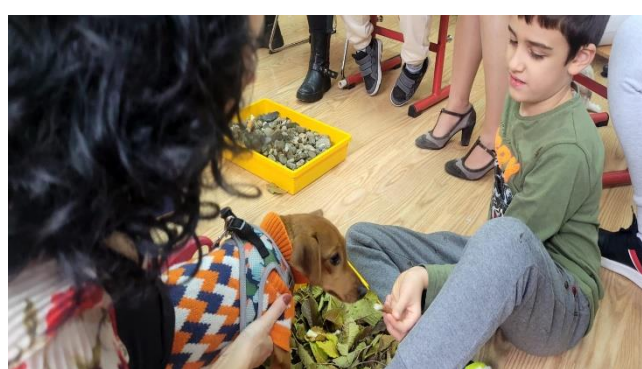
Pentru simțul tactil-kinestezic apelăm la materiale naturale pe care copiii să le simtă și să le manipuleze: pământ, frunze, fructe, legume, pene, blană, puf, lână, diferite materiale textile, pietre, lemne, ventilator, surse de căldură sau de frig, instrumente vibratorii, moriști, roți, cântece cu mișcări și ritm.

Pentru simțul vestibular și proprioceptiv am folosit scaune rotative, cu spătar mobil, pături proprioceptive, veste proprioceptive, bile de cauciuc, mingiuțe cu țepi, jucării de mușcat, mișcări de tapotare cu palmele, degetele, sau diferite materiale etc.

Pentru simțul gustativ am apelat la fructe, legume, alimente, băuturi, cu diferite elemente comestibile de diferite gusturi, texturi, forme și culori. Pentru simțul olfactiv am introdus în povești fructe/legume tăiate pentru a elibera un miros intens, mirodenii, pământ ud, frunze ude/uscate, pietre, lemne, apă, animale, arome, uleiuri esențiale, parfumuri etc.

”O zi ploioasă de toamnă”, ”Culesul fructelor”, ”Ridichea uriașă”, ”Pisicuță pis-pis-pis”, ”Povestea cățelușului cel uituc”, etc, au devenit cu ușurință povești senzoriale pline de stimulări multisenzoriale. Poveștile senzoriale deplasează accentul de la povestirea orală, spre povestirea de tip senzorial-emoțional, care oferă și conexiunea dintre senzorial- cognitiv-emoțional- volitiv, antrenând copiii să devină activi în cadrul activităților.

Beneficiul imediat este că devin nerăbdători când se apropie ora de povești senzoriale și toți vor să experimenteze ce le pregătim, învățând să reacționeze adaptativ la stimulii din jur.

Bibliografie:

1. Illeris, K. coord. (2014). *Teorii contemporane ale învățării. Autori de referință*. București:Editura Trei.
2. Velasquez Guachamin M. J. (2021). *Micro-cuentos sobre la importancia del aprendizaje mediante la estimulación sensorial y desarrollo del lenguaje dirigidos a niños y niñas con necesidades educativas especiales referentes al autismo*. Quito – Ecuador
3. Zambrano Briones, María Auxiliadora, Hernández Díaz, Adela, & Mendoza Bravo, Karina Luzdelia. (2022). *El aprendizaje basado en proyectos como estrategia didáctica*. *Conrado*, 18(84), 172-182.
4. <https://blog.ginera.com/el-viejo-tren/>
5. <https://irenea.es/blog-dano-cerebral/erase-una-vez-cuento-senzorial-adaptado/>
6. <https://psicdv.com/creacion-de-cuentos-en-la-terapia/>
7. <https://www.enriccorberainstitute.com/blog/que-son-los-cuentos-terapeuticos/>

METODE ȘI STRATEGII DE PREDARE – ÎNVĂȚARE – EVALUARE

Prof. Maria FILIP
Școala Gimnazială Hârtop, jud. Suceava

1. Metoda pălăriilor gânditoare

Această metodă constă într-un joc. Elevii se împart în șase grupe pentru șase pălării de culori diferite: alb, roșu, galben, verde, albastru și negru. Fiecare culoare reprezintă un rol.

Cu *pălăria albă* pe cap se face o analiză obiectivă a situațiilor! Gândirea obiectivă se bazează pe informații, prezintă lucrurile așa cum sunt fără nicio părere, interpretare critică sau emoție.

Când gândim cu *pălăria roșie*, nu trebuie să dăm nicio justificare. Gândirea afectivă se bazează pe emoții, sentimente, intuiție.

Cu *pălăria neagră* pe cap se face o evaluare critică a faptelor! Gândirea negativă se bazează pe evidențierea greșelilor, a punctelor slabe și a riscurilor. E o pălărie pesimistă

Cu *pălăria galbenă* pe cap gândim pozitiv și vedem numai avantajele situației! Gândirea pozitivă se bazează pe o gândire pozitivă a evenimentelor, evidențiere a avantajelor, a oportunităților și a posibilităților de concretizare a ideilor.

Cu *pălăria verde* pe cap nu există limite în calea gândurilor! Gândire creativă se bazează pe generarea de idei noi.

Când gândim cu *pălăria albastră* încercăm să oferim o privire de ansamblu asupra faptelor! Face definiția, extragerea clară a problemei, a concluziei. Pălăria albastră poate supraveghea și dirija bunul mers al activității.

Participanții trebuie să cunoască foarte bine semnificația fiecărei culori și să-și reprezinte fiecare pălăria, gândind din perspectiva ei. Nu pălăria contează, ci ceea ce semnifică ea.

Am aplicat metoda la clasele a V-a și a VI-a și elevii au fost încântați, au reușit să intre în rolul fiecărei pălării.

Am propus următoarele sacini de lucru la clasa a V-a, la o lecție de recapitulare finală când elevii au sistematizat și consolidat *textul narativ*, aplicație pe opera literară *Puiul*, I. Al. Brătescu – Voinești, text care nu se face în manualul de la Ed. Humanitas.

Pălăria albă - POVESTITORUL

Realizați, în cel mult 15 rânduri, rezumatul operei *Puiul*, de I. Al. Brătescu –Voinești.

Pălăria roșie - PSIHOLOGUL

Imaginați-vă care au fost gândurile prepeliței pe parcursul acțiunii.

Pălăria neagră - CRITICUL

Ce fapte dezaprobi? Când crezi că personajul a greșit cel mai mult?

Pălăria galbenă - GÂNDITORUL

Încercați să justificați comportamentul puiului. Transformați-l într-un personaj cu altfel de comportament.

Pălăria verde - CREATORUL

Imaginează-ți un alt mod în care s-ar fi putut termina acțiunea narațiunii *Puiul*.

Pălăria albastră - MODERATORUL

De ce opera *Puiul* este un text narativ?

Care a fost intenția autorului când a scris această operă? Care este învățătura transmisă?

La clasa a V-a am propus această metodă și pentru textul *La cireșe*, fragment din *Amintiri din copilărie*, de I. Creangă

Pălăria albă – POVESTITORUL

Alcătuieți planul simplu de idei.

Pălăria roșie - PSIHOLOGUL

Imaginați-vă ce a gândit Nică pe parcursul acțiunii.

Pălăria neagră - CRITICUL

Ce fapte dezaprobi ? Explică proverbul *D-zeu nu ajută celui care umblă cu furtușag*.

Pălăria galbenă – GÂNDITORUL

Încercați să justificați comportamentul lui Nică. Ce ai fi făcut în locul lui Nică dacă ai fi fost prins la furat ?

Pălăria verde – CREATORUL

Imagineză-ți cum ar fi decurs acțiunea dacă mătușa Mărioara era o femeie darnică.

Pălăria albastră - MODERATORUL

1. De ce fragmentul *La cireșe* este un text narativ ?

2. Care este învățătura transmisă ?

La clasa a VI-a am propus această metodă pentru fabula *Bivolul și coțofana*, de G. Topîrceanu.

Pălăria albă - POVESTITORUL

Realizați, în cel mult 15 rânduri, rezumatul operei *Bivolul și coțofana*, de G. Topîrceanu.

Pălăria roșie - PSIHOLOGUL

Imaginați-vă care au fost gândurile câțelului și ale bivolului pe parcursul acțiunii.

Pălăria neagră - CRITICUL

Ce fapte dezaprobați ? Când credeți că personajele au greșit cel mai mult ?

Pălăria galbenă - GÂNDITORUL

Încercați să justificați comportamentul câțelului(bivolului). Transformați-l într-un personaj cu altfel de comportament.

Pălăria verde - CREATORUL

Ce tipuri umane întruchipează animalele?

Pălăria albastră - MODERATORUL

Ce defecte sunt satirizate ?

Elevii au reușit să intre bine în rol și să abordeze textul din 6 perspective diferite.

Profesorul sintetizează informațiile și face o schemă pe tablă, iar elevii o fac în caiete.

La clasa a VI-a am propus această metodă pentru fabula *Sobieski și românii*, de C. Negruzzi.

Pălăria albă - POVESTITORUL

Realizează, în cel mult 15 rânduri, rezumatul operei *Sobieski și românii*, de C. Negruzzi.

Pălăria roșie - PSIHOLOGUL

Exprimă-ți opinia față de personajul Sobieski.

Pălăria neagră - CRITICUL

Ce fapte dezaprobi ? Când crezi că personajele au greșit cel mai mult ?

Pălăria galbenă - GÂNDITORUL

Justifică comportamentul plăieșilor.

Pălăria verde - CREATORUL

Imagizează-ți cum s-ar fi terminat acțiunea dacă nu intervenea Iablonovski.

Pălăria albastră - MODERATORUL

Ajută-i pe ceilalți să găsească soluții și să le exprime.

2. Metoda cadranelor

Metoda cadranelor este folosită în reflecție sau în evaluare. Pentru aplicarea acestei metode se împarte pagina caietului în patru prin trasarea a două drepte perpendiculare; cadranele obținute se numerotează de la I la IV. În fiecare cadran se prezintă o sarcină de lucru care trebuie realizată.

Am folosit această metodă în evaluarea lecției *D-I Goe...* de I.L.Caragiale

Fișa de autoevaluare

Completează cadranele:

<p>I. Alege două dintre cuvintele care se potrivesc stării tale sufletești de după studiul acestui text, motivând alegerea făcută:</p> <p>Încântare Liniștire Satisfacție Tristețe Nedumerire pentru că</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>II. Precizează ce dificultăți ai întâmpinat</p>
<p>III. Stabilește o legătură între conținutul textului și experiența ta de viață.</p>	<p>IV. Acordă-ți o notă pentru implicarea ta în rezolvarea sarcinilor de lucru</p>

Un alt exemplu care poate fi aplicat la clasa a V-a , *Vizită...* de I.L. Caragiale

Completează cadranele:

<p>I. Ideile principale ale textului</p>	<p>II. Precizează:</p> <p>Naratorul:</p> <p>Personajul principal:</p> <p>Personajele secundare:</p> <p>Personajele episodice:</p>
---	--

	Personajele figurante:
III.Prezentarea însușirilor personajului principal	IV.Desen care să reprezinte conținutul fragmentului preferat

Un exemplu pentru clasa a VII-a, nuvela *Popa Tanda* de I.Slavici.

Completează cadranele:

I.Împrejurările în care este prezentat personajul	II.Modul de expunere folosit și figurile de stil utilizate în creionarea personajului
III.Explicația numelui personajului	IV.Atitudinea naratorului față de protagonist

Metoda prezintă avantajul sistematizării și consolidării cunoștințelor, pe aceeași pagină sunt prezentate patru aspecte importante ce urmează a fi clarificate, sistematizate, consolidate.

Tot mai des , metoda este folosită pentru a nota primele impresii după lectura unui text.

Cel mai mult mi-a plăcut	M-a surprins .....
Personajul meu preferat din text este	Textul mi-a amintit de .....

Folosind această metodă ei fac legătura cu experiența lor de viață, cu ceea ce au întâlnit până atunci la școală, acasă sau în cărțile citite. Astfel reușesc să înțeleagă mai bine semnificația textului.

Bibliografie:

1. Sâmișăian, Florentina; Dobra, Sofia; Halaszi, Monica; Davidoiu-Roman, Anca; *Limba și literatura română*, manual pentru clasa a V-a, Editura Art, 2017;
2. Cîrstea, Mihaela Daniela; Avram, Viorica; Sanda, Ileana; Dragomirescu, Alexandra, *Limba și literatura română*, manual pentru clasa a VI-a, Editura Didactică și Pedagogică;
3. Sâmișăian, Florentina; Dobra, Sofia; Halaszi, Monica; Davidoiu-Roman, Anca; Corcheș, Horia; *Limba și literatura română*, manual pentru clasa a VII-a, Editura Art, 2019;
3. Sâmișăian, Florentina, *O didactică a limbii și literaturii române. Provocări actuale pentru profesor și elev*, Editura Art, București, 2014
4. Pamfil, Alina, *Limba și literatura română în gimnaziu.Structuri didactice deschise*, Editura Paralela 45, 2004;
5. Consiliul Național pentru Curriculum, *Programa școlară pentru limba și literatura română*, clasele V-VIII 2017.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ *MANIFEST PENTRU NATURĂ*

Prof. .înv.preșc. Elena GHEORGHE
Prof. înv.preșc. Ana-Ramona URSULEANU
G.P.P. „Căluțul de Mare” Constanța

Nivelul: I

Grupa: mijlocie ”Steluțele de mare”

Tema anuală: “CINE ȘI CUM PLANIFICĂ /ORGANIZEAZĂ O ACTIVITATE?”

Subtema: “Natura, prietena mea”

Forma de activitate: Activitate integrată

Durata: o zi

Tema zilei și activității: “MANIFEST PENTRU NATURĂ”

Scopul activității:

- Formarea și dezvoltarea personalității copilului, a unui comportament prietenos față de mediu, de protejare a naturii;
- Dezvoltarea capacității de utilizare corectă și eficientă a limbajului de specialitate ecologic, din sfera naturii, în situații specifice concrete;
- Familiarizarea cu tehnologia resurselor de energie regenerabilă;
- Promovarea reciclării sortate a deșeurilor în vederea valorificării materialelor reciclabile.

Forme de organizare: frontal, pe grupe, individual

I.ACTIVITĂȚI DE DEZVOLTARE PERSONALĂ (ADP)

- Întâlnirea de dimineață: “Ecologel ne invită să participăm la *Manifestul pentru natură*”
- Tranziții: poezii și cântece învățate în săptămânile precedente.
- Rutine: - “Mă pregătesc pentru activitate”- exersarea unor deprinderi de autoservire; “Prosopelul înșetat” – exersarea unor deprinderi igienice.

II.ACTIVITĂȚI LIBER ALESE I (ALA I)

Tema activității: “Ne pregătim să mergem la *Manifestul pentru natură*”

- ARTĂ : “Manifeste”
- ȘTIINȚĂ: “Energia verde” – observare
- JOC DE ROL: “La centrul de colectare”
- CONSTRUCȚII: “Orășelul ECO”

III. ACTIVITĂȚI PE DOMENII EXPERIENȚIALE (ADE)

- Domeniul Științe: “AȘA DA, AȘA NU!” – joc didactic
- Domeniul Om și Societate: “Atelierul ECO” – aplicație

IV.ACTIVITĂȚI LIBER ALESE II (ALA II)

- “La Parada ECO” – moment artistic

SCENARIUL ZILEI

Activitatea debutează cu **întâlnirea de dimineață** (ADP).

1. Salutul: *“Bună dimineața mici ecologiști!! Mă bucur că sunt aici./ A-nceput o nouă zi.../ Bună dimineața, dragi copii!”*

2. Împărtășirea cu ceilalți: *“Toți suntem foarte importanți astăzi, ne vom pregăti pentru a organiza un **manifest pentru natură**”*. Precizăm anotimpul în care suntem, luna și ziua. Purțăm discuții despre tema săptămânii.

3. **Activitatea de grup:** vom cânta împreună un cântec preferat (“Imnul micilor ecologiști”).

4. **Noutățile zilei:** *“Ecologul ne va ajuta astăzi să organizăm și să participăm la un **Manifest pentru natură**. Această zi este o zi a surprizelor.”*

Voi purta o scurtă discuție despre ce implică organizarea unui astfel de manifest, și voi menționa copiilor faptul că Ecologul îi va ajuta prin intermediul materialelor trimise și a jocurilor și a activităților pe care acesta le propune să desfășoare *manifestul pentru natură*.

Ziua continuă cu activitatea de la centrele de interes (ALA 1), cu activitățile pe domenii experiențiale (ADE) – DȘ *“AȘA DA, AȘA NU!”* (joc didactic) și DOS *“Atelierul ECO”*, încheindu-se cu *“Parada ECO”* (ALA 2) unde vor participa cu obiectele realizate de ei, vor susține un scurt program artistic și vor prezenta fiecare costumul eco, desfășurând astfel *manifestul* propriu-zis pentru natură.

I. ACTIVITĂȚI DE DEZVOLTARE PERSONALĂ (ADP)

- **Întâlnirea de dimineață:** “Ecologul ne invită să participăm la *Manifestul pentru natură*”
- **Tranziții:** poezii și cântece învățate în săptămânile precedente.
- **Rutine:** “Mă pregătesc pentru activitate”- exersarea unor deprinderi de autoservire; “Prosopelul înșetat” – exersarea unor deprinderi igienice

II. ACTIVITĂȚI LIBER ALESE I (ALA I)

Tema activității: “Ne pregătim să mergem la *Manifestul pentru natură*”

- **Artă:** “Manifeste” (confecție)

Obiective operationale:

O₁: să confecționeze manifeste (fluturași, stegulețe, pancarte) ce includ mesaje *eco* cu materialele date;

O₂: să lipească părțile componente ale obiectului dat;

O₃: să valorifice deșeurile reciclabile prin realizarea unor lucrări practice și plastice;

O₄: să-și autoevalueze lucrarea realizată pe baza criteriilor stabilite la începutul activității;

O₅: să evalueze lucrările realizate de colegi pe baza criteriilor stabilite la începutul activității.

Strategii didactice:

Metode și procedee: conversația, instructajul verbal, explicația, demonstrația, exercițiul.

Material didactic: diferite deșuri reciclabile (hârtie, cartoane, pet-uri, ambalaje etc), lipici, pensule.

- **Știință:** “Energia verde” – observare

Obiective operaționale:

O₁: să se familiarizeze cu tehnologia resurselor de energie regenerabilă;

O₂: să discute în legătură cu cele observate;

O₃: să sesizeze legăturile cauzale dintre fenomen și realitatea înconjurătoare;

Strategii didactice:

Metode și procedee: conversația, explicația, observarea, demonstrația, exercițiul verbal.

Material didactic: enciclopedii, imagini reprezentând aspecte pe care le implică sursele de energie regenerabilă și tehnologia specifică lor, joc “Energia naturii”.

- Joc de rol: “La centrul de colectare”

Obiective operaționale:

- O1:** să manifeste disponibilitate în a participa la acțiuni de îngrijire și protejare a mediului, aplicând cunoștințele dobândite;
- O2:** să sorteze corect deșeurile reciclabile;
- O3:** să se transpună în rolul ales;
- O4:** să interacționeze activ cu partenerii de joc.

Strategii didactice:

Metode și procedee: conversația, instructajul verbal, explicația, jocul.

Material didactic: diferite deșeuri reciclabile (hârtie, pet-uri, ambalaje), recipiente pentru colectarea deșeurilor din hartie, plastic, sticlă și aluminiu.

- Construcții: “Orășelul ECO”

Obiective operaționale:

- O1** – să redea prin intermediul construcției modele din realitate;
- O2** – să interacționeze activ cu partenerii de grup.

Strategii didactice:

Metode și procedee: conversația, instructajul verbal, explicația, exercițiul.

Material didactic: căsuțe din poliester și lemn, moriști, flori realizate din diferite materiale reciclabile, piese “AR-CO” .

III. ACTIVITĂȚI PE DOMENII EXPERIENȚIALE (ADE)

- **Domeniul Științe: “AȘA DA, AȘA NU!”**

Mijloc de realizare: joc didactic

Tipul activității: de fixare și consolidare a cunoștințelor

Obiective operaționale:

- O1** : să identifice acțiunile și comportamentele referitoare la protejarea și ocrotirea naturii, dar și acțiunile negative, care o pun în pericol;
- O2** : să alcătuiască propoziții simple și dezvoltate despre comportamente ecologice pozitive și negative;
- O3** : să grupeze imagini după modelul : “Așa da, așa nu!”;
- O4** : să enumere sursele de poluare și efectele negative ale acestora asupra mediului și sănătății omului;
- O5** : să motiveze necesitatea protejării mediului de către om;
- O6** : să identifice efectele secundare, negative ale omului asupra mediului;

Sarcina didactică: Descrierea și selectarea acelor imagini care reproduc comportamente pozitive și negative față de mediu.

Regula jocului: Copiii trebuie să descrie imaginea și să stabilească dacă acțiunea din imaginea respectivă este pozitivă sau negativă.

Elemente de joc: Surpriza, întrecerea, aplauzele, versuri cu rimă, mânăuirea baghetei, numărători hazlii.

Strategii didactice:

Metode și procedee: conversația, explicația, demonstrația, jocul, exercițiul verbal “*Diagrama cauză-efect*”.

Material didactic: imagini reprezentând acțiuni, fenomene și comportamente pozitive și negative față de mediu, jetoane “Așa da, așa nu!”, planșele reprezentând *diagramele cauză-efect*, stimulente.

- **Domeniul Om și Societate: “Atelierul ECO”**

Mijloc de realizare: aplicație

Tipul activității: de formare de priceperi și deprinderi

O₁: să dobândească deprinderi legate de utilizarea tehnicii de lucru: lipire;

O₂: să identifice materialele, instrumentele de lucru și reguli de utilizare ale acestora;

O₃: să verbalizeze acțiunile întreprinse folosind un limbaj adecvat;

O₄: să realizeze obiecte utile și originale prin refolosirea deșeurilor, valorificând deprinderile practice însușite anterior;

O₅: să-și autoevalueze lucrarea realizată pe baza criteriilor stabilite la începutul activității;

O₆: să evalueze lucrările realizate de colegi pe baza criteriilor stabilite la începutul activității.

Strategii didactice:

Metode și procedee: explicația, conversația, demonstrația, observarea, instructajul verbal, exercițiul, “*Turul galeriei*”.

Material didactic: hârtie colorată, lucrările model, casetofon, CD cu cântece pentru copii, diferite deșeuri reciclabile (hârtie, pet-uri, ambalaje etc), lipici, pensule.

IV. ACTIVITĂȚI LIBER ALESE II (ALA II)

Tema activității: “La Parada ECO”

Mijloc de realizare: Moment artistic

Obiective operaționale:

O₁: să exprime în limbaj verbal și nonverbale impresiile, emoțiile, atitudinile, interpretând: poezii, îndemnuri, cântece cu mesaj ecologic;

O₂: să organizeze o paradă a costumelor ecologice și o expoziție cu lucrările practice realizate;

O₃: să participe activ și afectiv la programul propus, dând dovadă de inițiativă, cooperare și interes.

Strategii didactice:

Metode și procedee: conversația, explicația, exercițiul, jocul.

Material didactic: expoziție cu lucrările realizate de copii diferite deșeuri reciclabile (hârtie, pet-uri, ambalaje etc), costume, stegulețe, pancarte, fluturași cu îndemnuri și mesaje ecologice.

Elemente de joc: mișcare, bătăi din palme.

BIBLIOGRAFIE:

- *Curriculum pentru învățământul preșcolar (3-6/7 ani)*, MECT, 2008;
- *Programa activităților instructiv-educative din grădinița de copii, Eiția a II-a revizuită*, MEC, București 2005;
- Culea L, 2009, *Aplicarea noului curriculum pentru educație timpurie – o provocare?*, Editura Diana, Pitești;
- Dragu, Anca, Cristea Sorin, 2002, *Psihologie și pedagogie școlară*, Editura Ovidius University Press, Constanța;

- Breben Silvia, Gongea Elena, Puiu Georgeta, Fulga Mihaela, “Metode interactive de grup - ghid metodic”, Editura Arves, București, 2006;
- Ministerul Educației și Cercetării, 2009, *Revista Învățământului Preșcolar*, Nr. 1 – 2, București;
- Ministerul Educației și Cercetării, 2008, *Revista Învățământului Preșcolar*, Nr. 3 – 4, București;
- Ministerul Educației și Cercetării, 2007, *Revista Învățământului Preșcolar*, Nr. 4, București;
- Dilă S., Crăciun V., 2002, *Ghid practic – educație ecologică*, RBDD, Tulcea.

EVENIMENTE DIDACTICE	CONȚINUT ȘTIINȚIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE (instrumente și indicatori)
1. Moment organizatoric	Se creează condițiile psiho-pedagogice necesare desfășurării activității în bune condiții: - aerisirea sălii de grupă; - aranjarea măsuțelor și scăunelelor în patru grupuri; - introducerea copiilor în sala de grupă.	conversația	-observarea comportamentului inițial, interesul
2. Captarea și orientarea atenției	Se realizează în cadrul întâlnirii de dimineață prin intermediul scrisorii trimise de Ecologel și prezentarea cutiei cu surprize.	-conversația	
3. Anunțarea temei si obiectivelor	Se va realiza prin citirea scrisorii trimisă de Ecologel care îi invită să organizeze <i>Manifestul pentru natură</i> . Personajul surpriză îi va ajuta prin intermediul materialelor trimise și a jocurilor și a activităților pe care acesta le propune să desfășoare <i>manifestul pentru natură</i> .	-explicația	-observarea capacității de atenție voluntară
4. Reactualizarea cunoștințelor	Are loc o întâlnire de grup în fața unei miniexpoziții cu lucrări realizate din materiale reciclabile și a unui panou pe care se află imagini cu copii și adulți care au organizat un astfel de manifest. Solicit copiii să spună cât mai multe idei despre cum ar organiza ei o astfel de acțiune.	-conversația; explicația; brainstorming ul	-evaluare orală; -aprecieri verbale

<p>5. Prezentarea optimă a conținutului</p>	<p>Voi prezenta centrele de interes cu materialele și sarcinile specifice.</p> <p>Copiii intuiesc materialele de la fiecare centru, ascultă cerințele educatoarei și sarcinile specifice fiecăruia și se așează la centrul preferat.</p> <p>Artă : “Manifeste” (confecție)</p> <p>Joc de rol: “La centrul de colectare”</p> <p>Știință: “Energia verde” – observare</p> <p>Construcții: “Orășelul ECO”</p> <p>La un semnal (sunetul clopoțelului) toți copiii încetează lucrul pe centrele de activitate.</p> <p>Prin metoda <i>Turul galeriei</i> voi trece pe la fiecare centru și vor analiza lucrările existente. Copiii vor prezenta produsele finite ale activității pe centrele de activitate.</p> <p>Lucrările copiilor vor fi utilizate în activitățile desfășurate pe parcursul zilei.</p>	<p>-explicația; conversația; exercițiul;</p> <p>-conversația; instructajul verbal; explicația; demonstrația; exercițiul;</p> <p>-conversația, instructajul verbal, explicația, jocul;</p> <p>-conversația, explicația,observare, demonstrația, exercițiul verbal;</p> <p>-conversația, instructajul verbal, explicația, exercițiul.</p> <p>- <i>Turul galeriei</i></p>	<p>-evaluare orală și practică; -aprecieri verbale;</p> <p>-evaluare orală și practică; -aprecieri verbale.</p>
<p>6. Dirijarea</p>	<p>Copiii împărțiți în două echipe: echipa albinuțelor și echipa furnicuțelor sunt</p>	<p>-conversația;</p>	<p>-evaluare orală;</p>

<p>învățării</p>	<p>invitați să desfășoare jocul „<i>Așa da, așa nu!</i>”.</p> <p>Varianta I</p> <p>Explicarea și demonstrarea jocului: se descoperă panoul cu imagini reprezentând comportamente pozitive și negative față de mediu. Pe rând, cate un copil de la fiecare echipă, numit cu ajutorul baghetei magice, va veni la panou, va privi o imagine, o va descrie și va acorda o bulină roșie, dacă imaginea prezintă acțiuni pozitive de îngrijire și ocrotirea a mediului, sau va acorda o bulină cu semnul “X”, dacă imaginea prezintă acțiuni negative, de deteriorare a mediului.</p> <p>Pentru fiecare răspuns corect, fiecare echipă va primi un punct (o bulină verde). La încheierea jocului, echipa care va acumula cele mai multe puncte este desemnată ca fiind câștigătoare.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jocul de probă; • Jocul propriu-zis; <p>Varianta II</p> <p>Pe rând, cate un copil de la fiecare echipă, numit cu ajutorul baghetei magice, va veni la panou, va alege dintr-un coș un cartonaș, va privi imaginea de pe cartonașul respectiv, o va prezenta colegilor, o va descrie și dacă imaginea respectivă prezintă acțiuni pozitive, de îngrijire și ocrotire a mediului o va așeza în partea stângă a panoului, destinată imaginilor “<i>Așa da!</i>”, dacă imaginea prezintă acțiuni negative, de deteriorare a mediului, o va așeza în partea dreaptă a panoului, destinată imaginilor “<i>Așa nu!</i>”.</p> <p>Asigurarea feed-back-ului</p> <p>Voi solicita copiii să rezolve <i>diagramele cauză-efect</i></p>	<p>-explicația;</p> <p>-</p> <p>demonstrația;</p> <p>-jocul;</p> <p>-exercițiul verbal;</p> <p>-conversația;</p> <p>-explicația;</p> <p>demonstrația;</p> <p>-jocul;</p> <p>-exercițiul verbal;</p> <p>-diagrama cauză-efect</p> <p>-exercițiul</p>	<p>-aprecieri verbale;</p> <p>-evaluare orală;</p> <p>-aprecieri verbale;</p>
-------------------------	--	---	---

		verbal	
7. Obținerea performanței	<p>Ecologel îi invită pe copii să fie <i>ecoartiști</i>.</p> <p>Copiii sunt împărțiți în patru echipe: <i>echipa iepurașilor</i>, <i>echipa cățelușilor</i>, <i>echipa pisicuțelor</i> și <i>echipa rândunicilor</i>.</p> <p><i>Echipa iepurașilor</i> va realiza tablouri cu flori.</p> <p><i>Echipa cățelușilor</i> va decora coșulețe.</p> <p><i>Echipa pisicuțelor</i> va decora suporturi pentru lumânări.</p> <p><i>Echipa ursuleților</i> va decora vase.</p> <p>Se vor respecta următoarele etape de lucru:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prezentarea lucrărilor model. 2. Intuirea materialelor: copiii enumeră materialele aflate pe măsuțe. 3. Instrucțiunile și demonstrarea modului de realizare al lucrărilor: se explică și se demonstrează modul de decorare a celor trei obiecte; 4. Verificarea instrucțiunilor și a demonstrației: câte un copil de la fiecare echipă va repeta modul de realizare a lucrării; 5. Încălzirea musculaturii palmelor: copiii vor executa exerciții de încălzire a musculaturii palmelor; 6. Realizarea propriu-zisă a lucrărilor de către copii, sub supravegherea atentă a educatoarei. 	<p>-conversația;</p> <p>-explicația;</p> <p>-instrucțiunile verbale;</p> <p>- demonstrația;</p> <p>-conversația;</p> <p>-exercițiul;</p>	<p>- evaluare orală: recunoașterea și denumirea materialelor de lucru ;</p> <p>- observarea curentă</p> <p>-aprecieri stimulative;</p> <p>-lucrarea practică.</p>
8. Evaluarea performanței	<p>Voi expune lucrările pe patru panouri.</p> <p>Voi solicita fiecare echipă să examineze lucrările prin metoda <i>Turul galeriei</i>. (La semnalul meu fiecare echipă va trece pe rând pe la fiecare panou cu lucrări, va analiza, va evalua, va face rectificări, dacă este cazul.)</p>	<p>-conversația;</p> <p>-<i>Turul galeriei</i></p>	<p>-evaluare orală: sesizarea greșelilor, analizarea lucrărilor, prezentarea lucrării realizate;</p> <p>-aprecierea verbală.</p>

9. Încheierea activității	Se apreciază modul de lucru și comportamentul copiilor în timpul activității și pe tot parcursul zilei. Copiii sunt invitați să participe cu lucrările realizate la <i>Manifestul pentru natură</i> , unde vor susține un scurt program artistic și vor desfășura <i>PARADA COSTUMELOR ECO</i> . La sfârșit primesc surprizele: diplome de participare la <i>Manifestul pentru natură</i> .	-conversația; -explicația; -exercițiul fizic.	- aprecierea verbală; - observarea curentă.
----------------------------------	---	---	--

PROIECT EDUCAȚIONAL PREVENIREA HEPATITEI VIRALE A ȘI A TUBERCULOZEI

Prof. Violeta-Magdalena GHICA

Argument

Sănătatea este o problemă socială, economică și politică, dar și o problemă ce vizează drepturile omului.

Familia, școala, comunitatea, biserica reprezintă locul în care copilul crește, se dezvoltă, se inițiază și se educă pentru a se forma ca om și pentru a se integra în societate.

În condițiile societății contemporane, viața individului a devenit mult mai complicată decât altădată. Schimbările economice, sociale și culturale din toată lumea exercită o influență profundă asupra sănătății tinerilor și implicit asupra accesului acestora la serviciile sociale. Aceste schimbări provoacă mutații și deplasări de accent și în domeniul educației. Pe fondul acestor schimbări, educația pentru sănătate devine una din componentele esențiale ale educației, un obiectiv major al acesteia și, totodată, unul din drepturile fundamentale ale ființei umane în dezvoltare.

Acest proiect educațional reprezintă un instrument de consiliere ce le va oferi tinerilor posibilitatea de a se cunoaște mai bine, de a cunoaște modalitățile de transmitere a unor boli care sunt de mare actualitate sau au cunoscut o revenire în forță, sporind astfel șansele integrării lor în societate și șansele la sănătate.

Competențe urmărite:

- Informarea tinerilor din perspectiva dreptului la educație, la sănătate, la cunoașterea și respectarea valorilor umanitare.
- Studiarea consecințelor negative în planul dezvoltării fizice, sociale, mintale pe care le poate avea un stil de viață nerațional.
- Dezvoltarea capacității de luare a deciziilor corecte în ceea ce privește propria sănătate și a celor din jur.
- Formarea stilului de viață sănătos și de a rezista unor tentații și/sau presiuni.
- Manifestarea încrederii în părinți și profesorii diriginți și să le ceară sprijin în orice împrejurare.

Proiectul s-a concretizat printr-o campanie de informare la nivelul claselor V- XII pentru hepatita virală de tip A și tuberculoză pe o perioadă de trei luni (ianuarie- martie).

ACTIVITATEA 1 : „ Hepatita virală A – de noi depinde să evităm îmbolnăvirea cauzată de această afecțiune ”

Tipul activității - Campanie de informare a elevilor școlii despre pericolul infectării cu virusul hepatic A și promovarea regulilor de igienă personală și în colectivul clasei de elevi.

Perioada – ianuarie - martie 2024.

Loc de desfășurare: sălile de clasă.

Scopul activității - de a preveni îmbolnăvirea elevilor cu HEPATITA VIRALĂ ACUTĂ A, boală infecto-contagioasă cu largă răspândire în populație.

Coordonatori: prof. biologie Magdalena Ghica

Resurse umane: elevii cls. V-VIII și IX-XII

Mijloace: material DSP, pliante, referate, broșuri, film documentar, afișe.

Desfășurarea activității – La fiecare clasă, prof. de biologie va prelucra materialul DSP, privind pericolul infectării cu virusul hepatitic A, elevii vor fi invitați să pună întrebări referitoare la temă și vor fi antrenati în dialog de către prof. se va raspunde la întrebări de tipul: ce este hepatita, simptome, cale de transmitere, măsuri de prevenire. Elevii vor primi pliante informative și vor fi invitați să realizeze referate cu această temă, dar mai ales **SĂ RESPECTE REGULILE ELEMENTARE DE IGIENĂ.**

Ce este Hepatita A?

Hepatita A este o infecție a ficatului cauzată de un virus de tip ARN care este transmis prin ingerarea alimentelor și a apei contaminate. Spre deosebire de virusurile hepatice B și C, hepatita A nu determină o infecție cronică asupra ficatului. Acesta este primul virus hepatic descoperit și este cunoscut ca fiind cea mai frecventă cauză de inflamatie hepatică.

Perioada de incubatie

Virusul hepatic A are o perioadă de incubatie ce variază între 15 și 45 de zile (în medie – 25 de zile). Prima fază, simultană cu debutul acestei afecțiuni hepatice, este caracterizată de simptome nespecifice precum oboseala, stare de slăbiciune, anorexie, greață, varsături, durere abdominală și, mai rar, febră urmată de dureri de cap, erupții cutanate și diaree. După 1-2 săptămâni de la debutul bolii hepatice, se poate instala și icterul.

În cele două săptămâni ce preced apariția icterului, gradul de contagiune este cel mai ridicat, întrucât concentrația de virusi este maximă (aceasta scade după instalarea icterului). Copiii pot răspândi virusul hepatic A perioade mai lungi de timp decât adulții, cei mici fiind contagioși până la 10 săptămâni după debutul clinic al hepatitei A.

Simptome

Prezența simptomelor în infecția cu virus hepatic A depinde de vârsta pacienților. În cazul copiilor sub 6 ani, 70% dintre infecții sunt asimptomatice; în mod normal, icterul nu asociază boala. Acest procent nu se menține în cazul copiilor de peste 6 ani, în cazul cărora infecția de obicei este asociată cu simptome, icterul instalându-se la peste 70% din pacienți.

În cele mai multe cazuri, simptomele durează mai puțin de 2 luni, dar există un procent de 10%-15% dintre persoanele infectate cu virusul hepatic A care a experimentat o boală prelungită și recidivantă, dar care nu a depășit totuși 6 luni.

Virusul devine inactiv la temperaturi mai mari de 85°C, însă în condiții normale de mediu, virusul hepatic A poate supraviețui în afara corpului uman și câteva luni.

Dacă cineva a fost infectat cu virusul hepatic A în trecut, nu se mai poate infecta încă o dată și nici nu îl poate transmite altora. O dată ce organismul se vindecă de hepatita A, dezvoltă anticorpi care îl pot proteja de viitoare infecții cu același virus hepatic.

Transmitere Hepatita A

Virusul hepatic A poate fi găsit în materiile fecale ale unei persoane infectate cu acest virus. Este transmis prin contactul cu aceste materii fecale infectate și din acestea poate trece cu ușurință în mâncare și apă, și prin ingerare, în organismul uman.

Cele mai frecvente cai de transmitere a hepatitei A sunt:

- ingerarea alimentelor și a apei ce au intrat în contact cu materiile fecale infectate;

- omiterea procesului de spalare a mainilor dupa utilizarea toaletei;
- utilizarea instrumentelor de mancat/baut folosite in prealabil de o persoana infectata;
- sexul neprotejat (de orice forma – inclusiv oral si anal)

Există cateva grupuri care sunt prezinta un risc ridicat de a contacta hepatita A:

- copii care traiesc in comunitati precum crese, gradinite etc.;
- adulti care traiesc in conditii aglomerate si nesanitare;
- vizitatori ai tarilor cu prevalenta ridicata de hepatita A;
- persoanele active sexual;

Există de asemenea, situatii care favorizeaza transmiterea virusului hepatic A:

- dezastrele naturale precum inundatii, cutremure etc., cand apa potabila poate fi cu usurinta contaminata cu virusul hepatic A.

Tratament

Nu exista tratament specific pentru hepatita A. Totusi, “tratamentul” recomandat cel mai frecvent este odihna in pat. Este de asemenea dezirabil sa se bea multe lichide, in special daca apar diaree si varsaturi. O alta masura ce trebuie luata este evitarea alcoolului.

Desi nu exista tratament medical dupa debutul hepatitei A, exista posibilitatea de a diminua unele simptome (precum durerea si greata) prin utilizarea unor medicamente prescrise de un medic.

Prevenirea infectiei cu virusul hepatic A

Cea mai buna metoda de aparare impotriva hepatitei A este vaccinarea. Peste 99% dintre persoanele vaccinate dezvoltă imunitate impotriva acestui virus hepatic, prin urmare, chiar daca vor fi intra in contact cu acesta, nu vor fi infectati.

O alta metoda de a preveni infectarea cu virusul hepatic A este injectarea cu imunoglobulina (denumita si gamma-globulina). Protectia oferita de aceasta injectie nu este permanenta, ci este valabila doar pentru o scurta perioada de timp. Imunoglobulina este un preparat care contine un nivel ridicat de anticorpi ai virusului hepatic A si se administreaza de regula persoanelor expuse la virus. Pentru efect maxim, ar trebui administrata in termen de maxim doua saptamani de la expunere, dar este eficient si daca este administrat intre 2 si 6 saptamani de la posibila expunere la virusul hepatic A.

A treia metoda de prevenirea imbolnavirii datorate hepatitei A este mai putin eficienta decat primele doua si se refera la o igiena personala riguroasa si un stil de viata sanatos. **Cateva masuri in aceasta directie trebuie adoptate:**

- spalarea mainilor cu apa si sapun dupa fiecare utilizare a babei, inainte si dupa prepararea si mancarea alimentelor sau dupa schimbarea scutecelor;
- evitarea mancarurilor insuficient gatite (fierte, coapte, prajite)
- protejarea in timpul contactelor sexuale (de orice tip).

Produsele activității au constat în elaborarea de către elevi a unor poezii, ghicitori, desene specifice temei.

ACTIVITATEA 2: „TUBERCULOZA (TBC) - sănătatea depinde de noi”

Tipul activității - Campanie de informare a elevilor scolii despre pericolul infectării cu BACILUL KOCH si promovarea regulilor de igienă personală și în colectivul de elevi.

Perioada – ianuarie - martie 2024

Loc de desfasurare: sălile de clasă

Scopul activității - de a preveni îmbolnăvirea elevilor cu TUBERCULOZĂ, boală infecto-contagioasă cu largă răspândire în populație.

Coordonator: prof. biologie **Magdalena Ghica**

Resurse umane: elevii cls. V-VIII și IX-XII

Mijloace: material DSP, pliante, referate, broșuri, film documentar, afișe.

RECOMANDĂRI PENTRU ELEVI PRIVIND PROTEJAREA ÎMPOTRIVA TUBERCULOZEI

TUBERCULOZA - este o boală gravă, cauzată de infecția cu *Mycobacterium tuberculosis* - (bacilul tuberculos).

CUM SE TRANSMITE TUBERCULOZA?

Tuberculoza se transmite pe cale aeriană de la persoana bolnavă la persoana sănătoasă. Bacilii tuberculozei sunt eliminați în aer de omul bolnav în timpul tusei, strănutului sau vorbitului. Când o persoană inspiră bacilii, aceștia ajung în plămâni, unde încep să se înmulțească. De aici pot ajunge, pe cale sanguină și la alte organe: rinichi, coloană vertebrală, creier.

CUM SE MANIFESTĂ TUBERCULOZA?

- tuse severă, care durează două sau mai multe săptămâni;
- dureri toracice (în piept);
- sputa sanguinolentă (flegma roșie la culoare, din interiorul plămânilor);
- oboseală;
- scădere în greutate;
- lipsa poftei de mâncare;
- febră (mai ales spre seară);
- frisoane;
- transpirații nocturne.

CUM VĂ PUTEȚI CONTROLA PENTRU A AFLA DACĂ AVEȚI TUBERCULOZĂ?

Se recomandă intradermoreacția (testul IDR) la tuberculină, dacă:

- ați petrecut mai mult timp în preajma unei persoane bolnave de T.B.C;
- aveți boli care afectează sistemul imunitar (diabet zaharat, infecție cu H.I.V, cancer, etc.);
- credeți că ați putea avea această boală;

• locuiți într-o zonă în care această boală are o incidență crescută. Testul IDR îl puteți face în unități sanitare de profil sau la cabinetul medicului de familie. În cazul unei reacții pozitive a testului IDR va fi nevoie să efectuați și alte investigații pentru a verifica prezența bolii: radiografie pulmonară și examenul sputei.

CUM SE TRATEAZĂ TUBERCULOZA?

Tuberculoza este o boală care poate fi vindecată prin tratament. Tuberculoza se vindecă doar dacă pacientul urmează întocmai recomandările medicului specialist!

TRATAMENTUL TUBERCULOZEI ESTE GRATUIT !

De ce este nevoie de tratament corect și complet? Bacilul tuberculozei se distruge foarte greu. Tratamentul durează o perioadă îndelungată, în cele mai multe cazuri 6 luni, pentru a distruge

în totalitate bacilii. Deși veți începe să vă simțiți bine după doar câteva săptămâni de tratament, trebuie să continuați tratamentul până ce bacilii sunt complet distruși. Dacă nu veți continua să luați tratamentul corect și în întregime, bacilii tuberculozei se vor înmulți din nou și durata bolii se va prelungi. Bacilii pot să devină rezistenți la medicamentele administrate, astfel că medicația veche nu mai are efect, impunându-se o nouă schemă de tratament. Tratamentul trebuie administrat numai sub directă observare a cadrelor medicale (sau a unei alte persoane acreditate în acest scop de către serviciul de pneumoftiziologie). Prezența personalului medical garantează siguranța și eficiența tratamentului. Acest tip de tratament se organizează în țara noastră conform recomandărilor Organizației Mondiale a Sănătății.

CE POT FACE PENTRU A NU CONTAMINA ALTE PERSOANE?

Cea mai bună metodă de a opri răspândirea tuberculozei este să urmați întocmai tratamentul prescris de medicul specialist și să te prezinți la toate controalele periodice. Dacă în perioada în care ești contagios nu ești internat ci îți se poate permite să stai la domiciliu, există câteva măsuri pe care le poți lua pentru a-ți proteja familia de contaminare cu bacilii tuberculozei:

- cel mai important lucru este să luați la timp toate medicamentele prescrise;
- acoperiți gura și nasul cu o batistă sau cu un șervețel de hârtie ori de câte ori tușiți, strănutați sau chiar când vorbiți sau râdeți. Puneți într-o pungă de plastic batistele/șervețelele folosite și aruncați-le la gunoi, nefiind recomandată re folosirea lor;
- nu vă duceți la serviciu sau la școală în perioada în care sunteți bolnav și evitați contactele foarte apropiate cu ceilalți membri ai familiei;
  - aerisiți sala de clasă/camera în care stați cât mai des posibil dacă afară nu este frig. Bacilii își păstrează capacitatea infectantă mai mult timp în spațiile închise unde aerul nu se ventilează;
- rețineți faptul că tuberculoza se transmite pe cale aeriană.

Oamenii nu se pot infecta cu bacilul tuberculozei prin strângerea mâinilor, prin folosirea în comun a toaletei, prin folosirea în comun a veselei și a tacâmurilor în familie. După ce ați urmat tratamentul prescris de medicul specialist timp de două sau trei săptămâni, este posibil să nu mai prezentați un potențial infectant pentru ceilalți. După ce vi se va efectua un control în spital, medicul vă va anunța dacă puteți fi externat pentru a vă continua tratamentul la domiciliu și pentru a vă putea relua viața normală în familie.

CONCLUZII

Tuberculoza se vindecă doar dacă pacientul urmează întocmai recomandările medicului specialist! Acest tip de tratament se organizează în țara noastră conform recomandărilor Organizației Mondiale a Sănătății. Tuberculoza se transmite pe cale aeriană de la o persoană la alta. Oamenii nu se pot infecta cu bacilul tuberculozei prin strângerea mâinilor, prin folosirea în comun a toaletei, prin folosirea în comun a veselei și a tacâmurilor în familie. Pentru a avea un organism rezistent, sunt necesare alimentația echilibrată, mișcarea în aer liber și odihna suficientă.

Monitorizarea activității va fi realizată în colaborare cu diriginții claselor, discuțiile pot continua la ora de dirigenție, cu părinții, cu învățătorii și cu direcțiunea școlii.

Se va afișa materialul informativ la panoul „**Educație pentru sănătate**” din școală.

INTELIGENȚA EMOȚIONALĂ ȘI SUCCESUL ȘCOLAR (studiu de specialitate)

Prof. Angelica-Mihaela MANEA
Școala Gimnazială Nr. 32 București

Inteligența emoțională este puntea de legătură cu universul nostru interior. Aceasta ne pune în contact cu trăirile și cu nevoile noastre, cu aspirațiile și cu predispozițiile înnăscute, și în același timp este cea care ne permite să ne exprimăm potențialul și capacitățile noastre, fiind responsabilă de stima de sine.

Ipoteză:

În această lucrare am plecat de la ipoteza că dacă atunci când vorbim despre IQ ne raportăm la creier, când vorbim despre EQ – inteligență emoțională, ne raportăm la inimă, la sufletul omului.

Din păcate mult timp s-a considerat că a avea emoții este egal cu a fi sensibil, slab, și am fost direcționați spre a ne înnăbuși și nega emoțiile. Doar că inteligența emoțională nu înseamnă a nega, a ne reprima emoțiile, ci din contră, a le conștientiza și a le gestiona eficient.

Cuprins:

Dezvoltarea inteligenței emoționale

Numeroase studii, cercetări și date statistice dovedesc faptul că inteligența emoțională este de două ori mai importantă în succesul profesional și social decât abilitățile intelectuale.

La fel ca și capacitățile intelectuale, inteligența emoțională se dezvoltă prin exercițiu, autocunoaștere și aplicare în situații concrete, nu ne naștem cu ea. Deși este de preferat a se dezvolta aceste abilități din fragedă copilărie, din fericire poate fi dezvoltată și în viața de adult.

Inteligența emoțională presupune autoconștientizarea, stabilirea punctelor forte și ale limitărilor proprii, conștientizarea emoțiilor și a impactului acestora asupra propriei persoane, asupra comportamentului propriu, dar și asupra celor din jur.

Dezvoltarea inteligenței emoționale presupune dobândirea abilității de a gestiona eficient stresul și frustrarea, de a fi flexibil și dispus la adaptare, formarea unei imagini proprii cât mai realiste și automotivarea. De asemenea inteligența emoțională se referă și la abilitățile sociale, ascultarea activă, asertivitate, dezvoltarea unui simț de autoevaluare și a stimei de sine, și foarte important gestionarea conflictelor.

Dezvoltarea emoțională trebuie să înceapă de la vârste mici. Primii pași se referă la construirea vocabularului emoțiilor, precum și la capacitatea copilului de a-și recunoaște propriile emoții, dar și pe ale celor din jur. Cu timpul, copilul va învăța cum să își exprime emoțiile într-un mod adecvat, și ce să facă când are anumite trăiri negative. Deci învățarea emoțională a copiilor ar trebui să fie o preocupare constantă a părinților și a profesorilor, fiind de bază pentru modul cum va crește și va evolua ca persoană. Am constatat că procesul de recunoaștere a emoțiilor personale și ale celorlalți, reprezintă de fapt o adevărată provocare pentru elevi, mai ales în această perioadă de pandemie și post pandemie în care au trăit diverse emoții complexe. În funcție de situațiile trăite, elevii au învățat să-și înțeleagă propriile emoții, dar și emoțiile celorlalți, din ce în ce mai bine, pentru că emoțiile i-au ajutat să se cunoască și să-i cunoască pe ceilalți din jur.

Relația dintre inteligența emoțională și succesul școlar depinde de câțiva factori:

- gradul de cunoaștere a sinelui, a potențialului personal;
- nivelul stimei de sine (cu cât stima de sine este mai dezvoltată, cu atât valorile personale vor fi mai ample);
- finalitățile personale (promovare, recompensă, aprecierea profesorilor și a colegilor, dobândirea unui set de cunoștințe, sentimentul de împlinire, aluzarea "plictisului"), acestea depinzând de primele două aspecte (cu cât elevul se cunoaște mai bine și are o stimă de sine ridicată, cu atât finalitățile vor fi mai sus, din punctul de vedere al complexității și invers);
- reprezentarea proprie a succesului (ceea ce reprezintă succes pentru un elev – premiul I, olimpic, cel mai bine "citat" între colegi, șef al clasei, promovarea anului școlar, distracție, reușită școlară cu efort minim etc. – pentru altul poate să nu aibă nicio valoare);
- dimensiunea temperamental-caracterială (trăsăturile specifice tipului de temperament dominant, atitudini, obiceiuri, trăsături de caracter);
- factorul volitiv-motivațional;
- contextul, mediul educațional, politica școlii în ceea ce privește procesul instructiv-educativ;
- raporturile dintre cadre didactice și elevi.

Profesorii cu o inteligență emoțională ridicată știu să își motiveze elevii, manifestă spirit inovativ, obțin performanțe superioare, folosesc eficient timpul și resursele materiale, dovedesc calități de lideri și spirit de echipă.

Rolul cadrelor didactice în dezvoltarea inteligenței emoționale ale elevilor

Cadrelor didactice îi pot ajuta pe elevi să se gândească la importanța emoțiilor din viața lor personală dar și pentru propria lor stare de bine în contexte diferite. De asemenea, este important să le explice elevilor importanța modificărilor intensității și frecvenței anumitor emoții care ar putea semnala nevoia de atenție specială. Ca urmare, sunt necesare realizarea de activități pentru a îmbunătăți strategiile eficiente de gestionare a emoțiilor astfel încât elevii să aibă capacitatea de a gestiona cu succes emoțiile, gândurile și comportamentele, motivându-se în mod eficient pe sine.

Dezvoltarea încrederii în sine, a auto-eficacității și stimei de sine este un obiectiv foarte important care poate influența diferite dimensiuni ale vieții elevilor: personal (ceea ce simt, gândesc despre ei), social (modul în care își construiesc relațiile și relaționează cu ceilalți), școlar (ceea ce realizează prin învățare la școală). Dacă elevii știu și acceptă cine sunt, își pot stabili obiective realiste de viață, iar dacă au încredere în ei și cred că sunt capabili, își pot atinge obiectivele. De aceea, la toate disciplinele, cadrele didactice pot întări atitudinile, comportamentele și abilitățile pozitive ale elevilor, mai ales în cazul elevilor cu stimă de sine scăzută și cu probleme de comportament, probleme de internalizare, cum ar fi anxietatea, depresia și retragerea socială, și a celor de externalizare, și anume violență, agresivitate și consum de substanțe interzise.

Îmbunătățirea autoderminării este un alt aspect pe care trebuie pus accentul, pentru că ajută elevii să-și dezvolte capacitatea de a alege și de a exprima preferințele, angajându-se cu responsabilitate în luarea deciziilor și atingerea obiectivelor propuse. Elevii trebuie să învețe să aleagă acele decizii bazate pe propriile obiective, valori și credințe, care să le ofere un sentiment sigur de încredere personală, care să contribuie la dezvoltarea propriei identități. De aceea, trebuie să-i oferim elevului autonomie prin gândire și acțiuni independente.

Dezvoltarea perseverenței, a motivației și angajamentului este un alt obiectiv care trebuie promovat prin acțiuni, pentru că ajută elevii să reflecteze asupra importanței definirii obiectivelor într-un mod clar, realist, motivator, pas care crește rata de succes. Acest obiectiv se atinge formând la elevi o mentalitate pozitivă, care să aibă un impact considerabil asupra sănătății mintale,

emoționale și fizice a acestora. Când elevii vor avea o mentalitate pozitivă, se vor simți mai motivați, se vor angaja mai mult în rezolvarea sarcinilor școlare, iar nivelul de stres scade, deoarece pot gândi modalități de a rezolva situația fără negativitate. În acest sens, se pot realiza activități în care elevii să identifice care sunt caracteristicile unei persoane cu o mentalitate pozitivă, să identifice perspective diferite pentru a rezolva probleme, schimbându-le pe cele negative cu unele pozitive.

Dezvoltarea capacității de a stabili, menține și remedia relații sociale, de a comunica, asculta și coopera cu ceilalți, este un alt aspect care trebuie promovat în activitățile didactice. Cooperarea și împărtășirea sunt abilități care permit elevilor să lucreze împreună, să învețe unul de la celălalt, precum și să dezvolte noi abilități, necesare pentru a deveni cetățeni activi și de succes. Se adaugă promovarea unei comunicări pozitive care ajută în dezvoltarea unor relații armonioase între elevi.

Capacitatea de a face alegeri constructive privind comportamentul personal și interacțiunile sociale bazate pe standarde etice, probleme de siguranță și norme sociale, este un alt aspect foarte important care are un impact considerabil asupra stării de bine a elevilor. Prin activități (Reguli la școală, Zidul, Valorile mele contează pentru mediu!, etc), elevii pot învăța să-și exprime părerea, convingerile, valorile, să asculte, să aprecieze opiniile și credințele altora, dar și să reflecteze asupra consecințelor etice ale comportamentelor lor.

Este necesar să integrăm activități pentru dezvoltarea abilităților sociale și emoționale în programul zilnic școlar, discutând despre emoțiile zilei:

- zarul emoțiilor (să mimeze emoția exprimată pe fața zarului, să descrie o situația trăită în care a simțit aceea emoție și felul cum a gestionat-o. Să redea aceea emoție prin tehnici art-creative: desen, muzică, poezie, dans;
- zece secunde (timp de zece secunde fiecare elev spune ceva drăguț, pozitiv, despre orice sau oricine. Dacă cineva nu face comentarii pozitive este eliminat din cercul făcut de membrii grupului. Acesta poate reintra în joc dacă alți doi membri ai grupului spun ceva pozitiv despre el);
- jocul complimentelor (fiecare jucător trebuie să spună câteva cuvinte frumoase copilului de lângă el, privindu-l în ochi, iar cel complimentat trebuie să își manifeste recunoștința și să facă același lucru următorului participant);
- povestea prenumelui (fiecare elev va prezenta grupului „istoria” prenumelui său: cine l-a mai purtat din familie, cine i l-a ales, care este motivul alegerii, cum se simte cu numele său, cum este alintat, cum este apelat de persoane diferite/din familie sau din grupul de prieteni, cum preferă să fie numit în grup);
- roata emoțiilor urmărește ca elevii să își dezvolte vocabularul referitor la exprimarea emoțiilor, să deosebească durerea fizică de cea sufletească/ emoțională, să diferențieze emoțiile plăcute de cele neplăcute, să înțeleagă că este bine să ne exprimăm emoțiile și să discute despre modalitățile în care pot face față fricii.

Aceste activități au ca scop îmbunătățirea capacității de a înțelege și exprima emoții complexe, să-și dezvolte încrederea în sine, auto-eficacitatea și stima de sine, dar și să-și îmbunătățească autodeterminarea. Din partea cadrelor didactice este esențială observarea sistematică a comportamentelor din clasă, sesizarea schimbării stărilor și dispozițiilor, a apariției conflictelor, observarea respectului, atenției, grijii față de colegi. Observarea trebuie însoțită și de aprecieri atunci când este cazul sau de observații și îndrumări. Profesorii ar trebui să insereze în activitatea zilnică exerciții prin care ar putea să lucreze asupra emoțiilor elevilor și care creează un mediu pozitiv de învățare și să discute cu elevii despre responsabilitatea emoțiilor trăite.

Rolul părinților în dezvoltarea învățării sociale și emoționale a copiilor

Părinții sunt primii care contribuie la dezvoltarea abilităților socio-emoționale ale copiilor, prin exprimarea propriilor emoții în familie, prin reacțiile și răspunsul comportamental la emoțiile copilului și prin crearea de contexte în care se vorbește despre emoții. Aceștia vor copia comportamentele părinților, astfel încât dacă un părinte își exprimă nemulțumirea printr-un ton ridicat, și copilul va proceda la fel. Într-o familie în care nu se vorbește deschis despre emoții și nimeni nu arată ceea ce simte, copilul se interiorizează crezând că exprimarea emoțiilor reprezintă un semn de slăbiciune.

Părinții ar trebui să înceapă educația emoțională a copilului de la vârste mici, manifestând atenție, grijă și respect față de nevoile sociale și emoționale ale acestora, astfel încât trecerea de la o etapă la alta să se facă mult mai ușor. Aceștia trebuie să fie un model pentru copil din punct de vedere al manifestării abilităților emoționale și sociale, care să-i stimuleze comportamentul emoțional și social, să folosească un limbaj care să implice discuții despre emoții, descrierea emoțiilor; să creeze în familie o stare emoțională armonioasă, necesară unui climat pozitiv de învățare. Este necesar să discute foarte mult despre diferite stări, dispoziții cu copiii lor, și despre cum ar trebui exprimate și gestionate acestea. Dezvoltarea socială și emoțională echilibrată îl ajută pe copil să identifice sentimente și emoții, să le exprime și să le facă față corespunzător în anumite situații, să perceapă și să identifice trăirile prin care trec cei cu care interacționează, gestionând astfel situația și dialogul în funcție de acestea.

Concluzie:

Putem să-i facem pe elevi să se simtă importanți, înțeleși și iubiți, dacă reușim să fim cât se poate de receptivi la problemele lor sociale și emoționale, pentru că elevul zilelor noastre dorește să învețe într-un climat școlar sigur și pozitiv, care să-l ajute să aibă o mentalitate pozitivă și optimistă necesară să rezolve cu succes anumite situații de muncă sau de învățare, să se dezvolte personal și profesional, dar și să se adapteze la noile provocări socio-economice și culturale aflate într-o lume în continuă schimbare și transformare. Deci, învățarea socială și emoțională a elevilor este decisivă pentru succesul școlar și pentru reușita în viață.

“Succesul la învățătură este dependent nu numai de nivelul dezvoltării intelectuale, ci într-o însemnată măsură și de natura trăsăturilor de personalitate ale elevilor, ceea ce impune necesitatea cunoașterii și a influențării pozitive a acestor trăsături”. (A.Chircev)

Bibliografie:

1. Vernon Ann, *Dezvoltarea inteligenței emoționale*, Editura ASCR, Cluj Napoca, 2006.
2. Aurora-Adina Colomeischi, *Promovarea sănătății mintale în școală*, Editura Universității “Ștefan cel Mare”, Suceava, 2021.
3. Adele Faber , Elaine Mazlish, Lisa Nyberg , Rosalyn Anstine Templeton *Comunicarea eficientă cu copiii acasă și la școală*, Editura Curtea Veche, București, 2019

FIȘĂ DE LUCRU – PRELUNGIRI ALE CLASICISMULUI ȘI ROMANTISMULUI - recapitulare pentru bacalaureat

doctor în filologie, prof. Mirela DUMITRU-SAVIN
Colegiul Național Militar *Alexandru Ioan Cuza*

Citește cu atenție textul *De demult...*, de Octavian Goga:

*Tot mai rar s-aud în noapte clopotele de la strungă...
Patru inși la popa-n casă țin azi sfat de vreme lungă.*

*Într-un sfeșnic ard pe masă două lumânări de ceară,
Plin de grije, peană nouă moaie popa-n călimară:*

*„Patru juzi din patru sate, de la Murăș mai la vale,
Cu supunere se-nchină astăzi înălțimii-tale,*

*Luminate împărate! Scriem carte cu-ntristare,
Ne-au luat pășunea domnii, fără lege și-ntrebare...*

*Semne-avem, și-n miezuine le-au fost pus de mult bătrânii,
De pe când în țara asta numai noi eram stăpânii...*

*Nu mai sunt acum pe câmpuri, toate le-a sfărmat dușmanul,
Și pe Ionuț al Floarii ni l-au prăpădit, sărmanul.*

*Ne mor vitele-n ogradă și ni-e jale nouă foarte
Și,-nălțate împărate, noi n-am vrea să facem moarte!*

*Dar ne vrem moșia noastră, vrem și pentru mort dreptate!
Ale înălțimii-tale slugi supuse și plecate,*

*Am trimis această carte și, precum ca să se știe,
Scris-am eu, popa Istrate, în ziua de Sfânt-Ilie.*

*Iar noi patru juzi cu toții nu știm slova și scrisoarea,
Punem degetul pe cruce și-ntărim și noi plânsoarea.“*

.....
*La fereastră-s zori de ziuă și pătrund încet în casă,
Juzii, treji de gânduri grele, stau cu coatele pe masă.
O nădejde luminează fețele nemângâiete;
A-ntărit scrisoarea popa: la tot colțul o pecete.*

*Moș Istrate se ridică și, cu mâna tremurată,
Pune cartea în năframă, de trei ori împăturată...*

*Înțolit de drum, jitarul Radu Roată se ivește,
Vechi căprar din cătănie, știe carte pe nemțește.*

*El așază-n sân răvașul și sărută mâna popii,
Juzii strâng o dată mâna, le mijesc în gene stropii.*

*Stau cu popa-n pragul porții, ochii lor spre drum se-ndreaptă
Când, cu traista subsuoară și toiagu-n mâna dreaptă,*

*În sclipirea dimineții, care rumenește satul,
Radu Roată pleacă-n lume, cu scrisoare la-mpăratul.*

Repere de analiză:

- poezia lui Octavian Goga se naște în inima îndurerată a poetului pentru soarta poporului său asuprit, dintr-o imensă neliniște a suferinței, din lacrimi și răzvrățiri împotriva nedreptăților sociale și naționale, mesianismul său manifestându-se în sensul încrederii poetului în puterea de a îndrepta soarta dureroasă a neamului românesc, de a contribui la eliberarea socială și națională de sub asuprire austro-ungară, la izbăvirea poporului de amar și suferință: „*Eu am văzut în țăran un om chinuit al pământului; n-am putut să-l văd în acea atmosferă în care l-a văzut Vasile Alecsandri în pastelurile sale și nici n-am putut să-l văd încadrat în acea lumină de veselie a lui George Coșbuc*”.
- deși își are originile în sfera religioasă, mesianismul a putut trece cu ușurință în plan artistic, prin intermediul literaturii.
- aflat la granița dintre lirismul obiectiv și cel subiectiv, dintre liric și epic, poemul *De demult...* propune totuși un discurs al asumării directe a mesajului
- în atmosfera mistică a nopții, când doar clopotele se aud, într-un **illo spatio** și un **illo tempore**, casa preotului devine locul inițiativ al sfatului de taină.
- preotul este simbol al intermedierei voinței divine și ca element de unitate între exponenții universului rural: cei patru juzi din patru sate.
- scrisoarea prin care cei patru (patru – simbol al punctelor cardinale) cer împăratului să li se facă dreptate, este o rugăciune în care formulele de respect devin elementele unei lamentații, ale unei jelanii colective.
- se poate vorbi de o revigorare a spiritului romantic prin: discursul poetic sensibil, emoționant și în registru popular, ipostaza mesianică a poetului, măștile devenite simboluri ale multiplicării (vocii) eului liric, abundența de epitete din sfera semantică a senzorialului, sintaxa cu numeroase schimbări obișnuite de topică – inversiunile și acordul la distanță (cu supunere senchină, ne-au luat pășunea domnii, vechi căprar...), motivele literare (noaptea, lumânarea, clopotul, scrisoarea, cât și prin prezența distihurilor (formă strofică frecventă în romantism) și a versurilor lungi (16) tipice pentru poemele ample.

FIȘĂ DE LUCRU – CĂLĂTORIA, CLASA A IX-A

doctor în filologie, prof. Mirela DUMITRU-SAVIN
Colegiul Național Militar *Alexandru Ioan Cuza*

Citește, cu atenție, textul de mai jos:

VINDECAREA

Kathleen O'Meara
(1839 - 1888)

*Și oamenii au rămas acasă
și au citit cărți și au ascultat,
Și s-au odihnit și au făcut exerciții
și au făcut artă și s-au jucat
și au învățat noi moduri de a fi
și s-au oprit
și au ascultat mai atent
cineva medita
cineva se ruga
cineva dansa
cineva și-a întâlnit umbra
iar oamenii au început să gândească altfel
Și oamenii s-au vindecat.
Și în lipsa oamenilor care trăiau
în mod stupid,
periculos,
fără sens și fără inimă,
Pământul începu să se vindece
iar când pericolul se sfârși,
iar oamenii se regăsiră,
se întristară pentru morți
și au făcut noi alegeri
și au visat la noi orizonturi
și au creat noi moduri de a trăi
și au vindecat complet pământul
la fel cum ei fuseseră vindecați.*

Rezolvă următoarele exerciții:

1. Care este tema textului citat?
2. Care sunt, din punctul tău de vedere, *așteptările* prezentate?
3. Prezintă semnificațiile titlului, prin raportare la mesajul poeziei citate.
4. Asociază fiecărei stări identificate o semnificație.
5. Exprimă-ți opinia despre sensul poetic al alternării, în textul citat, a diferitelor timpuri ale

indicativului.

6. Prezintă două trăsături ale organizării compoziționale.
7. Comentează, la alegere, trei figure de stil diferite și trei imagini artistice diferite.
8. Prezintă, în șase-zece rânduri, versurile *și au visat la noi orizonturi / și au creat noi moduri de a trăi / și au vindecat complet pământul/ la fel cum ei fuseseră vindecați.*
9. Într-un eseu de maximum o pagină, dezvoltă două argumente privind încadrarea textului-citat în tematica *călătoriei spirituale.*

Spor la lucru!

PERIOADA PAȘOPTISTĂ

doctor în filologie, prof. Mirela DUMITRU-SAVIN
Colegiul Național Militar *Alexandru Ioan Cuza*

Pașoptismul și postpașoptismul literar s-au manifestat într-o juxtapunere de curente literare, direcții estetice și stiluri, coexistând laolaltă elemente iluministe cu cele de neoclasicism, umanism, realism, mesianism utopic și național, toate în formele romantismului, curent care începuse deja a se afirma ca un curent literar modern, în descendența celui francez, așa cum consideră și Al. Piru, „literatura din perioada 1830-1862 continuă literatura iluministă clasică din epoca de tranziție, sporindu-și, sub impulsul ideologiei burgheze democrat-revoluționare, spiritul militant, ca literatură romantic progresistă.”²⁴

Această perioadă se încadrează prioritar romantismului. Interferența marilor curente literare este trăsătura caracteristică a pașoptismului (e.g. Grigore Alexandrescu, Ion Heliade-Rădulescu). Al. Piru²⁵, I. Negoitescu sau Nicolae Manolescu consideră că caracteristicile acestei perioade trimit la tentația de recuperare a literaturii „întârziate”, existând tentația de a căuta datina începuturilor talonărilor scriitorilor de a-și găsi adevărata matcă. Începuturile romanului românesc se referă, în primul rând, la următoarele trăsături: a). 1830-1880, două tipuri de romantism (Virgil Nemoianu²⁶, Nicolae Manolescu) adică high romanticism – înainte de 1815 și biedermeier romanticism – după 1815. Nicolae Manolescu consideră că biedermeier romanticism este epoca prin excelență a memorialisticii, a jurnalelor intime și a scrisorilor, toate reflectând același biografism, și că se înțelege că se acordă prioritate acelor specii literare bazate pe memorie, într-un fel în detrimentul literaturii (imaginației); b). memorie /vs./ imaginație (a doua mare trăsătură, se desprinde din prima, din clasificarea romanticismului).

„Jocul simbolic al determinării temporale a pașoptismului poate fi configurat și în plan pur literar, între debutul lui Cârlova din 1830 în *Curierul românesc* și debutul lui Eminescu din *Familia* lui Iosif Vulcan la 1866.”²⁷ În această perioadă se produce contactul direct, între românii din principatele române și cultura apusului. Astfel, Eliade, în primul său articol, din *Curierul românesc* (1829) arată că în toate țările civilizate apar ziare. Același îndemn se aude atât de la Asachi cât și de la Heliade. *Curierul românesc* începe să apară în București la 8 aprilie 1829, *Albina românească* apare la Iași, la 1 iunie 1829 și sunt, cel puțin la început, gazete aproape oficiale pentru că publică în special știri politice din țară și din afară, dar, mai târziu, încep să ofere și mici informații literare, să dea articole istorice, nuvele, poezii. Astfel, în scurt timp, ajung să strângă în jurul lor toată mișcarea literară din țară. Tot ce se scrie în câmpul literar din Moldova, de la 1830 până la 1840, are legătură cu Gheorghe Asachi și cu ziarele și revistele sale: *Albina românească* (1829-1849) și *Icoana lumii* (1840-1841). Apoi, odată cu Negruzzi, Kogălniceanu și Alecsandri, întemeietorii revistelor *Dacia*

²⁴ Al. Piru, *Istoria literaturii române de la început până azi*, Editura Univers, București, 1981, p. 45.

²⁵ „Cei mai bătrâni scriitori ai epocii, după un debut clasic, parcurg o fază preromantică, ajungând la un romantism moderat cu încă vizibile reminescente clasice [...]. Același amestec de curente contradictorii îl descoperim și la unii din reprezentanții generației postpașoptiste, ca Odobescu.”, *Ibidem*.

²⁶ A se vedea Virgil Nemoianu, *Îmblânzirea romantismului*, ediția a II-a, Editura Curtea Veche, București, 2004/ Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române*, vol. I, Editura Minerva, București, 1990.

²⁷ Gheorghe Crăciun (coord.), *Istoria didactică a literaturii române*, Editura Cartier- Prut Internațional-Magister, București-Chișinău, 2004, p. 95.

literară (1840), *Arhiva românească* (1841) și *Propășirea* (1844), vorbim de „o literatură românească originală”²⁸ dar și de inaugurarea ideii de „specific național.”²⁹ În Muntenia, Heliade rămâne până la 1848 persoana cea mai însemnată a activității literare grație *Curierului românesc* (1829-1848) sau revistei *Curier de ambele sexe* (1836-1848). „Perioada 1830-1860 corespunde unui dublu proces al constituirii identității, în care literatura noastră se vede obligată nu doar să-și croiască în mare grabă genurile și speciile caracteristice, ci și să-și afirme o conștiință de sine. Retardarea noastră în raport cu Europa este evidentă. [...]. Privită în totalitatea sa, perioada 1830-1860 corespunde procesului de constituire a primului model cultural și literar modern în spațiul românesc. Faptul acesta are o importanță crucială, cu consecințe multiple pentru toată literatura noastră, de la epoca marilor clasici până în prezent. Nu e o exagerare să spunem că reidentificarea periodică a generațiilor literaturii române cu efortul eroic și constructiv al pașoptiștilor reprezintă un mod de a fi.”³⁰

În acest punct al lucrării, putem afirma că perioada cuprinsă între 1830 și 1860 reprezintă începutul modernizării literaturii române și, în general, a culturii, deoarece putem vorbi atât de reviste (*Dacia literară*, *Albina* etc.), cât și de instituții, societății, biblioteci și edituri. Tot de această perioadă ține și diversificarea speciilor, chiar dacă proza se află sub semnul lipsei de imaginație, marșează pe sentimentul personal, scrisori, jurnal, memorial, în timp ce poezia dovedește o ofensivă remarcabilă iar dramaturgia rămâne în urmă, fiind marcată de acest defavorabil început pentru multă vreme.³¹

Perioada pașoptistă este perioada interferenței curentelor, clasicismul coexistă cu romantismul și cu realismul chiar în cadrul aceleiași opere (e.g. Alexandrescu sau Rădulescu), dar este și perioada confruntărilor gen naționalizare totală a literaturii (Kogălniceanu în „*Introducere la Dacia Literară*”) /vs./ universalizarea (totală sau măcar parțială) a literaturii (idee inițiată de I.H.Rădulescu, cel care a avut ideea existenței unei biblioteci universale, idee pe care a încercat să o pună în practică). Dintre speciile literare cultivate în această perioadă amintim memorialul de călătorie dictat de clanuri romantice care își propuneau să redescopere istoria, frumusețile, posibilitățile de redresare ale țării prin comparație cu călătoriile de afară; jurnalul; scrisoarea (epistola); portretul; schița; nuvela (doar în aparență ține de imaginație) sau poemul.

Proza acestei perioade are rolul de a consolida literatura prin intermediul caracterului retoric (Heliade-Rădulescu, N. Bălcescu, în special cu *Românii supt Voievod Mihai-Viteazul* sau Al. Russo, în mod special poemul *Cântarea României*); caracterului liric, sentimental: Al. Russo, Kogălniceanu; caracterului ironic, critic, sarcastic: Alecsandri, I. H. Rădulescu.

²⁸ I. Negoitescu, *Istoria literaturii române*, volumul I, 1800-1945, Editura Minerva, București, 1991, p. 42.

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ *Idem*, pp. 97-98.

³¹ Textul dramatic este făcut să fie jucat, deci presupune o scenă, niște actori și educarea publicului. Manifestări teatrale au existat, dar de altă natură. La început, comedia a cunoscut o dezvoltare mai accentuată. Prin influența romantismului, a apărut drama istorică de excepție. „Existent până la acea epocă doar într-o formă rudimentară, a ceremonialurilor de tip folcloric cu caracter de spectacol (*Drăgaica*, *Irozii*, *Vicleimul*) sau, în paralel, la curțile domnești din Muntenia și Modova, sub forma spectacolelor cu măscărici, pehlivani, teatrul românesc își va pune temeliele în această epocă. Dacă spectacolele se desfășuraseră inițial în limbile greacă, franceză, italiană, cu trupe străine, apar acum reprezentații teatrale în limba română. Textele jucate mai întâi de trupele de teatru sunt traduceri.”, în Gheorghe Crăciun (coord.), *op. cit.*, p. 90.

Sub aspectul reconstrucției din interior a textului³², prezentând raportul între narație ca formă de enunț și procesul enunțării, specifică faptul că pe ultima o poartă un locutor (aparține enunțului), alocutor (destinatar) plus un număr de interlocutori, la nivel gramatical, planul autorului este marcat de persoana a III-a pentru proza obiectivă; este marcat de persoana a II-a pentru proza memorialistică; este persoana a II-a marchează de regulă alocutorul/ interlocutorii. Transpusă pe planul enunțului literar, se observă că avem de-a face cu diferite modalități ale vorbirii (stiluri). Locutorul este caracteristic pentru stilul direct. Autorul este caracteristic pentru stilul indirect. Interlocutorii sunt caracteristici pentru dialog. „Referentul (= obiectul, „fizica” semnului) este exilat într-o teorie a valorilor de adevăr, ceea ce are menirea de a purifica domeniul epistemologic de considerente ontologice care i-ar putea afecta puritatea teoretică.”³³ Trăirile afective sunt caracteristice pentru dialog, dar și pentru monologul interior, stilul indirect liber.

Lectura perioadei pașoptiste, de cele mai multe ori, așa cum vom observa pe parcursul prezentei lucrări, nu este producătoare de sens deoarece scriitura pașoptistă este golită, programatic, de sens, textualizând nu semnificația, ci actul lecturării, decodarea textuală.

---

³² A se vedea Mihaela Mancaș, *Tablou și acțiune. Descrierea în proza narativă românească*, Editura Universității din București, București, 2005, pp. 40-143.

³³ Emilia Parpală-Afană, *Poezia semiotică. Promoția '80*, Editura SITECH, Craiova, 1994, p. 19.

TABĂRĂ ȘCOLARĂ – „CUTREMURĂM VRANCEA!”

Prof. consilier școlar, Elena – Ștefania ONCIUL
C.J.R.A.E. – Liceul Teoretic G.E. Palade Constanța

Pentru elevi una dintre cele mai dorite și plăcute activități extrașcolare sunt taberele care sunt activități de recreere, pline de educație nonformală cu învățare prin experimentare.

Cadrele didactice și/sau unitățile de învățământ preuniversitar care organizează tabere, excursii, expediții și alte activități de timp liber au obligația să ia toate măsurile în vederea asigurării condițiilor de siguranță ale elevilor pe durata activității respective.

Anterior constituirii grupului de elevi și cadre didactice/părinți participanți, cadrul didactic organizator trebuie să prezinte grupului informații despre scopul și programul activității.

Planul taberei, excursiei, expediției sau al altei activități de timp liber care implică deplasare, servicii de cazare și masa reprezintă un document necesar în organizarea deplasării:

Vom prezenta în continuare „cadrul simbolic al taberei” și „activitățile desfășurate în fiecare zi” din tabăra pentru liceeni.

Cadrul simbolic al tabere sau povestea taberei este:

„Într-o dimineață, elevii au primit cu toții un bilet ciudat în care scria așa:

„Urmează prima rază de soare a zilei a 27a a lunii Brumărel și ea te va conduce la Cetatea Merelor de Aur înconjurată de cei șapte munți ale Vrancei. Mărul străvechi din centrul Cetății noastre este cuprins de o boală ciudată. Merele, cândva de aur, înainte de a se pârgui devin găunoase și își pierd poleiala, devin mere obișnuite, acre și pe care nu le mănâncă nimeni. Vraciul nostru a făcut o vrajă și a prezis că numai un grup de tineri neînfricați veniți cale lungă de lângă Marea cea Mare pot să salveze copacul și poamele lui prețioase. Ei vor trebui să îndeplinească în fiecare zi cât vor sta în cetate câte o misiune și astfel copacul va prinde iar puteri. Aceste misiuni vor fi astfel: împletește un coș din crengi, ierburi, tulpini pentru a proteja merele de aur, inventează un cântec de toamnă, coace o plăcintă cu mere pe care să o împarți cu ceilalți, ajută comunitatea la treburile de toamnă, descoperă tradițiile și istoria locurilor, dansează cel puțin un dans tradițional, povestește legenda lacurilor din zonă, află despre Iubire la Mănăstirea Poiana Mărului/ Monteoru.”

Tabăra s-a desfășurat în vacanță după primul ciclu de învățământ, adică în perioada: 27.10.2023 – 01.11.2023 și s-a derulat în cinci zile.

FIȘĂ DE ACTIVITATE - Ziua 1

1. Ramura de vârstă: liceeni

2. Arii de dezvoltare: social, spiritual, afectiv

3. Denumirea activității: În căutarea merelor/ nucilor de aur...☺!

4. Loc de desfășurare: în natură, la munte, în livadă

5. Perioada: 27.10.2023

6. Durata: 6 ore

7. Nr. participanți: 20 elevi și 2 profesori însoțitori

8. Materiale necesare: bomboane, afișe(programul zilnic, sarcini pe echipe, muntele cu așteptări), făină, material alb, markere, scoch, foarfece, MARUL VERDE, colivia, post-it-uri

9. Obiectivele activității:

1. Să descrie cel puțin 2 situații din 5: „Care este cea mai frumoasă amintire?”, „Unde ai vrea să călătorești?”, „Ce ai vrea să faci și încă nu ai făcut?”, „Ce îți place cel mai mult din ceea ce faci?”, „Ce pasiuni ai?”;
2. Să puna bazele unor relații interpersonale cu cel puțin 4 membrii ai patrulei;
3. Să comunice eficient pentru a stabili numele și strigătul de echipă;
4. Să descopere sensul spiritual al experiențelor de viață personale și colective.

10. Descrierea activității:

3' – pregătire cadru (elevii aflați la etapele de învățare și aplicare, de 16-18 ani)

2' – salutul și prezentarea grupului, ancorarea steagului de grup,: POVESTEA taberei

15' – **Provocarea 1** energizer: „Bomboanele colorate”, meditație către sine, despre sine, intercunoaștere

30' - Împărțirea în două echipe,

Provocarea 2 alegerea numelui, strigătului și realizarea steagurilor

Stabilirea regulilor taberei, sarcinilor echipelor, în funcție de programul din fiecare zi

10' așteptările elevilor: față de însoțitori, față de tabără, față de ei!

20' După cină , la foc, spiritual: aruncarea făinei din cană, tot ce nu mai vrem în viața noastră, tot ce nu ne mai trebuie, folosește, lucruri neplăcute, obstacole...și scrieți un mesaj către voi, tine cel de final!

10' – feedback & evaluarea activității

11. **Evaluarea activității:** Bim-bum-crack!

12. **Cum pot fi obținute mai multe de la această activitate?**

FIȘĂ DE ACTIVITATE - Ziua 2

1. **Ramura de vârstă:** liceeni

2. **Aria de dezvoltare:** intelectual, fizic, social, spiritual, caracter

3. **Denumirea activității:** În căutarea tradițiilor vrâncene

4. **Loc de desfășurare:** în natură, la stână, la atelierul de țesut, cusut ii, încondeiat ouă, comunitate

5. **Perioada:** 28.10.2023

6. **Durata:** 6 ore

7. **Nr. participanți:** 20 liceeni

8. **Materiale necesare:** telefon, hârtie , instrumente de scris, pungi, obiecte de schimb

9. **Obiectivele activității:**

1. Să enumere minim 3 obiceiuri și tradiții din zona Vintileasca,
2. Să descrie o tehnică de prelucrare a laptelui, de producere a costumelor populare,
3. Să empatizeze cu nevoile comunității: bătrâni, familii nevoiașe,
4. Să demonstreze spirit altruist, ajutând comunitatea,
5. Se implică în comunitatea locală și acționează în vederea minimizării impactului activităților umane asupra mediului înconjurător și ajută la rezolvarea unor probleme sociale,
6. Să exploreze împrejurimile: fauna, flora, lacuri etc.,
7. Să manifeste interes pentru explorarea și cunoașterea altor moduri de viață,
8. Să dezvolte capacitatea de comunicare fiind capabili să-si exprime opiniile personale, ascultându-le, analizându-le și respectându-le pe ale celorlalți,
9. Să lucreze activ ca membru într-o echipă unde își asumă responsabilități, le duce la îndeplinire și comunică eficient cu echipa sa.

10. **Descrierea activității:**

Înviorare: „Ziua armatei”, „soldații” din tabără!

Moment spiritual: Povestea Feciorilor Vrâncioaiei

Pregătire cadru : provocările zilei:

Provocarea zilei rezolvarea celor 15 cereri din Quest Vintileasca (fișă de lucru)

11. **Evaluarea activității:** „Povestea locurilor!” (Vezi „Tehnica canalelor TV” – telecomanda. Ce știam? Ce am aflat? Ce aș fi vrut să fie diferit?)

5. **Cum pot fi obținute mai multe de la această activitate?**

Fișă de lucru: Hi Quest – De rezolvat!

1. Povestea numelui Comunei Vintileasca
2. Foto cu un monument din comună!
3. Ocupații/profesii ale locuitorilor?
4. Rețetă de prăjitură/mâncare tradițională
5. Ce obiective turistice, culturale, naturale se pot vizita în zonă?

6. Ce lipsește, ce nevoi ar fi în zonă?/ ce bucurii, ce vă place cel mai mult aici? (minim 2 persoane)
7. O fotografie cu o căruță. Cum se numește calul/ animalul?
8. Câte lacuri sunt? Legendele locului?
9. Schimbă obiectul! (cât mai multe schimburi!)
10. Numele școlii? Anul construirii?
11. Dans / piesă muzicală specifică zonei Vrancei! (versuri, pași de dans)
12. Fotografie cu cel mai frumos peisaj!
13. Construiește un arc și cel puțin 2 săgeți
14. Ajutăm comunitatea! (taie lemne, culege fructe, hrănește animale, etc.)- ce altceva ați făcut?
15. Un interviu (minim 5 întrebări) O poveste din viața omului satului!

BONUS: Adunați cel puțin: 5 frunze de diferite specii; 4 pietre cu forme interesante, 3 flori, 2 fructe, 1 pană

FIȘĂ DE ACTIVITATE – Ziua 3

1. Ramura de vârstă: liceeni

2. Aria de dezvoltare: fizic, social, spiritual, caracter

3. Denumirea activității: SÎMEDRU'S DAY

4. Loc de desfășurare: în natură, la MĂNĂSTIREA MONTEORU

5. Perioada: 29.10.2023

6. Durata: 8 h

7. Nr. participanți: 20 liceeni și 2 profesori

8. Materiale necesare: telefon, hârtie , instrumente de scris

9. Obiectivele activității:

1. Să descopere în mod deliberat realitatea spirituală prin explorarea minunilor naturii.
2. Să viziteze locuri cu însemnătate religioasă ce pot inspira trăiri de pace, iubire și fascinație
3. Să exploreze moștenirea spirituală a comunității și a altora pentru a-și defini în mod coerent propria viață spirituală și pentru a o respecta pe cea a celor din jur.
4. Își asumă responsabilitatea pentru dezvoltarea personală, își fixează obiective pentru a o realiza, și respecta prioritățile pe care și le stabilește.

10. Descrierea activității:

3' – pregătire cadru : provocările zilei:

Provocările zilei: Aflarea poveștii vieții Sfântului Dimitrie – Lecție despre Iubire,

Hike- minim 15 km și Rugăciune pentru cei dragi

11. Evaluarea activității: se realizează prin debriefing : Am observat....., M-am simțit...., Ce luați cu voi?

12. Cum pot fi obținute mai multe de la această activitate?

Momentul spiritual - meditația de seară!

Liceenii și însoțitorii vor lua loc, iar unul din adulți va citi următoarea poveste (7')

Este seară și încărcăți de peripețiile trăite în hike astăzi, însoțiți pe traseu de vrăjile zonei abia așteptăm momentul focului de tabără împreună, marcând o nouă victorie...am parcurs minim 15 km și am ajuns pe pământuri sfinte! Și pentru că deja am petrecut mai mult timp împreună în acest grup, știind cu toții că ne aflăm într-un cerc puternic al încrederii, Vrâncioaia vrea să ne provoace la a ne cunoaște puțin mai bine atât pe noi înșine, cât și unul pe celălalt, știind că ne apropiem din ce în ce mai mult de vindecarea merelor de aur și ca momentul în care ne vom despărți bate din ce în ce mai puternic la ușă.

În sfârșit, după o zi cu mult soare și cu picioarele pulsând dureros după atât de mult efort, asezându-ne pe pământ, simțim cum picioarele noastre, atât de greu încercate astăzi, parcă ne mulțumesc că acum se pot odihni și apare un nou sentiment încet se scurge durerea și simțim cum mușchii se relaxează din ce în ce mai tare și senzația că suntem cu picioarele pe pământ drept ne dă

siguranță. Acum simțim cum umerii noștri încep să se ușureze, durerea începând să plece ușor și ajungând să ne încercăm cu calmitate și cu o altfel de energie. Încet, începem să simțim căldura focului de tabără, care ne înalzește corpul, auzim cum lemnele troscnesc iar greierii încep să ne cânte și ne auzim din ce în ce mai puternic bătăile inimii și respirația calmă. Fiecare gură de aer pe care o inspirăm ne umple cu calmitate, iar expirând, oboseala se topește, fiind dusă mai departe de fumul scos de foc, ce se împleteste cu o adiere caldă și ușoară a vântului. Și ne gândim la cine suntem azi, la rolurile pe care le avem în viața de zi cu zi.

Ne gândim la noi înșine, la ce ne compune, la rolurile și identitățile diverse pe care le avem în familia noastră, care ne așteaptă acasă, ne gândim la caietele cu teme care au rămas acasă pe birou, ne gândim la prietenii noștri, care abia așteaptă să ne întâlnim și să râdem din nou împreună și la lucrurile pe care le facem cu pasiune și ne bucură sufletul. .și vă invit să reflectați ...ce ne motivează să facem toate lucrurile astea...care sunt credințele noastre care ne dau energie și putere, chiar și în zilele grele?

Dați-vă timp să vă descoperiți...poate e un sentiment, un concept, o persoană, poate e un element sau mai multe din o religie, poate lua orice formă.

Simțind pământul cald sub picioarele noastre, începem să ne reconectăm la prezent, la focul care ne încălzește cu blândețe corpul. Iar când ne simțim pregătiți să ne reconectăm cu prezentul, ne putem privi unul pe celălalt.

Participanții pregătiți, vor fi întrebați ce au descoperit ce îi motivează și ce le dă putere. Cine simte, să împărtășească. (8')

(2')Un ultim bilet din poveste, al profesorului consilier școlar:

Sunt conștientă că e un drum lung, că nu e ușor să materializăm ce ne ghidează pașii și ne motivează și chiar de acum poate nu simțiți că aveți răspunsul, vă invit cu căldură să vă dați timp voi cu voi înșivă și să reflectați ...fiecare din noi are o putere interioară ce ne ajută, ține doar de noi cât de mult vrem să descoperim...singura invitație e să fiți deschiși și să testați, să încercați, până când veți ajunge la varianta care va aduce pace în suflete și o stare de bine.

(3') Pentru că ne apropiem de final, adolescenții sunt invitați să își imagineze că în fața lor, în mijlocul cercului format de noi toți, se află o oală mare. În ea adăugăm fiecare valorile noastre, fiecare element ce ne aduce energie și le amestecăm bine. La final, gustăm cu bucurie din diversitate și ne bucurăm că am putut gusta din ce înseamnă motivația și energia prietenilor noștri colegii.

FIȘĂ DE ACTIVITATE - Ziua 4

1. Ramura de vârstă: liceeni

2. Aria de dezvoltare: social, spiritual, afectiv, caracter, fizic, intelectual

3. Denumirea activității: Să construim cetatea noastră!

4. Loc de desfășurare: În natură, în cabană, Școala din comună/ Căminul Cultural

5. Perioada: 30.10.2023

6. Durata: 8 ore

7. Nr. participanți: 20 elevi ,cu 2 profesori și membrii ai comunității: ansamblul de dansuri din com. Jitia, jud, Vrancea

8. Materiale necesare: boxă, muzică, cuburi colorate, bețe colorate, scobitori, bețe de frigărui, acuarele, pensule, lipici, scoch, sfoară, fișe de documentare despre cutremure, foarfece, chibrituri,

9. Obiectivele activității:

1. Să selecteze corect reguli, în cele 3 situații, în caz de cutremur
2. Să dovedească de spirit de creativitate, inventivitate în combinarea informațiilor pentru a obține soluții noi în rezolvarea diferitelor probleme cu care el se confruntă.
3. Să-și exprime diferitele tipuri de emoții utilizând tehnici de creativitate variate și activități (pantomimă, expresivă, muzica, dans, jocuri de rol etc.).

4. Să adopte o atitudine optimistă în fața vieții
5. Explorează dimensiunea spirituală în expunerea la circumstanțe, locuri și persoane ce o pot inspira, în colaborarea și solidaritatea cu alții și în responsabilitatea pentru propria dezvoltare.
6. Să descopere și să-și însușească un dans specific meleagurilor Vrancei
7. Să învețe un dans vrâncean

10. Descrierea activității:

5' – Pregătire cadru : Din vârful muntelui, uitându-se în zare, temerarii observă situl unei cetăți și pornesc spre aceasta. Cetatea a fost proaspăt repopulată de tineri cu inițiativă, doritori de a ajuta la reclădirea civilizației care odată popula cetatea. Mai mult, noii locuitorii lucrează la ridicarea unei noi cetăți cu turnuri, case, piețe și cartiere.

Văzând cetatea, adolescenților li se deschide un nou orizont și se decid să ajungă în acel loc.

Grupul lor reprezintă locuitorii cetății care învață să conviețuiască cu celelalte patrule deja existente în cetate dar să și contribuie la dezvoltarea cetății.

Ariile de dezvoltare: Sunt reprezentate de cele 6 turnuri ale cetății, la care liceenii trebuie să lucreze pentru a le extinde pe toată perioada locuirii în cetate. Modalitățile în care sunt ridicate aceste turnuri sunt realizarea activităților specifice exploratorilor explicitate în: fizic, afectiv, spiritual, intelectual, social, caracter.

15' – **Provocările zilei:**

Provocarea 1 Comportament în caz de situație de risc cutremur – FII PREGĂTIT! – prezentarea măsurilor de siguranță în situația de urgență!

Provocarea 2 Construim cetatea noastră! -

La sfârșitul taberei adolescenții vor primi un însemn care reprezintă nivelul de dezvoltare al cetății în funcție de cunoștințele și abilitățile acumulate de către noul cetățean.

La bază stă, de fapt, un dublu schimb, în care adolescenții ajută la prosperitatea cetății, iar profesorii le oferă un mediu în care să se dezvolte.

Inițiere (Etapa I): Liceenii se familiarizează și sunt informați în legătură cu noua comunitate, învață și respectă “regulile” noii comunități și încep să îi cunoască structurile organizaționale. În cetate vor ajunge la centrul de informare, unde adolescenții - exploratori îl vor putea întâlni pe bătrânul cetății – care a rămas solidar locului – el fiind convins că această cetate nu va fi abandonată niciodată. Astfel, el constituie o altă sursă valoroasă pentru ceilalți cetățeni. În realitate, bătrânul cetății este profesorul consilier școlar.

Învățare (Etapa II): Adolescenții se implică în extinderea cetății, asta ajutând la consolidarea relațiilor dintre locuitorii cetății și încurajând implicarea activă în dezvoltarea acesteia. Din momentul intrării în cetate, liceenii vor învăța toate elementele care țin de acest loc: tradiții, obiceiuri, zone, etc. Cumulând aceste informații, aceștia au oportunitatea de a-și dezvolta comunitatea în care trăiesc și care îi reprezintă, prin începerea construirii turnurilor cetății.

Aplicare (Etapa III): Aceștia se implică în extinderea cetății la un nivel tot mai ridicat. Cunoscând deja din elementele specifice comunității în care trăiesc, tinerii vor dori să pună în practică tot ceea ce au învățat prin implicarea în proiecte cât mai diversificate, prin continuarea lucrului la construirea turnurilor cetății, dar și prin a-i învăța pe cei mai tineri decât ei.

Marele eveniment (Etapa IV): Liceenii își plănuiesc plecarea spre a explora și alte zone mai îndepărtate și organizează o mare “fiesta” în care își iau rămas-bun de la liceu. Toate acestea bazându-se pe „zestrea de cunoștințe” cu care au rămas ei din această perioadă de conviețuire cu ceilalți locuitori ai „cetății”.

Provocarea 3 Învăță dansuri specifice zonei.

Provocarea 4 Jocuri pentru cei din cealaltă cetate

2h' După cină , la foc, spiritual: Festivalul merelor/ nucilor de aur! Moment de prezentare al produselor activității: macheta cetățe cu 6 turnuri, zonă verde, reguli, organizare a membrilor echipelor de lucru în cadrul cetății, moment artistic, rezultate Hi Quest, jocuri (2).

10' Feedback: Am observat: am văzut, am auzit, am simțit....și aș fi făcut diferit!

11. Evaluarea activității: Cât v-a ajutat tabăra pe scală de la 0 la 10, unde 0 înseamnă nimic și 10 deosebit de multe ?

0.....10

O statuie așa cum te simți? Ce luați cu voi din tabără?

12. Cum pot fi obținute mai multe de la această activitate?

Bibliografie :

1. [Care sunt condițiile de organizare a taberelor, excursiilor și expedițiilor școlare. Ministerul Educației a publicat în Monitorul Oficial obligațiile profesorilor și elevilor care participă la excursii - HotNews.ro](#)
2. Manualul liderului de exploratori, ONCR, București, 2018
3. [HOTĂRÂRE nr.491 din 5 iulie 1995 privind organizarea taberelor, excursiilor, expedițiilor școlare și a altor forme de petrecere a timpului liber pentru prescolari și elevi \(cdep.ro\).](#)

STUDIU PRIVIND PERCEPȚIA ELEVILOR DE LICEU PRIVIND FENOMENUL DE BULLYING

Prof. consilier școlar Maria RĂDEANU

Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Vrancea

Argument

Bullying-ul este un fenomen care apare la nivelul grupurilor de copii. Bullying-ul se referă la comportamente care umilesc și exclud sunt repetate sau fac parte dintr-un tipar care se manifestă pentru o perioadă de timp. În lipsa unor măsuri specifice de intervenție comportamentele de tip bullying continuă.

SCOP

Identificarea percepției elevilor privind fenomenul de bullying de la nivelul unității de învățământ. Rezultatele acestui au stat ulterior la baza unor programe de intervenție.

Metodologia de lucru

La începutul anului școlar 2021-2022 în calitate de profesor consilier școlar, cu sprijinul profesorilor diriginți am realizat un studiu privind fenomenul de bullying de la nivelul unității de învățământ. Acesta a constat în aplicarea unui chestionar anonim elevilor din ciclul liceal. Acesta a avut în vedere investigarea fenomenului de bullying și cyberbullying. Elevii au fost consultați și în privința măsurilor de prevenire care ar trebui luate la nivelul unității de învățământ.

Rezultatele studiului

La Chestionarul privind investigarea fenomenului de bullying au răspuns un număr de 123 de elevi. Din datele furnizate de aceștia au rezultat următoarele informații:

- 97,6% dintre respondenți au auzit cuvântul bullying, în 96,6% sursa de informare fiind internetul;
- 24,4% declară că au fost în ultimul an școlar implicați într-un act de bullying în cadrul școlii repartiția rolurilor fiind următoarea: 3,9% agresori, 24,7 % victime și 84,4% martori;
- 17,1% dintre elevi au declarat că au auzit despre fenomenul de cyberbullying sursa acestor informații în proporție de 84,5% reprezentând-o internetul;
- 26,1% declară că au fost în ultimul an școlar implicați într-un act de cybullying în cadrul școlii repartiția rolurilor fiind următoarea: 13% agresori, 35,2 % victime și 72,2 % martori;
- 83,7% dintre respondenți consideră că elevii trebui să vorbească despre bullying și cyberbullying cu părinții, consilierul școlar, cadrele didactice sau cu prietenii apropiați;
- în ceea ce privește măsurile care ar trebui să se ia la nivelul școlii pentru a preveni / stopa fenomenul de bullying repartiția răspunsurilor oferite de elevi a fost următoarea:
  - 57,7% dintre elevi consideră utile activitățile de consiliere pentru dezvoltare personală realizate de consilierul școlar;
  - 56,9% dintre elevi consideră utile discuții cu elevii la orele de dirigenție;
  - 46,3% cred în nevoia de implementarea unor programe de prevenire a bullying-ului în care să fie implicați și elevii;
  - 25,2% dintre elevii respondenți consideră utile activitățile de informare realizate în parteneriat cu poliția;
  - 14,6% iau în considerare și alte măsuri.

Concluzii

Din datele prezentate mai sus se conturează o nevoie crescută de formare a cadrelor didactice pentru a concepe / implementa proiecte și activități de prevenire a fenomenului de bullying în parteneriat cu profesorul consilier școlar și cu alți specialiști. Aceste inițiative trebuie să se adreseze tuturor actorilor implicați în actul educațional: elevi, părinți și cadre didactice.

Bibliografie:

1. <https://www.salvaticopiii.ro/ce-facem/protectie/protectie-impotriva-violentei/prevenirea-violentei-in-scoala>

PROGRAMUL „SĂPTĂMÂNA VERDE” IMPRESII DUPĂ PRIMUL AN DE IMPLEMENTARE

Prof. înv. primar Anca-Ioana ȘUGAR
Școala Gimnazială „Lucian Blaga” Satu Mare, jud. Satu Mare

Pe lângă structurarea anului școlar 2022/2023 pe module, o altă noutate a fost introducerea Programului „Săptămâna Verde”. Încă din denumire am înțeles că această săptămână va cuprinde activități educaționale referitoare la protejarea naturii și la prevenirea schimbărilor climatice. Consider că includerea acestui program în structura anului școlar își are rostul, deoarece este de datoria noastră a dascălilor să le insuflăm elevilor noștri dragostea și grija pentru natură. Am ales ca în proiectarea activităților acestei săptămâni să țin cont de părerile elevilor, activități pe care apoi le-am stabilit împreună cu părinții.

Știind că pădurea este un mediu atât de îndrăgit de copii, una dintre temele abordate a fost dedicată pădurii, denumirea activității fiind „Pădurea - sursă nepuizabilă de oxigen”, domeniul „Pădurile și viața terestră”. Fiind o adevărată bogăție naturală, cu diferite animale și plante, pădurea este mediul de viață care are un rol important în purificarea aerului și de aici un rol deosebit în viața noastră, a oamenilor. Unul din obiectivele acestei activități a fost să-i fac pe elevi să conștientizeze necesitatea importanței protejării pădurii, ca principală premisă în păstrarea unui aer curat și totodată pentru menținerea calității vieții.

Apoi, am încercat să le dezvolt elevilor spiritul de cooperare, realizând activitățile propuse, în echipe. Sentimentul realizării unui produs în echipă, împlinirea sufletească a lucrului bine făcut în echipă, i-au făcut pe elevi să devină mai cooperanți, mai toleranți, înțelegând că pot învăța unii de la alții și că toți au șanse egale de dezvoltare personală armonioasă. Activitatea a debutat în sala de clasă, prin discuții despre pădure pe baza unui material PPT, urmată apoi de realizarea în echipe a unor afișe despre protejarea pădurii. Creativitatea și imaginația elevilor în realizarea acestor afișe mi-a oferit prilejul de a constata că elevii mei au dezvoltat competențe referitoare la grija pentru natură și la demonstrarea unui comportament civilizată în pădure. După finalizarea afișelor am realizat o expoziție cu acestea pe tablă. Fiecare echipă și-a prezentat munca, reușind astfel să-și îmbogățească cunoștințele, să facă aprecieri sau observații. În imaginea alăturată pot fi observate rezultatele muncii lor și se pot citi regulile pe care le-au cuprins în conținutul afișelor.

Activitatea a continuat cu vizita în pădure pentru plantarea unor puieți de contribuind astfel la reîmpădurirea unei păduri din apropierea localității Tătărești, județul Satu Mare. Întâlnirea cu cei care adevăr protejează pădurea, cu doi pădurari ne-au primit cu brațele deschise, a fost un moment în care elevii au adresat liber întrebări, au încercat să caute soluții pentru salvarea pădurilor.

stejar,

într-
care

O altă temă abordată în cadrul acestei săptămâni a fost dedicată apei, prin activitatea intitulată „*Apa, regina vieții*”, domeniul „*Apele și viața acvatică*”. Pentru a dobândi cunoștințe referitoare la modalitatea de curățare a apei într-o uzină, ne-am deplasat la uzina de apă din localitatea noastră unde am urmărit procesele de filtrare a apei și am ascultat explicațiilor inginerilor referitoare la acest proces și la din orașul nostru. Am finalizat sala de clasă prin realizarea un „*Orice picătură contează*” – în notat modalități de apei. Ideea realizării acestui preluat-o de pe Pinterest.

Desfășurarea acestor activități dezvoltarea în rândul elevilor a competențe de investigare a înconjurător, la formarea unor responsabile față de natură și la faptului că poluarea și schimbările climatice sunt consecințe ale acțiunilor nepotrivite ale oamenilor. Totodată, activitățile au fost o cale de formare la elevi a unei culturi bazate pe respect, colaborare și susținere reciprocă.

calitatea apei
activitatea în
flyer intitulat
care elevii au
economisire a
flyer am

a contribuit la
unor
mediului
comportamente
conștientizarea

Bibliografie:

1. Metodologie de organizare a Programului „Școala Verde”, Anexă la ordinul M.E. nr. 3629/02.02.2023;
2. M. Cornienco, C. Nicolaie, 2021, *Dezvoltarea spiritului ecologic al școlărilor mici prin activități extracurriculare*, Editura „Cartea Vranceană”;
3. <https://ro.pinterest.com/pin/830632725046565298/>

PROIECT PROGRAMĂ OPȚIONAL

APA, ESENȚA VIEȚII

Prof. Simona-Carmen TĂBLEȚ
Școala Gimnazială Înv. Clemeța Beșchea Căpățânești, jud. Buzău

Alegerea temei vizează o abordare interdisciplinară deoarece apa este considerată esența vieții. Opționalul se adresează elevilor de clasa a VIII a, și își propune să stimuleze înțelegerea legăturii dintre noțiunile teoretice dobândite și viața cotidiană .

Cursul opțional la chimie își propune să dezvolte la elevi un set de competențe ,valori și atitudini pentru a-l face capabil să observe ,să pună întrebări legate de realitatea înconjurătoare și să dea răspunsuri ,să argumenteze folosind un limbaj științific adecvat ,să își confrunte ideile , să devină un cetățean responsabil al mediului înconjurător .

În cadrul opționalului este luată în considerare ideea că învățarea eficientă se realizează mai bine prin activități practice fundamentate pe conținuturi teoretice. Competențele specifice, valorile și atitudinile urmărite prin programa acestui opțional sunt în concordanță cu curriculumul la decizia școlii și cu finalitățile curriculumului național .

Apa este o substanță vitală,și de aceea în conținuturile opționalului sunt abordate teme ca: importanța apei pentru om ,plante și animale ,poluarea apei ,apa-resursă,etc.

Este de o maximă importanță educarea tinerilor în spiritul respectării valorilor și a calității mediului înconjurător ,în formarea unei conduite ecologice în spiritul implicării active a elevilor în transferul de informații științifice și competențe.

Competențe generale

- 1.Explorarea unor fenomene și proprietăți ale substanțelor întâlnite în activitatea cotidiană;
- 2.Interpretarea unor date și informații obținute în cadrul unui demers investigativ;
- 3.Rezolvarea de probleme în situații concrete, utilizând algoritmi și instrumente specifice chimiei
- 4.Evaluarea consecințelor proceselor și acțiunii substanțelor chimice asupra propriei persoane și asupra mediului înconjurător .

Competențe specifice /activități de învățare

Competențe specifice	Activități de învățare
1.1. Lărgirea orizontului de cunoaștere	-activități de investigare privind existența apei în corpuri ,în natură
1.2. Formularea de concluzii pe baza unor demersuri investigative sau din documentare pe surse bibliografice în limba română sau limba străină	-elaborarea în echipă a unor fișe de observare pe baza unor demersuri investigative privind circuitul apei în natură și a transformărilor de stare
1.3.Identificarea și explicarea anomaliilor apei	-activități de explorare a unor surse de informare și explicarea anomaliilor apei prin utilizarea unor relații matematice și/sau

	parametrii fizico-chimici
2.1. Stabilirea relațiilor de cauzalitate între structură –proprietăți –condiții existente-fenomene	-realizarea de conexiuni interdisciplinare pe baza unor observații consemnate în fișe de lucru pe baza unui plan
2.2. Prezentarea sub formă orală sau scrisă a rezultatelor unui demers de investigare individuală sau în echipă, folosind mijloace multimedia	-realizarea de prezentări ,în forme diverse a demersurilor investigative privind surse de apă ,tipuri,utilizări –ppt ,secvențe de film,planșe
2.3. Realizarea de conexiuni/transferuri interdisciplinare –chimie ,fizică,biologie,tehnologie	-corelarea proprietăților apei cu manifestări din viața cotidiană a unor fenomene fizice -identificarea de resurse energetice nepoluante legate de apa
3.1. Aplicarea unor modele explicative științifice în interpretarea unor fenomene naturale	-elaborarea unui plan structurat pentru explicarea și interpretare fenomenelor naturale studiate
3.2. Utilizarea unor metode de lucru elementare cu diferite instrumente de măsură în vederea efectuării unor determinări cantitative	-determinarea proprietăților apei prin folosirea de metode de lucru elementare și efectuarea unor determinări cantitative
3.3. Organizarea informațiilor de natură științifică și transferul de cunoștințe asimilate în școală în contexte noi	-realizarea în echipă a unor prezentări și explicarea unor fenomene ale apei în urma investigării realității
4.1. Identificarea unor agenți poluanți ai apei și a căilor de prevenire/reducere a poluării	-activități de documentare privind agenții poluatori ai apei în România dar și în plan local
4.2. Dezvoltarea unui mod de gândire ecologic în luarea unor decizii	-prezentarea în diverse forme a propunerilor/ideilor privind modalități de prevenire a poluării apei și a mediului
4.3. Prezentarea unor referate/ppt privind consecințele asupra organismului uman și/sau mediului ca urmare a exersării utilizării unor resurse informaționale .	-organizarea de echipe de lucru pentru corelarea proprietăților apei și activităților umane cu efectele asupra mediului

Conținuturi

I Apa în corpuri și în natură

1. Apa –în corpul uman/ diferite organe ,în substanțe chimice ,în corpuri solide ; fructe și legume
2. Circuitul apei în natură ;transpirația plantelor ,stările de agregare ale apei
3. Apa –dizolvant pentru substanțe ; produs de reacție și dizolvant pentru producții de reacție,catalizator; mediu de transmitere

II. Apa –resursă și factor esențial al echilibrului mediului

1. Surse de apă –tipuri ,localizare ,utilizări
2. Energia electrică -hidrocentrala ; surse nepoluante de energie ce folosesc apa
3. Apa în industrie , agricultură , transporturi
4. Reflexia ,refracția luminii în apă și picături de rouă ,curcubeul (apa ,mediu optic)
5. Analiza apei pentru determinarea gradului de poluare .Determinarea durtității apei

III .Apa –mediu de viață

- 1.Studierea mediului de viață acvatic
- 2.Proprietățile apei –aciditate ,bazicitate ,pH ,densitate
- 3.Apa potabilă –proprietăți ,utilizări

IV . Anomaliile apei. Curiozități

- 1.Anomaliile apei
- 2.Apa grea
3. Apa oxigenată

Sugestii metodologice

În scopul dezvoltării la elevi a competențelor de investigare științifică și de cercetare, se vor folosi ca metode didactice în procesul de predare/ învățare/ evaluare : descoperirea dirijată, investigația, jocul didactic proiectul, observația sistematică, eseul, fise de lucru individuale și de grup , portofoliul ,e.t.c . Activitățile de învățare sunt organizate și orientate atât spre rezolvarea unor teme de lucru individuale cât și pe grupe de lucru, utilizându-se preponderent metoda învățării prin descoperire și a formării deprinderilor prin rezolvarea de aplicații practice.

Sugestii de evaluare

- 1.Observarea sistematică a elevilor /2.Probe practice /3.Investigația /4.Tema de lucru în clasă /5.Probe orale /6.Fișe individuale și de grup /7.Tema pentru acasă /8.Referatul/9.Proiectul/10.Portofoliul

Bibliografie :

1. Maxim A., 2008 - Ecologie generală și aplicată. Ed. "Rizoprint", Cluj Napoca
- 2.Băcescu C.Mihai ,”Uzina Aqua ” ,Editura Ion Creangă ,București 1977
- 3.Petrovanu Ortansa ,Editura Didactică și Pedagogică ”Experimente chimice și lucrări de cerc pentru gimnaziu”,București 1983
4. 1.Apa ,un miracol –Simpozion internațional ,ediția a XI a ,Buzău .2020
5. R. Constantinescu, T. Negrilă, D. Bogdan, G. Vasile – Chimia, poluarea și protecția mediului, Ed. Akademos Art, București, 2004
6. Dicționar ilustrat de chimie, Ed. Aquila’93, Oradea

PROIECTAREA DEMERSULUI DIDACTIC- PROIECTAREA UNITĂȚII DE ÎNVĂȚARE

Prof. Simona-Carmen TĂBLEȚ
Școala Gimnazială „Înv. Clemeța Beșchea” Căpățânești, jud. Buzău

Proiectarea didactică reprezintă un demers de anticipare a modului în care se va desfășura activitatea instructiv-educativă într-o anumită perioadă de timp și este o premisă a aplicării programei școlare la clasă; constituie, astfel, o activitate prin care profesorul își propune etape și acțiuni de parcurs și de realizat în predare-învățare-evaluare.

Gândit pe plan mental și elaborat în scris, proiectul constituie o fundamentare științifică a măiestriei pedagogice, a artei didactice.

Programa școlară este parte a Curriculumului național. Actuala programă urmărește trecerea de la modelul de proiectare curriculară centrat pe obiective la modelul centrat pe competențe. Conceptul de **unitate de învățare** are rolul să materializeze conceptul de demers didactic personalizat, flexibilizând proiectarea didactică. Proiectarea unității de învățare are ca sursă lectura personalizată a programei școlare, realizarea unei asocieri între competențe specifice și conținuturi; împărțirea conținuturilor pe unități de învățare; stabilirea succesiunii de parcurgere a unităților de învățare; alocarea resurselor de timp pentru parcurgerea fiecărei unități de învățare, forme de evaluare.

Pentru a transforma curriculumul oficial în învățare efectivă la nivelul unui grup concret de elevi, este necesară o proiectare didactică atentă care să găsească acele contexte potrivite prin care rezultatele învățării listate în programă să devină reale în cazul fiecărui elev, în funcție de particularitățile sale de învățare.

Diferența dintre didactica tradițională și cea actuală constă în modul de concepere și de organizare a situațiilor de învățare. Acum, accentul este pus pe autonomie și nu pe dirijarea riguroasă. Altfel spus, o strategie este legitimă sau ilegitimă nu în general, ci potrivit unor circumstanțe concrete. Profesorul eficient este acela care știe să selecționeze, să combine, să varieze diferitele metode, alegând strategii adecvate.

Activitățile de învățare descriu modul în care elevul va dobândi competențele vizate în urma unui demers de învățare. Deci, ele propun modalități de organizare a activității în clasă.

Proiectul **unității de învățare** este un instrument util de lucru pentru profesor, prin depășirea unor cerințe formale, și oferă atât profesorului cât și elevilor o structură ce respectă ordinea cunoștințelor anterior dobândite.

Fiind o structură didactică complexă organizată tematic, supraordonată a lecției, unitatea de învățare oferă o perspectivă strategică asupra procesului de predare-învățare-evaluare. Proiectarea unității de învățare oferă o derivare simplă a lecțiilor și presupune o activitate complexă, coerentă, generalizatoare.

Așadar, identificarea contextelor potrivite prin care rezultatele intenționate ale învățării, din curriculumul național, în termeni de competențe și conținuturi și materializarea lor în achiziții concrete, la nivelul unui colectiv de elevi și pentru fiecare elev în parte, constituie nucleul proiectării didactice.

Planificarea calendaristică este un document administrativ care asociază elemente ale programei cu alocarea de timp considerată optimă de către profesor pe parcursul unui an școlar, realizându-se asocieri între competențe specifice și conținuturi. Unitățile de învățare se axează pe competențele specifice menționate în programa școlară, fiind părți înlănțuite, amplasate în modelul de proiectare. Competențele specifice sunt derivate din competențele generale și în acest context ele sunt formulate progresiv, se realizează cu ajutorul unor verbe acționale și vor fi adaptate nivelului de dezvoltare a elevilor.

Se știe că unitatea de învățare reprezintă o anumită parte a programei, care determină formarea la elevi a unui comportament specific, se desfășoară în mod continuu pe o perioadă de timp și se finalizează prin evaluare.

În orice demers pentru proiectarea unei unități de învățare se parcurg etape precum:

- identificarea competențelor;
- selectarea conținuturilor;
- determinarea activităților de învățare;
- analiza resurselor;
- stabilirea instrumentelor de evaluare.

Cum proiectez eficient?

1. Proiectez doar pe baza programei, nu a manualului, deși mă pot ghida după acesta, segmentez contextele de învățare în funcție de nevoile elevilor, vizând competențele specifice precizate în aceasta.
2. Prin proiectare vreau să ofer răspunsuri adaptate grupului țintă și adecvate propriului profil didactic la întrebările majore: Ce fac și de ce fac? Cum fac? Cu ce resurse? Cât de mult am realizat?
3. Când proiectez am mereu în față grupul de elevi – tot ceea ce scriu în proiect să se raporteze la activitățile pe care anticipez că le vor parcurge realmente, proiectarea fiind un act personalizat.
4. Fiecărei competențe specifice îi corespunde o activitate de învățare sau mai multe; DAR o activitate de învățare este propusă pentru o competență specifică și numai una.
5. Realizez o corelație reală stânga – dreapta: competență – conținuturi - activitate – resurse adecvate fiecărei activități, acceptând că modul în care a fost proiectată o secvență poate fi contrazis la aplicarea efectivă.
6. Completez modalitatea de evaluare doar pentru ceea ce estimez că voi evalua în mod real (de ex. dacă o activitate reprezintă tema pentru acasă sau o temă de lucru în clasă și va fi evaluată, marchez acest lucru).

Având în vedere că proiectarea unității de învățare se realizează pe o perioadă mai mare de timp, se creează astfel, cadrul necesar unei abordări differentiate, individualizate a demersului didactic. Relația dintre lecții nemaifiind liniară, acestea pot fi integrate în diferite secvențe ale unității de învățare.

Organizarea conținuturilor pe unități de învățare oferă o perspectivă mai clară asupra legăturii dintre ele, dar și o înțelegere de ansamblu asupra temelor și a orelor de curs.

Demersul de predare-învățare-evaluare poate fi organizat individual, frontal sau pe grupe, cultivând spiritul de echipă, toleranța, curajul de a prezenta o opinie personală.

Proiectând unitatea de învățare, profesorul, gândind creativ, poate iniția activități de învățare diverse, în contexte diverse ; poate modifica succesiunea lecțiilor; poate adecva activitățile de învățare la nivelul clasei și de pregătire a elevilor ; poate aborda o tratare diferențiată a unui elev sau grup de elevi . Profesorul va construi activități de învățare prin care elevii să dezvolte competențele indicate în programă, determinând elevii să își mobilizeze un ansamblu de resurse integrate (cunoștințe declarative, cunoștințe procedurale, atitudinale ,automatismе, capacități) și să devină conștienți de parcursul personal .

Implicarea elevilor în situații noi ,realizarea de proiecte interdisciplinare cu utilizarea resurselor informatice creează în clasă un mediu social ,în care aceștia își pot manifesta oricare sau toate cele opt competențe cheie .

Elevii sunt diferiți, deci trebuie folosită învățarea centrată pe elev, trebuie să lucrăm astfel încât să organizăm situații, să oferim îndrumare, să încurajăm și să sprijinim învățarea, să monitorizăm progresul, să organizăm accesul la resurse, să măsurăm /evaluăm performanța și să îi stimulăm pentru :

- Exprimarea de puncte de vedere proprii
- Realizarea de schimburi de idei cu ceilalți
- Argumentarea , punerea de întrebări cu scopul de a înțelege, de a realiza sensul unor idei
- Cooperarea în rezolvarea problemelor și a sarcinilor de lucru, învățarea centrată pe elev oferind elevilor o mai mare autonomie
- Devenirea de căutători activi de cunoaștere;
- Mobilizarea un ansamblu de cunoștințe integrate
- Dezvoltarea gândirii strategice;
- Fixarea și înțelegerea mai bună a noțiunilor
- Conștientizarea nivelului de pregătire și evaluarea obiectivă a parcursului educațional
- Formarea unei viziuni integrate asupra cunoașterii.

Bibilografie:

1. Ionescu M. , Radu I. , -Didactica modernă-Editura Dacia ,Cluj Napoca 1995
2. Cucoș Constantin –Timp și temporalitate în educație –Editura Polirom ,Iași 2002
3. Țoca Ioan –Management educațional ,Editura Didactică și Pedagogică ,București 2007
4. Anexa nr. 2 la OMEN nr. 3393 / 28.02.2017-Programa școlară pentru disciplina chimie clasele VII-VIII

PROIECTAREA ȘI DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚILOR DIN PERSPECTIVA STIMULĂRII INTERESULUI ȘI BUCURIEI DE A ÎNVĂȚA A COPILULUI - EXPERIMENTUL

Studiu de specialitate

Prof. înv. primar Niculina – Ionica VIȘAN
Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” Pitești, jud. Argeș

Experimentul, ca metodă de explorare directă a realității, este folosit în predarea științelor, constând într-o observare provocată și dirijată de anumite ipoteze, ce urmează să fie verificate experimental.

În condiții didactice, experimentarea de către elevii înșiși reprezintă o modalitate specifică de explorare a realității, de învățare prin acțiune, prin experiența trăită direct. A experimenta înseamnă a-i pune pe elevi în situația să conceapă și să practice ei înșiși un anumit gen de operații cu scopul de a provoca, a observa, a dovedi, a studia, a aprecia, a verifica, a măsura efectele, rezultatele etc. (Leif, J.), ceea ce se va solda cu noi achiziții cognitive și operaționale pentru el. Prin definiție, experimentul rămâne și aici o observare provocată, o acțiune de căutare, de încercare, de găsire de dovezi, de legități, prin efectuare de experimente.

Experimentul este o metodă de cercetare în care se urmărește crearea sau modificarea unor factori determinanți pentru apariția sau manifestarea unui fenomen, în condițiile de spațiu și timp alese de cercetător. Un experiment presupune izolarea unei variabile (variabila independentă), intervenția asupra acestei variabile (manipularea variabilei independente), urmărindu-se efectele acestei variabile asupra altei variabile (variabila dependentă).

În realizarea unui experiment se urmărește inventarierea factorilor, a variabilelor care ar putea avea efect asupra variabilei dependente și ținerea sub control a acestora, manipulând doar variabila independentă care ne interesează. Dacă toate celelalte variabile relevante pentru variabila dependentă sunt ținute sub control, atunci doar variabila independentă manipulată poate fi responsabilă pentru modificările survenite în variabila dependentă.

În practica școlară sunt concepute și aplicate mai multe variante de experimente:

- *experimentul demonstrativ*, pregătit de profesor înaintea lecției și apoi prezentat clasei în vederea demonstrării, explicării, confirmării, precizării sau verificării unor adevăruri cu ajutorul experiențelor și al explicațiilor ce le însoțesc;
- *experimentul de aplicare (aplicativ)*, utilizat în vederea verificării posibilităților ce le au elevii de aplicare în practică a unor teze teoretice însușite;
- *experimentul destinat formării abilităților (deprinderilor) motrice* de mânăuire a aparatelor de laborator, a substanțelor, a instrumentelor de măsurare etc.

În funcție de locul unde se desfășoară experimentul, acesta poate fi de laborator sau natural.

Experimentul de laborator este realizat într-un mediu în care toți factorii sunt controlați cu strictețe; sunt folosite pentru înregistrarea datelor mijloace din categoria creion-hârtie (pentru probele de memorie, atenție etc.) sau aparate/ instrumente de măsurare specifice.

Experimentul natural este efectuat în mediul obișnuit al subiecților, în condițiile normale ale vieții și activității acestora, în grădiniță, școală, la locul de muncă al acestora, în cadrul unui interviu de angajare etc. fără ca aceștia să-și dea seama că sunt subiecții unor cercetări.

Etapele de desfășurare a experimentului sunt:

1. stabilirea problemei de studiat;
2. formularea ipotezei de cercetare;
3. stabilirea variabilelor;
4. controlul variabilelor;
5. stabilirea planului experimental și a grupurilor experimentale.

Din punct de vedere organizatoric, lucrările experimentale se pot desfășura fie *individual* (pe teme separate, lucrând fiecare elev în mod independent, având asigurate toate condițiile tehnico-materiale necesare), *fie în echipe* (2-3 elevi) – atunci când nu dispunem de suficientă aparatură și instalații sau intenționăm în mod special să-i deprindem cu munca de echipă, – în forme combinate sau *frontal* – adică efectuate de toți elevii în același timp și în același ritm, pe aceeași temă, sub îndrumarea directă a profesorului, în condițiile în care se pot asigura aparate, materiale, instalații etc., pentru fiecare elev în parte.

În practica școlară actuală se remarcă tendința de trecere de la lucrările frontale la lucrările pe echipe și spre cele individuale, forme organizatorice de mai mare eficiență. Având pe masa de lucru asigurate substanțele, materialele și aparatura necesară, experimentele individuale sau cele în echipă se pot efectua în mod independent, cu minimum de indicații date de profesor sau pe baza unei fișe de lucru elaborată în prealabil de profesor. În aceste fișe, mersul experimentelor este descris incomplet, rezumându-se numai la indicații absolut necesare. Se recomandă ca fișele să fie în așa fel concepute încât să-i situeze în permanență pe elevi în fața unor probleme noi (fișe problematizante) care se cer să fie rezolvate pas cu pas, prin propriul lor efort.

Întrucât elevii nu au experiență în efectuarea unor asemenea lucrări, până la deprinderea treptată a acestei proceduri de învățare este necesar ca fiecare experiment să fie cu exactitate pregătit de către profesor, asigurându-se condiții tehnico-materiale optime și aplicarea unor măsuri organizatorice stricte de punctualitate și disciplină în așa fel încât pe parcurs să nu intervină niciun fel de perturbări. O conducere în bune condiții a activității elevilor, face necesar ca, mai înainte de orice, profesorul să se asigure că aceștia au o idee clară după care se vor conduce în desfășurarea experimentului, că vor efectua experiențele în lumina unei întrebări centrale, a unui punct de vedere bine conturat, că ei cunosc obiectivele de urmărit. Fără precizarea acestor puncte de plecare elevii nu își vor putea explica și nu vor fi în stare să interpreteze corect ceea ce observă, ceea ce rețin. De la sine se înțelege cât este de important ca profesorul să stăpânească bine *teoria și mecanismul experimentului*, să cunoască structura diferitelor tipuri de experiment, să-i ajute pe elevi să urmărească sistematic activitățile în care sunt angajați, intervenind însă cu prudența necesară. El trebuie să sugereze, cu măsură, ceea ce ei nu pot descoperi singuri, având grijă să nu se substituie efortului personal al acestora de redescoperire a noilor cunoștințe. Cu atenție, el va supraveghea efectuarea exercițiilor experimentale în vederea preîntâmpinării accidentelor.

Bibliografie:

1. Ioan Cerghit, „Metode de învățământ”, Editura Didactică și Pedagogică R.A., București, 1997.
2. Constantin Cucoș, „Psihopedagogie”, Editura Polirom, București, 2009.
3. Marin Stoica, „Pedagogie și psihologie”, Editura Gheorghe Alexandru, Craiova, 2002.

ÎNVĂȚĂTORUL ȘI EDUCAREA CREATIVITĂȚII ÎN ORELE DE MATEMATICĂ

Studiu de specialitate

Prof. înv. primar Niculina – Ionica VIȘAN
Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” Pitești, jud. Argeș

„A-i pune elevului probleme de gândire, dar mai ales a-l pregăti să-și pună singur întrebări, este mult mai important decât a-l conduce spre rezolvarea acestora prin modalități stereotipice învățate” (Eugen Rusu).

„Învățătorul este cel care dăruiește fiecărui om, la pornirea lui pe drumul spre lumină, primele elemente, călăuzindu-i pașii spre marele titlu de OM. El este acela care modelează materialul cel mai de preț – COPILUL, – tinzând ca din fiecare bloc de marmură brută să realizeze o ființă înzestrată cu cele mai frumoase trăsături, un om care să înmănuncheze calitățile morale cele mai înalte. El este acela care îi ajută pe copii să descopere „tainele naturii”. Toate acestea au făcut ca activitatea sa să fie socotită „profesiunea de aur” (Dumitru Palade).

Eficiența educării creativității la elevi este dependentă de pregătirea științifică și pedagogică a educatorului, de priceperea lui de a organiza în mod judicios activitatea elevilor, de a subordona totalitatea mijloacelor sale didactice obiectivelor propuse.

Școala trebuie să-și pună ca scop educarea creativității la orice persoană normală, creativitatea putând fi dezvoltată într-o măsură mai mică sau mai mare, într-o direcție sau alta. În acest scop trebuie să se favorizeze dezvoltarea flexibilității gândirii, învățarea cu înțeles, care este în relație cu gândirea productivă, creatoare.

Iată de ce este necesar ca în procesul de învățământ să se urmărească în același timp și însușirea unui sistem esențializat de bogate cunoștințe operaționale și funcționale din toate domeniile, dar să se efectueze și exerciții exprese pentru dezvoltarea capacităților creative ale școlărilor.

Cultivarea creativității la elevi impune anumite premise ce pot fi considerate drept cerințe specifice:

- învățătorul să însuflească elevii, prin stilul său de gândire, prin solicitările adresate elevilor, o atitudine și un stil de gândire creator, liber, independent;
- orientarea și incitarea elevilor spre nou, spre neexplorat;
- asigurarea unui climat optim pentru manifestarea spontană a elevilor, fără frica de a greși, de a primi sancțiuni, crearea unei atmosfere permissive de explorare independentă;
- asigurarea încrederii în sine, încurajarea efortului creativ al elevilor încă de la primele lor manifestări.

La matematică problemele pot fi rezolvate cât mai ingenios, pe alte căi decât cele algoritmice. Este foarte inspirată ideea autorilor unor manuale de matematică de a introduce la sfârșitul fiecărui capitol probleme de perspicacitate.

Iată câteva exemple unde se pot introduce, „deghizate” sub forma jocului, activități care angajează procedeele creatoare.

„Pe trei sârme de telegraf se așază o vrabie, o rândunică și un porumbel. Cum se pot așeza ele?”
(Desenând cele trei sârme, elevii plasează cele trei păsărele – decupate – în diferite moduri, în funcție de imaginația și gândirea pe care o posedă.)

Momentul central al formării gândirii matematice creatoare îl constituie crearea independentă de exerciții și probleme. Primele probleme este bine să fie compuse de elevi cu ajutorul materialului intuitiv reușindu-se astfel ca ei să înțeleagă cea mai dificilă taină a creației – formularea întrebărilor. Evident, se începe de la cele mai simple probleme:

„Dan are 9 creioane, din care dă Anișoarei 2. Ce putem afla? (Apar întrebări diverse: „Câte creioane are Anișoara ?; „Câte creioane i-au rămas lui Dan ?; „Câte creioane au împreună ?”).

Se știe că, formularea corectă a întrebărilor este importantă pentru soluționarea problemelor, cât și pentru formarea gândirii creatoare. Ea presupune gruparea și relaționarea datelor, integrarea lor într-o unitate, descoperirea necunoscutelor și a aspectelor mascate – într-un cuvânt, o activitate de investigare și permanentă reorientare în problemă. Toate acestea fac parte din momentele centrale ale educării gândirii creatoare.

Să presupunem că se învață compunerea și descompunerea numărului 8 (opt) din șirul numerelor naturale. Învățătorul începe de la ultimul număr cunoscut 7 (șapte). Prin acțiune la tabla magnetică arată că dacă o bilă (cerc-jeton) vine spre șapte bile se fac opt bile, având grijă să lase un mic spațiu între șapte bile și o bilă între care pune semn (către). Copiii operează și ei prin acțiune cu bețișoare sau jetoane și va continua cu toate posibilitățile de compunere a numărului opt. Pe tabla magnetică și în fața fiecărui copil va apărea modelul care reprezintă toate posibilitățile compunerii numărului opt.

Se face operația inversă de descompunere după același model (dacă se ia o bilă de la opt rămân șapte bile etc.).

În continuare învățătorul cere elevilor să deseneze pe caiete ceea ce au făcut cu jetoanele pe bancă. Se învață scrierea cifrei 8 și apoi se cere copiilor să repete verbal toate posibilitățile compunerii și descompunerii numărului opt și să le scrie pe caiete.

Acesta este momentul care pregătește adunarea și scăderea până la 10 în mod operațional. Procedând astfel, nu apar probleme de neînțelegere a operației adunării sau scăderii nici când se introduc simboluri literare în locul unui termen sau în locul ambilor termeni:

$$a + 1 = 8 ; 3 + b = 8 ; 8 - a = 5 ; a - 4 = 8 \dots$$

$$a + b = 8 ; a - b = 5 \dots$$

Pentru a stimula creativitatea și a mări efortul intelectual putem complica lucrurile cerând elevilor să arate care e valoarea lui „a” și „b” când suma lor este 8, dacă $a > b$ sau $a < b$. Sfera probabilităților se îngustează, dar procesul de căutare pe plan mintal crește.

Bibliografie:

1. Cristea, Sorin – *Dicționar de termeni pedagogici*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1999;
2. Popescu Neveanu, Paul, Zlate, Mielu, Crețu, Tinca – *Psihologie generală*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1995;
3. Stoica, Ana - *Creativitatea elevilor*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1993.

TEHNICI DE LUCRU EFICIENTE PENTRU COPIII CU C.E.S.

Studiu de specialitate

Prof. înv. primar Niculina – Ionica VIȘAN
Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” Pitești, jud. Argeș

Pentru stabilirea unei strategii de lucru eficiente, se pornește de la următoarea ipoteză: chiar dacă acești copii dispun de capacități intelectuale reduse, în raport cu solicitările diverselor situații de învățare, printr-o intervenție terapeutică adecvată, este posibilă realizarea unui progres logopedic, care sporește posibilitățile de integrare în colectivul grupei și al clasei.

Strategiile aplicate pe tot parcursul terapiei, s-au dovedit eficiente în următoarele direcții:

- sporirea încrederii în propria capacitate de a rezolva sarcinile date, creșterea stimei de sine;
- creșterea nivelului de concentrare a atenției, în cadrul activității independente; a fidelității memoriei, în special a celei de scurtă durată;
- creșterea gradului de perseverență, diminuarea sentimentului de inferioritate și înlăturarea stărilor de inhibiție, aspecte ce au facilitat combaterea conduitei de eșec;
- atingerea unui grad de socializare peste nivelul mediu.

Nu trebuie să uităm că fiecare copil cu deficiențe este o individualitate și trebuie personalizat ca atare. Programul de intervenție personalizat pentru fiecare copil cu C.E.S. este conceput în concordanță cu potențialul elevului și lipsurile acestuia, încercând să fie cât mai clar, precis, dar mai ales realizabil.

S-a constatat în activitatea desfășurată că în educarea copiilor cu deficiențe mintale ușoare, moderate sau severe trebuie mers pe învățarea activă, concretă, cu demonstrații și exerciții, cunoașterea făcându-se punând accent pe cât mai multe simțuri.

Pentru a îmbunătăți comunicarea cu acești copii se folosesc următoarele tehnici de lucru: învățarea prin joc, meloterapia, terapia ABBA, poveștile terapeutice, terapia prin dans.

Jocul e folosit ca pe o metodă importantă pentru educarea copiilor cu handicap de intelect, reprezentând modalitatea de a-și exprima propriile capacități. Prin joc, copilul cu deficiență mintală capătă informații despre lumea în care trăiește, intră în contact cu obiectele din mediul înconjurător și învață să se orienteze în spațiu și timp. El vine în contact cu alți copii din grup, cu adultul, astfel că jocul are un caracter social.

Jocurile sociale sunt esențiale pentru copiii cu handicap, întrucât le oferă șansa de a se juca cu alți copii. Ele trebuie adaptate la deficiența de intelect a copiilor. Cu acești copii se organizează jocuri de manipulare și explorare a obiectelor din mediul ambiant, jocuri de diferențiere a obiectelor după diferite însușiri, de identificare după criterii date, jocul reprezentativ, jocul cu reguli.

Meloterapia se încadrează în vasta arie a psihoterapiei prin artă. În cadrul activității de muzicoterapie pe care am fost aplicat-o, am fost interesată în special de efectul pe care îl are muzica utilizată sub diferite forme, mai ales ca mijloc pentru recuperarea personalității decompensate a acestei categorii de copii. S-a folosit mult în activitatea la cabinet muzica

instrumentală de relaxare și terapie, atât cu copiii normali , cât și cu cei cu handicap .Semnalul eficienței era replica: „Îmi/ Ne place!”

S-a constatat că are efecte benefice, în special la deficienții mintali hiperactivi sau cu instabilitate emoțională, cărora le-a mai diminuat tensiunile, le-a redus din agresivitate, a îmbunătățit cooperarea în cadrul grupului.

Dans terapia, ca formă a terapiei expresive, este fondată pe baza faptului că mișcările și emoțiile sunt strâns legate. Scopul final este de a găsi un echilibru sănătos, sentimentul de acceptare, împlinire și încredere în sine. Tratamentul de specialitate poate ajuta la vindecarea sau ameliorarea mai multor tipuri de boli și de handicap printre care se pot enumera: autismul, retardul mintal, handicapul fizic, tulburările alimentare (bulimia, anorexia), surditatea, deficiențele de vedere, dificultăți de învățare.

Consilierea părinților copiilor cu C.E.S.

Psihopedagogia modernă, centrată pe copil, se bazează pe convingerea că familia este primul educator și cu cel mai mare potențial de modelare a personalității copilului. În cazul oricărui copil, dar mai ales al celui cu C.E.S., gradul de colaborare și interes pe care îl manifestă părinții față de unitatea preșcolară/școlară este direct proporțional cu rezultatele școlare obținute de copil.

Dacă unii părinți acceptă de la început, fiind conștienți că un ajutor de la o persoană pregătită nu poate decât să le facă bine, alții nu vor acest lucru, de teamă să nu le fie lezată demnitatea copilului și a familiei. Sunt cazuri în care, părinții nu acceptau realitatea evidentă a unui retard mediu sau grav, motivând sau găsind orice scuză.

Colaborarea cu părinții realiști, care fac față situației s-a putut face ușor, iar consilierea a avut randament sporit pentru ei și copiii lor. Alți părinți, tot din această categorie, deși acceptă realitatea, au dificultăți de relaționare cu copiii lor, încearcă sentimente de neajutorare, disperare, cred că nu sunt pregătiți pentru educarea copiilor lor, sunt situați la nivele înalte de stres, resimt probleme financiare, se plâng deseori de problemele personale mai mult decât de cele manifestate de copil sau de programul educațional al acestuia. În acest sens, angajarea și responsabilizarea familiei în educația copiilor este, însă, fundamentală în recuperarea copiilor cu dizabilități de intelect. Aceasta poate și pentru ca acești copii sunt dependenți de părinții lor sau de alți membri din familie, neputându-se deplasa pe traseul casă-grădiniță/ școală decât însoțiți. Ca urmare, consilierea părinților copiilor cu C.E.S. este o necesitate .

Evident, legătura cu părinții copiilor cu C.E.S. este mai strânsă decât cu ceilalți, ai copiilor normali.

Toți copiii, prin natura lor, sunt minunați. Nu există o cale mai importantă pentru noi, educatorii și părinții, decât aceea de a-i privi ca fiind minunați și capabili , de a-i trata cu iubire și respect, cu dăruire și speranță. O lege a universului zice: "*Ceea ce gândești se va dezvolta*". Dacă privești copiii ca fiind minunați și gândești despre ei că sunt minunați, o să ai parte de multe "minuni". Dacă însă îi privești ca fiind doar o problemă, o să ai parte doar de probleme.

Bibliografie:

1. Orban , Adrian , 2008, *Dacă îți pasă de copilul tău*, Ed. ALL, București,
2. Verza, Emil, 1998 , *Psihopedagogie specială*, E.D.P. București
3. Filipoi, Sempronia, 1988, *Basmul terapeutic pentru copii și părinți*, Fundația Culturală Forum
4. Didactic.ro

COMUNICĂM ÎMPREUNĂ PRIN INTERMEDIUL EDUCAȚIEI STEAM

Prof. Felicia IACOB
Prof. Valentina MĂNESCU
Școala Profesională Specială „Sf. Nicolae” București

Proiectul de **Acreditare Erasmus+ „Connecting, we grow!”**, derulat de școala noastră pe perioada 2021-2026, are ca scop creșterea calității procesului educativ-terapeutic destinat elevilor cu dizabilități mintale și ralierea lui la standardele de calitate de la nivel educativ european. Pentru anul școlar 2022-2023 unul dintre obiectivele acestui proiect a fost dezvoltarea abilităților de viață independentă la elevi.

Astfel, în cadrul proiectului cu numărul **2022-1-RO01-KA121-SCH-000064315**, din programul **Erasmus+**, **Acțiunea Cheie 1, Mobilități de formare în domeniul Educației Școlare**, șase elevi din Școala Profesională Specială „Sf. Nicolae” din clasele pregătitoare, a III-a și a V-a, însoțiți de trei cadre didactice, au participat în perioada 14-20 mai 2023 la activitățile de învățare pe tema **educației STEAM** desfășurate la partenerul extern – Școala Primară Rioturbio, Mieres, Spania.

Cei șase elevi care au participat la această mobilitate de învățare sunt elevi cu nevoi speciale – dizabilități mintale, autism, sindrom Down – cu vârste cuprinse între 9 și 14 ani. Deși înaintea plecării, în școală s-au derulat activități de pregătire culturală și lingvistică, dar, mai ales, centrate pe dezvoltarea abilităților de viață independentă, am colaborat cu școala gazdă pentru a crea pictograme comune (în limba română și în limba spaniolă), astfel încât să asigurăm o comunicare cât mai independentă între elevii noștri și cei spanioli.

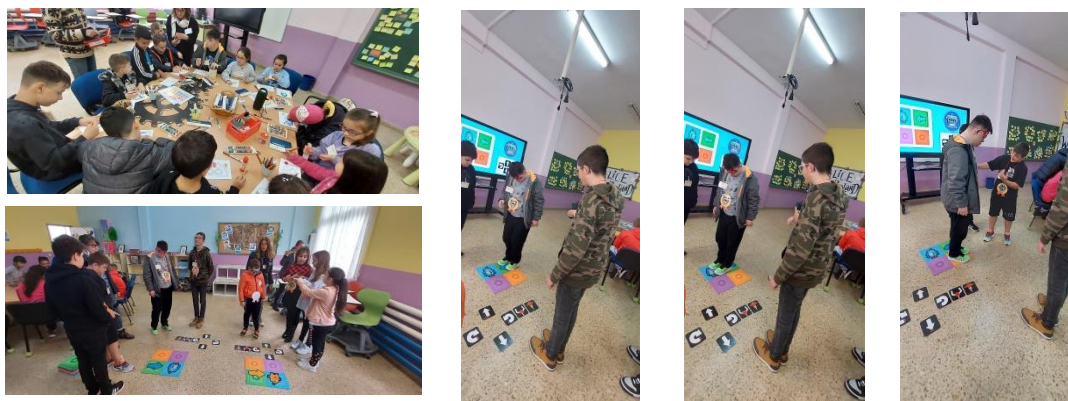
De altfel, școala gazdă a fost foarte deschisă tuturor nevoilor copiilor și asta i-a făcut să se simtă integrați în comunitatea lor. De asemenea, elevii spanioli au fost foarte dornici să interacționeze cu cei români și și-au oferit ajutorul de fiecare dată când a fost nevoie. Mai mult, în ultima zi a mobilității, copiii spanioli au oferit câteva cadouri copiilor români, ca semn al prieteniei lor.

Activitățile incluse în programul elevilor au fost atât activități deconectate, cât și activități digitale sau activități mixte, de utilizare a unor aplicații sau editoare, acestea fiind gândite ca o succesiune de la simplu la complex, de la concret la digital.

În prima zi, activitățile au fost dintre cele mai felurite, îndeosebi *ice-breakers*, astfel încât elevii să se cunoască între ei. Apoi, folosindu-se de indicii primite prin coduri QR, toți elevii, împărțiți în trei echipe mixte de detectivi, au rezolvat împreună misterele dispariției unei opere de

artă, cercetările ducându-i prin tot orașelul. Cartea cu pictograme a fost foarte folosită în această activitate, noi, însoțitorii elevilor români, intervenind doar atunci când era imperios.

A doua zi a adus cu ea activități cu și despre roboți, de-conectate (nedigitale). Elevii și-au confecționat și decorat măști de roboți și apoi, ghidați de elevii spanioli, s-au transformat ei înșiși în roboți care parcurgeau un traseu. Traseul era realizat din jetoanele din jocul „Let’s go code!”, în timp ce pe un ecran era afișat „programul de codare”, adică acele comenzi care, executate de Robot, îl trimit din punctul A în punctul B prin anumite mișcări.

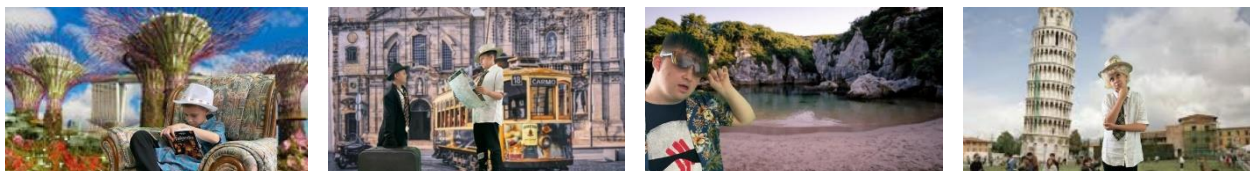

În a treia zi, elevii au participat la un concert susținut de Orchestra Simfonică a Principatului Asturias, desfășurat la Auditoriumul din Oviedo. Obiectivul principal al concertului a fost acela de a-i atrage pe copii în lumea muzicii și a instrumentelor muzicale, într-un mod plăcut, antrenant și surprinzător! În acest mod, organizatorii – școala gazdă – a inclus și activitățile A din STEAM, adică cele de artă.

În a patra zi, elevii români și spanioli au participat la activități digitale de codare, folosind aplicația ScratchJr. Astfel, ei și-au ales personajul, l-au personalizat după preferințe și au configurat un program de codare prin care au imprimat mișcări personajului ales.

Iar în ultima zi s-au distrat costumându-se în turiști și transformându-și pozele prin aplicația ChromaKey.

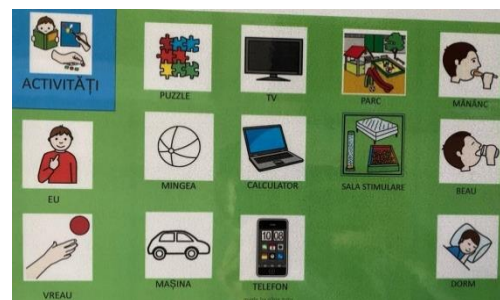

Pe lângă experiența de învățare, elevii au participat și la activități culturale foarte distractive și captivante, care le-au oferit posibilitatea de a afla mai multe despre cultura spaniolă și specificul gastronomic, dar și despre geografia acestei țări, toți copiii fiind fascinați de ocean.

Fiind prima lor participare la un program de învățare internațional și prima lor călătorie în străinătate, această experiență a avut un impact pozitiv asupra tuturor celor șase elevi și, chiar mai mult, asupra familiilor lor: din partea elevilor s-a observat o motivație sporită pentru învățare pentru a avea în continuare șansa de a fi selectați într-un program de mobilitate pentru învățare, iar din partea părinților s-a observat o încredere sporită în abordarea școlii privind activitățile educaționale și programul de învățare.

IMPLEMENTAREA STRATEGIILOR AAC ÎN URMA MOBILITĂȚII DIN VARȘOVIA O EXPERIENȚĂ POLONEZĂ TRANSPUSĂ ÎN ȘCOALA NOASTRĂ

Prof. Anca-Elena ANCIU
Prof. Elena DRĂGAN-CARA
Școala Profesională Specială "SF. NICOLAE", București, Sector 4

Mobilitatea din Polonia a avut loc în anul 2023, luna martie ca urmare a desfășurării proiectului „Connecting we grow” 2022-1-RO01-KA121-SCH-000064315. Aceasta a avut ca scop principal observarea și învățarea modalităților de implementare timpurie a Comunicării Augmentative și Alternative (AAC), o strategie specifică de comunicare pentru copiii cu dizabilități care sunt non-verbali și care, din cauza diagnosticului au prognostic foarte redus în a dezvolta capacitatea de a utiliza funcțional limbajul verbal.

Am participat timp de cinci zile la activități de grup și individuale. La activitățile de grup am observat modalități de interacțiune a profesorilor cu elevii prin intermediul cărților de comunicare și a pictogramelor cu simboluri specifice iar în cadrul ședințelor individuale, comunicarea pornea întotdeauna de la interesele și motivația elevului pentru un obiect/subiect și apoi erau introduse treptat activități pe care profesorul dorea să le parcurgă, astfel încât elevul se implica activ și cu plăcere în activitate, evitându-se refuzul și pasivitatea.

În decursul celor cinci zile am asistat la desfășurarea orelor de la grădiniță, clasele II, III, unde profesorii realizau ore de comunicare, pictură, muzică și mișcare. Fiecare activitate susținea comunicarea profesor-elevi prin intermediul pictogramelor despre toate elementele discutate în cadrul acesteia, prin cărți de comunicare individualizate în funcție de posibilitățile de înțelegere, vizualizare și indicare ale elevilor și prin gesturi specifice, cât mai apropiate de cele naturale, care veneau în susținerea conținuturilor prezentate. La începutul fiecărei zile de activități, elevilor li se prezenta ziua în care se află, luna, anotimpul, vremea, realizau prezența de la clasă și orarul din ziua respectivă.

În cadrul sesiunilor individuale, elevul avea libertatea de a alege prima activități (joc) preferat. Fiecare element utilizat era etichetat prin intermediul pictogramelor. De asemenea, erau utilizate comunicatoarele (dispozitive electronice cu înregistrarea vocii sau emiteri de voce sintetizată) în cazul copiilor nonverbali.

Am fost instruiți în vederea utilizării corecte a cărților de comunicare în sesiuni desfășurate cu elevii, am utilizat tehnologii asistive pe calculator și softuri educaționale pe tablete și telefoane. Ne-au fost prezentate modalități de implementare AAC de la nivel de începător până la cel mai

avansat, tehnici de realizare a cărților de comunicare, etichetare jocuri, spații ale claselor, implementarea jocurilor interactive pentru elevi și am vizionat videoclipuri cu parcursul dezvoltării unei serii de elevi de când au început utilizarea AAC și până în prezent.

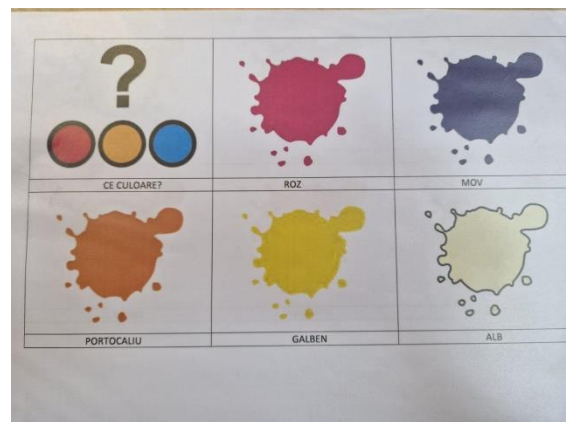
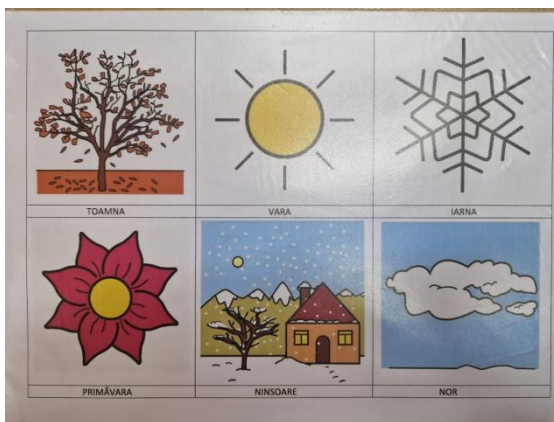
După realizarea mobilității, am conceput o strategie de implementare a AAC la nivelul școlii unde lucrăm, pe mai multe etape. Prima etapă a reprezentat-o etichetarea tuturor spațiilor din cadrul claselor, ulterior am realizat cărți de comunicare pentru jocurile pe care elevii le preferă, acestea cuprinzând imagini ale elementelor jocurilor.

În cea de-a doua etapă am realizat orarul clasei prin intermediul pictogramelor, calendarul naturii, catalogul prezenței la clasă. Ulterior am introdus treptat pictograme ale fiecărei activități desfășurate cu elevii, exemplificarea etapelor prin intermediul pictogramelor, materialele folosite, recapitularea etapelor lecțiilor. Elevilor le sunt prezentate elemente noi folosind pictograme, aceștia sunt familiarizați cu elementele în format fizic și asociate cu respectivele imagini. După ce aceștia înțeleg exact semnificațiile imaginilor, acestea sunt utilizate în activități și teme variate, înlocuind obiectele propriu-zise și fiind utilizate de elevi pentru denumirea, comunicarea despre obiectele, acțiunile, fenomenele respective.

Ultima etapă pe care am parcurs-o în vederea implementării AAC constă în realizarea cărților de comunicare individualizate pentru fiecare elev, pe care ei le utilizează în toate activitățile pe care le realizează, atât în timpul orelor la clasă, cât și în afara acestora, ele devenind ”vocabularul copilului”, oferindu-i mijlocul de comunicare cu ceilalți. De asemenea, am realizat cărți de comunicare pentru activități specifice (ore de gătit, agricultură, pictură, desen, elemente vestimentare, elemente de matematică, activități extrașcolare- vizite la ferma animalelor, parc de distracții).

În urma implementării AAC, elevii au beneficiat de o înțelegere mai aprofundată și completă a situațiilor de învățare, a etapelor pe care ei trebuie să le parcurgă în cadrul lecțiilor, profesorul putând evalua acest lucru prin intermediul răspunsurilor elevilor cu ajutorul cărților de comunicare și pictogramelor. Cel mai important beneficiu îl reprezintă posibilitatea de comunicare cu ceilalți prin intermediul cărților de comunicare, frustrarea provocată de imposibilitatea comunicării verbale reducându-se semnificativ, deoarece elevii pot fi înțeleși de profesori, de ceilalți colegi, de personalul școlii, atunci când vor să ceară ceva sau să împărtășească o anumită informație. Îi ajută la dezvoltarea sentimentului și abilităților de viață independentă și facilitează includerea acestora în cadrul grupului școlar și asigură dezvoltarea posibilităților de comunicare mai complexă și nuanțată.

Bibliografie:

Popovici, D.V. (coord.) (2016). *Strategii de comunicare augmentativă și alternativă pentru copiii nonverballi*. București, Editura Universității din București.

<https://www.assistiveware.com/learn-aac/what-is-aac>

<https://arasaac.org/index.html>

ROLUL EXCURSIILOR TEMATICE ÎN PROCESUL DE EDUCARE A ȘCOLARULUI MIC

Prof. înv. primar Elena-Loredana TĂBĂCARU
Școala Gimnazială „Ștefan Luchian” Moinești, jud. Bacău

Determinând viitorul tinerilor prin orientarea activităților, societatea își determină propriul său viitor întrucât tinerii dintr-un anumit moment vor forma ceva mai târziu viitoarea societate, natura acestei societăți va depinde în mare măsură de orientarea care s-a dat încă de timpuriu activității copiilor.

I. Activitățile extrașcolare

I. 1. Nevoia de a se manifesta

Societatea modernă prin dinamismul său, prin flexibilitatea sa, deschiderea spre inovații, solicită un model al personalității umane care ar fi capabilă să facă față cerințelor secolului XXI. Educația devine imboldul progresului social, exigențele timpului an de an apar cu noi abordări și valorificări ale științelor pedagogice, psihologice, politice, sociale, economice în scopul formării unei generații tinere capabile să asigure în continuare un nivel de bunăstare a vieții, o interacțiune socială sporită, condiții optime pentru dezvoltarea umană. Orientarea esențială este democratizarea învățământului, asigurarea calității învățământului fiind o necesitate a modernizării.

„Democratizarea învățământului reprezintă un principiu de politică a educației care vizează egalizarea șanselor de reușită școlară/universitară în condițiile unei instruirii de calitate, confirmată în termenii raportului intrare-ieșire, la toate nivelurile sistemului,” afirmă Sorin Cristea. Autorul citat remarcă locul și rolul educației nonformale, ca fiind parte integrantă inclusă în aria conceptului pedagogic de democratizare a învățământului ce *„definește o anumită disponibilitate a sistemului, dependentă de structura de funcționare a acestuia, care validează la nivel de decizie politică: organizarea nivelurilor/treptelor școlare și a modalităților de evaluare a elevilor/studentilor; conducerea managerială a instituțiilor; proiectarea curriculară a programelor de instruire formală și nonformală; realizarea relațiilor cu comunitatea educativă națională, teritorială și locală”*.

Copiii și tinerii suportă consecințele sărăciei, fiind neglijăți în dreptul lor să fie informați și să beneficieze de acces la servicii de educație, sănătate, odihnă și activități recreative, la un mediu sigur și tolerant, la oportunități de participare și exprimare a opiniei. Ei devin victimele condițiilor și deprinderilor comportamentale ce le pun în pericol bunăstarea fizică, intelectuală, emoțională, socială. Societatea se confruntă cu prezența unui număr impunător de copii și tineri marginalizați, cu probleme de sănătate, care consumă alcool, substanțe narcotice. Copiii și tinerii se confruntă cu dificultăți de a-și valorifica la maxim potențialul de dezvoltare (fizic, socio-emoțional, intelectual), își petrec într-un mod defectuos timpul liber. Activitatea în afara clasei și extrașcolară ocupă un loc foarte important în ansamblul influențelor educative.

Este nevoie ca elevii să fie antrenați în activități extracurs, evenimente și serbări școlare, excursii, acțiuni de voluntariat, menite să contribuie la formarea unor competențe sociale și civice,

orientând copiii și tinerii noștri spre succes. În instituție trebuie afirmat un sistem de activități extrașcolare, care se perfecționează în permanență, tendința de dezvoltare a acestui sistem fiind orientarea spre satisfacerea intereselor și opțiunilor individuale ale elevilor. Noi, cadrele didactice, trebuie să ne axăm în activitatea noastră pe doleanțele elevilor, dorindu-ne să creăm o comunitate școlară care își cunoaște și își valorifică tradițiile, învață prin cooperare, stimulează participarea și are o imagine proprie.

I.2. Rolul modelator în formarea viitorului adult

“Să nu-i educăm pe copiii noștri pentru lumea de azi. Această lume nu va mai exista când ei vor fi mari și nimic nu ne permite să știm cum va fi lumea lor. Atunci să-i învățăm să se adapteze.” (Maria Montessori – *“Descoperirea copilului”*)

Ca educator, ca părinte spiritual, esti responsabil pentru a le asigura elevilor tăi un climat stabil și armonios, o bună creștere și educație. Orice cadru didactic știe că educația copilului său reprezintă piatra de temelie pe care se va susține întreaga sa personalitate și viață. Educația extracurriculară (realizată dincolo de procesul de învățământ) își are rolul și locul bine stabilit în formarea personalității copiilor voștri.

Educația prin activitățile extracurriculare urmărește identificarea și cultivarea corespondenței optime dintre aptitudini, talente, cultivarea unui stil de viață civilizat, precum și stimularea comportamentului creativ în diferite domenii. Începând de la cea mai fragedă vârstă, copiii acumulează o serie de cunoștințe punându-i în contact direct cu obiectele și fenomenele din natură

În cadrul acțiunilor turistice, copiii își pot forma afecțiunea față de natură, față de om și realizările sale. Aceștia sunt foarte receptivi la tot ce li se arată sau li se spune în legătură cu mediul, fiind dispuși să acționeze în acest sens. În urma plimbărilor, a excursiilor în natură, copiii pot reda cu mai multă creativitate și sensibilitate, imaginea realității, în cadrul activităților de desen și modelaj, iar materialele pe care le culeg, sunt folosite în activitățile practice, în jocurile de creație. Vizitele la muzee, expoziții, monumente și locuri istorice, case memoriale - constituie un mijloc de a intuit și prețui valorile culturale, folclorice și istorice ale țării. Vizionarea unor filme, spectacole de teatru precum și a emisiunilor tv specifice vârstei lor, poate constitui, de asemenea, o sursă de informații, dar în același timp și un punct de plecare în organizarea unor acțiuni interesante, astfel copilul face cunoștință cu lumea artei.

Activitățile extrașcolare constituie modalitatea neinstituționalizată de realizare a educației.

Vizionarea emisiunilor muzicale, de teatru de copii, distractive sau sportive, stimulează și orientează copiii spre unele domenii de activitate: muzică, sport, poezie, pictură. Excursiile și taberele școlare contribuie la îmbogățirea cunoștințelor copiilor despre frumusețile țării, la educarea dragostei, respectului pentru frumosul din natură, artă, cultură. Prin excursii, copiii pot cunoaște realizările oamenilor, locurile unde s-au născut, au trăit și au creat opere de artă.

Învăță-l pe copil calea cea bună, dar asigură-te că și tu ești pe ea.

Grija față de timpul liber al copilului, atitudinea de cunoaștere a dorințelor copiilor și de respectare a acestora trebuie să fie dominantele acestui tip de activități. Acestea le oferă destindere, încredere, recreere, voie bună, iar unora dintre ei posibilitatea unei afirmări și recunoaștere a aptitudinilor. Activitatea educativă școlară și extrașcolară dezvoltă gândirea critică și stimulează implicarea tinerei generații în actul decizional în contextul respectării drepturilor omului și al

asumării responsabilităților sociale, realizându-se, astfel, o simbioză lucrativă între componenta cognitivă și cea comportamentală.

Activitățile extrașcolare sunt recomandate copiilor pentru stimularea comportamentului creativ în diferite domenii, acestea îi ajută pe copii să își creeze propriul univers tematic, să învețe mai ușor într-o atmosferă relaxantă, în siguranță, cu o bază fundamentală în creșterea și dezvoltarea abilităților.

II. Excursiile și oferta lor educațională

Excursia reprezintă o formă de activitate extrașcolară care face posibil contactul nemijlocit cu lumea vie, oferind prilejul elevilor de a efectua observații asupra obiectelor și fenomenelor așa cum se prezintă ele în stare naturală. Excursia școlară ca metodă de învățământ este folosită tot mai mult în toate tipurile de școli, pentru aproape toate obiectele de învățământ.

Cu ajutorul excursiei se pot transmite noi cunoștințe, se pot fixa și sistematiza cunoștințele dobândite la lecții, se realizează aplicații practice, se pot verifica diferite cunoștințe căpătate în școală sau în alte excursii sau vizite.

Faptul că excursia poate fi folosită la aproape toate obiecte de învățământ, pe toate treptele de învățământ, în toate tipurile de școli și la toate specialitățile, este înțeles în sensul că ea este cerută de anumite necesități pedagogice.

Planul excursiei trebuie să fie elaborat în conformitate cu planurile calendaristice elaborate pe obiecte de învățământ, în care se prevede folosirea excursiilor ca metodă de învățământ :geografie, biologie, istorie etc.

Excursia și drumeția cultivă dorința de a călători, de a cunoaște, de a ști cât mai mult, de a câștiga prin propriile forțe cunoștințe noi, de a se supune unui program de lucru în care activitatea intelectuală este împletită cu munca fizică.

Cadrul didactic, educatorul are în excursie numeroase posibilități de a traduce în viață sarcinile procesului instructiv-educativ. Datorită faptului că este poate mai apropiat de elev decât în școală, el reușește să-l cunoască mai bine în toate manifestările lui și, ca atare, să poată realiza mai fructuos sarcinile educației morale.

Excursia și drumeția mai contribuie într-o largă măsură și la educația estetică a elevilor, constituie un prilej de stimulare a creației artistice, de cunoaștere a artei populare etc.

II.1. Clasificarea excursiilor

Excursia este o „*plimbare sau călătorie făcută, de obicei în grup, pe jos sau cu un mijloc de transport, în scop educativ, recreativ etc* „. Acestor scopuri, pedagogul va mai adăuga un scop - și anume, cel instructiv accentul punându-se pe scopul educativ. Având în vedere toate acestea, încercarea unei clasificări a excursiilor este utilă nu numai din punct de vedere științific, dar și din punct de vedere practic. Organizarea excursiei și deci buna ei desfășurare depind în cea mai mare măsură de precizarea tipului excursiei.

Este lesne de înțeles că o excursie de vară trebuie altfel organizată decât una de iarnă, ca și o excursie de durată mai lungă față de una de durată mai scurtă sau o excursie de vizitare față de una de itinerar.

Clasificarea excursiilor în funcție de scopul urmărit are o mare importanță, deoarece ne poate ușor conduce la metodele și mai ales la direcțiile către care trebuie îndreptată această activitate.

Clasificarea cea mai cuprinzătoare ar fi următoarea: excursii cu caracter instructiv-educativ, excursii cu caracter sportiv și excursii cu caracter recreativ

Clasificarea excursiilor după locul și durata acestora se face în raport cu sediul școlii. În funcție de depărtarea de școală se deosebesc: excursii locale, excursii apropiate, regionale și interregionale, excursii de lungă durată și excursii peste hotare. Cu cât se mărește depărtarea se mărește și durata excursiei.

După sezonul în care se organizează excursiile pot fi: excursii de iarnă (lunile decembrie-februarie), excursii de primăvară (lunile martie-mai), excursii de vară (lunile iunie-august) și excursii de toamnă (lunile septembrie-noiembrie).

După mijloacele de deplasare deosebim: excursii pe jos, cu bicicleta, cu trenul, cu mijloacele auto și pe apă sau combinate. Excursiile pe jos poartă numele de drumeție.

II.2. Etapele organizării excursiei

- 1) Stabilirea tematicii ;
- 2) Alegerea locului ce va fi cercetat în excursie ;
- 3) Fixarea itinerariului și a duratei ;
- 4) Cercetarea în prealabil a terenului respectiv de către profesor (mai ales dacă terenul nu este cunoscut) ;
- 5) Pregătirea elevilor pentru excursie :
  - Anunțarea obiectivelor excursiei ;
  - Prelucrarea normelor de securitate ;
  - Precizarea echipamentului și obiectelor de uz personal ;
  - Fixarea sarcinilor de colectare a materialelor, de prelucrare a acestora, păstrarea lui ;
  - Indicarea ustensilelor necesare ;
- 6) Desfășurarea propriu-zisă a excursiei ;
- 7) Valorificarea materialului colectat :
  - Determinarea speciilor de plante\animale colectate ;
  - Realizarea de ierbare ;
  - Conservarea animalelor, realizarea de insectare ;
  - Întocmirea unor albume de fotografii;
  - Realizarea unor portofolii.
  -

III. Studiu de caz

III.1. Slănic și potențialul său turistic

Numele localității este strâns legat zăcământul ce este exploatat în această zonă de peste 3 secole, începuturile exploatărilor pe moșia Slănic fiind atestate documentar încă din 1688, pe Valea Verde, și din 1689 la Baia Baciului (ocnă cunoscută și ca La Mihai Olteanu), la momentul respectiv în proprietatea lui Mihai Cantacuzino, ce a cumpărat-o de la moșnenii ce o dețineau în devălmășie. În 1713, Mihai Cantacuzino a donat moșia Slănic și ocnele de sare Mănăstirii Colțea din București.

În 1865, mineritul în zona Slănic se schimbă, trecându-se de la exploatări stil clopot, la cele sistematice, cu mai multe camere și pilieri pătrați, cu planșeu de siguranță între etaje.

Salina Slănic Prahova, mai exact ansamblu format din Mina Unirea, Mina Carol și Mina Mihai, are o adâncime de 200 de metri ce sunt parcurși în aproximativ 3 minute cu un vechi lift de metal (unii îl văd ca pe un lift al groazei) și este formată din 14 camere trapezoidale (deschiderea tavanului este de 10 metri iar cea la “nivelul solului” de 32 de metri). În interiorul salinei este amenajat un muzeu al sării în sala cea poartă numele de Sala Genezei, unde poate fi admirat și un bust al lui Burebista. În camerele minei mai pot fi admirate busturile lui Traian și Decebal flancate de picturi murale recente, cel al lui Eminescu, un basorelief ce îl înfățișează pe Mihai Viteazul, precum și alte exponate specifice industriei mineritului. Mina Mihai găzduiește pe parcursul anului concursuri de aeromodelism sau atletism.

Un alt punct de atracție al stațiunii este **Complexul Baia Baciului**, un ansamblu format din Lacul Baia Baciului, Grota Miresei, Baia Miresei, Muntele de Sare și Lacul Baia Porcilor. Lacul Baia Baciului este lacul format în urma prăbușirii tavanului exploatării Baia Baciului. De jur împrejurul lacului este amenajat un ponton, iar într-unul din capete o mică plajă, prin dreptul căreia este interzis accesul în lac. Dealurile din jur servesc de asemenea ca loc de plajă, iar în locurile special amenajate și ca loc de picnic. Pe timpul perioadei de funcționare a ștrandului, vizitatorii au la dispoziție dușuri cu apă caldă permanentă, toalete și spații de servicii de alimentație publică.

Este surprinzător să vezi laolaltă tineri și vârstnici bucurându-se de beneficiile apei sărate și nămolului din **Baia Porcilor**. Aceasta este un lac din incinta aceluiași complex, cu o suprafață de 1460 m pătrați și o adâncime de 1 metru. Are o salinitate de 130 – 260 g/l, iar pe fundul lacului se găsește o cantitate însemnată de nămol saturat, recomandat pentru calitățile sale terapeutice, mai cu seama în afecțiunile ginecologice. Este împrejmuit cu o centură de beton, iar accesul la băi se face prin locuri amenajate.

Muntele de Sare, monument al naturii, este un munte în miniatură modelat în sare de apă ploilor, parte a rezervației naturale geologice și geomorfologice declarate în 1954. Rezervația se întinde pe o suprafață de 2 ha și mai cuprinde Grota Miresei și Baia Miresei. Muntele de Sare și Grota Miresei, din interiorul acestuia, au luat naștere ca urmare a exploatării din interiorul Muntelui de Sare ce a funcționat până în anul 1852. Numele de Grota Miresei a fost dat de localnici după ce, în anii 1920, la patru zile după o nuntă, o mireasă și-a pus capăt zilelor, aruncându-se din vârful muntelui de sare pentru că părinții au forțat-o să se mărite cu un mire care nu-i plăcea.

Baia Miresei s-a format în urma prăbușirii Muntelui de Sare. Are 1300 m pătrați, o adâncime de 32 m și un grad de salinitate de 260 g/l cu ape suprasaturate datorită prezenței lui într-un masiv de sare. Lacul este subiectul cercetărilor permanente ale echipelor științifice, datorită particularităților pe care le prezintă.

În prezent, zona **Baia Verde** este în administrația Consiliului Județean Prahova ce are în derulare un proiect de amenajare a unui parc balnear. **Baia Roșie** este unul dintre cele mai moderne centre de agement ale Slănicului, modelat după nevoile turiștilor pretențioși de către firma Valdor, ce are în administrație și Complexul Baia Baciului. Spre deosebire de Complexul Baia Baciului, la care ajungi după ce străbați o străduță îngustă și cu câteva curbe, nu chiar în cea mai bună stare, Complexul Baia Roșie se găsește fix pe șoseaua ce străbate Slănicul de la un capăt la altul, în apropiere de Hotelul Slănic.

Piatra Verde este un bloc de calcar verde ce s-a format prin consolidarea în timp a cenușei vulcanice, dispusă geologic în straturi cu suprafețe perfect plane. Roca este casantă iar în trecut era folosită la prepararea unui anumit tip de ciment.

III. 2. Valorificarea educativă a excursiei școlare în Salina Slănic (model aplicat)

O excursie temeinic organizată, cu o temă bine stabilită, deschide elevului posibilități variate de observare și cunoaștere; el capătă deprinderi practice utile, care-i pot servi apoi și în viață, fără să mai vorbim de faptul că rămâne cu puternice amintiri pe care nu le uită așa de ușor. Tocmai din acest motiv o excursie școlară se deosebește de una turistică.

În unele cazuri însă, excursiile școlare, fie că nu sunt bine organizate, fie n-au un scop definit, se reduc la simple plimbări pe distanțe enorme și într-o goană nebună. Altele, chiar dacă se desfășoară în orizontul local, ele nu au nici un fel de orientare, obiectivele nu sunt selecționate sau se caută să se pună accentul pe lucruri minore, neesențiale. Este deci o datorie elementară a tuturor celor care au sarcina de a organiza excursii școlare să le imprime un caracter instructiv-educativ.

Valorificarea instructiv-educativă poate fi făcută în timpul și după desfășurarea excursiei. În timpul desfășurării, ea se face în primul rând prin numeroase aplicații care pot fi efectuate pe teren, prin observarea fenomenelor naturii, cunoștințele fixându-se astfel mai bine și adâncindu-se mai temeinic. Cadrul didactic trebuie să-i îndrume pe elevi în aplicațiile pe teren, să le arate cum să observe, să le dea la față locului explicațiile de care au nevoie.

Rolul educatorului este deosebit de mare și după terminarea excursiei. El poate folosi materialul pentru propriile sale lecții și are totodată sarcina de a deprinde pe elevi să prelucreze acest material.

Excursiile pot sprijini în mod efectiv lecțiile de curs, mai ales la unele discipline, cum sunt de exemplu geografia sau științele naturii. Lecții precum formele de relief, apele uscatului, țărnul mării și activitatea eroziunii marine, orientarea în natură, viața plantelor etc. dau o imagine mult mai vie asupra problemelor, mărinț totodată interesul elevilor.

Pe de altă parte, lecțiile în natură, concretizate prin excursii, se pot desfășura, în general, după aceleași metode ca și o lecție de curs. În excursii, ca și în clasă, profesorul poate purta discuții cu elevii, îi poate chestiona, le poate da să lucreze în mod independent. Mai mult chiar, dacă luăm în considerație momentele desfășurării unei excursii, ele sunt, în general, aceleași ca și ale unei lecții. De exemplu, într-o excursie în orizontul local, cu tema bine stabilită, profesorul comunică elevilor scopul excursiei, apoi le prezintă la față locului conținutul problemei, face fixarea materialului și sistematizarea lui și apoi le poate da și o activitate pentru acasă în legătură cu cele văzute și învățate în excursie.

Exemplific în ceea ce urmează o excursie în **Salina Slănic**. Aceasta, prin specificul peisajului, constituie un loc preferat pentru excursiile școlare. De obicei însă, excursiile în acest loc se rezumă la o plimbare prin zonele deschise spre vizitare și la câteva explicații cu privire la potențialul de exploatare.

Pentru o valorificare instructiv-educativă mai largă, Salina trebuie mai adânc cunoscută și fenomenele dinăuntru ei mai bine observate. În lumea aceasta a sării, a exploatării miniere, de o neîntrecută frumusețe, vizitatorii găsesc lucruri extrem de interesante.

Cadrul didactic trebuie să precizeze de la început câteva date istorice - lucrările miniere de deschidere a minei "Unirea" au început în anul 1938, iar exploatarea sării din această mină s-a efectuat între anii 1943-1970. Exploatarea s-a făcut descendent de la tavan către vatră în felii succesive de 2.2 metri grosime.

Mina este alcătuită din 14 camere cu profil trapezoidal având 10 m deschidere la tavan și 32 m la talpă și o înălțime de 54 m. Diferența de cotă între suprafața și vatra minei este de 208 m și

este parcursă cu liftul în 90 de secunde. La 40 de metri în sus de la tavanul salinei Unirea începe podeaua unei saline mai mici - mina Mihai - care nu este accesibilă publicului.

După 1970 mina a devenit obiectiv turistic, oferind condiții naturale de excepție prin microclimatul său bogat în aerosoli cu eficiență în tratamentul maladiilor respiratorii. În subteran este amenajat și un sanatoriu pentru bolnavii astmatici cărora li se asigură asistența medicală de specialitate.

La intrare, pe tavan, se pot observa secera și ciocanul sculptate pe la începuturile exploatării salinei pe când tavanul era mai aproape de podea

Una din camerele subterane găzduiește un muzeu storic în sare, denumit de autorul ei, sculptorul Iustin Năstase, "Sala Genezei", în care se pot admira busturile lui Traian și Decebal alături de alte elemente reprezentative popoarelor dac și roman. În alte camere sunt amenajate terenuri de fotbal și handbal, pistă de alergări și chiar un laborator de măsurări în fond de radiații ultrascăzute.

Aerajul miniei este natural, cu temperatură constantă în tot timpul anului de 12 grade Celsius, presiunea atmosferică este de 730 mm coloană de mercur, iar umiditatea cu minim 10% mai redusă decât la suprafață.

Tavanul miniei este bordat pe întreaga suprafață de balcoane din lemn care permit circulația personalului autorizat la controlul periodic al stabilității suprafețelor din zona superioară a construcției miniere. Zonele cu stabilitate incertă sunt delimitate pe vatra minei cu împrejmuiri de interdicție a accesului vizitatorilor.

Sarea gemă este o rocă monominerală (clorura de sodiu - NaCl). Cristalele de sare formează un cub perfect, de culoare vitroasă, de la alb lăptos până la cenușiu închis, chiar negru, în funcție de impuritățile conținute. Sarea care conține ionul de potasiu poate să aibă culori de la roz deschis până la purpuriu închis (carnalit). Pe peretii salinei se poate urmări foarte ușor stratificația deasă și variată a sării, în care straturile albe, de culoarea zăpezii, alternează ritmic cu straturi cenușiu-vineții până la negru.

Organizată pe aceste baze științifice, excursia în Mina Unirea – Salina Slănic poate fi un prilej dintre cele mai bune pentru valorificarea ei instructiv-educativă. Elevii vor cunoaște astfel cât se poate de complet acest minunat colț de natură, care prin farmecul și unicitatea lui a devenit cunoscută în toată lumea.

ȘCOALA ȘI FAMILIA ÎMPREUNĂ

Prof. înv. primar Elena-Loredana TĂBĂCARU
Școala Gimnazială „Ștefan Luchian” Moinești, jud. Bacău

Școala este instituția socială în care se realizează educația organizată a tinerei generații. Ea este factorul decisiv pentru formarea unui om apt să contribuie la dezvoltarea societății, să ia parte activă la viață, să fie pregătit pentru muncă. Procesul de învățământ este cel care conferă școlii rolul decisiv în formarea omului. Misiunea școlii este aceea de a contribui la realizarea idealului educativ impus de cerințele vieții sociale. Procesul de educație din cadrul școlii este îndrumat și condus de persoane pregătite în mod special pentru a sigura reușita școlară.

Părinții trebuie să cunoască, să devină conștienți de influența pe care o exercită prezența lor în viața copilului, să fie convinși că educația dată copilului, pentru societatea actuală este diferită de cele precedente, că societatea actuală va fi diferită de cea actuală, iar copilul trebuie pregătit corespunzător. Implicarea părinților joacă un rol semnificativ în cadrul intervenției școlare. Acțiunile care implică părinții produc o schimbare în ambientul familiei și cresc aspirațiile, atât ale părinților pentru copiii lor, cât și ale copiilor înșiși.

Educația este cea care desăvârșește ființa umană, educația pe care copilul o primește în familie, în școală și de la comunitate.

Mediul familial este primul mediu educativ și socializator pe care îl cunoaște copilul și a cărui influență îi marchează esențial dezvoltarea ca individ. Legătura copilului cu familia este extrem de puternică și de neînlocuit.

Familia exercită o influență deosebit de adâncă asupra copiilor. O mare parte despre cunoștințele despre natură, societate, deprinderile igienice, obișnuințele de comportament, elevul le datorează educației primite în familie. Rolul familiei este foarte important în dezvoltarea copilului din punct de vedere fizic, intelectual, moral estetic, ș.a.. Ca prim factor educativ, familia oferă copilului aproximativ 90% din cunoștințele uzuale (despre plante, animale, ocupațiile oamenilor, obiectelor casnice), familia este cea care ar trebuie să dezvolte spiritul de observație, memoria și gândirea copiilor. Copilul obține rezultatele școlare în funcție de modul în care părinții se implică în procesul de învățare. Părinții trebuie să asigure copilului cele necesare studiului, trebuie să-și ajute copilul la învățătură. Acest ajutor trebuie însă limitat la o îndrumare sau sprijin, nefiind indicat să se efectueze tema copilului. Cu timpul părinții se vor limita la controlarea temei de acasă și a carnetului de note. Deci, atitudinea părinților trebuie să fie una de mijloc: să nu-l ajute prea mult pe copil, dar nici să ajungă să nu se intereseze deloc de rezultatele acestuia.

Tot în familie se formează cele mai importante deprinderi de comportament: respectul, politețea, cinstea, sinceritatea, decența în vorbire și atitudini, ordinea, cumpătarea, grija față de unele lucruri încredințate. Toate acestea reprezintă de fapt ilustrarea cunoscutei expresii „a avea cei șapte ani de-acasă”. Un elev fără „cei șapte ani de-acasă” va crea mereu probleme chiar și ca viitor adult.

Una dintre cele mai importante preocupări ale familiei și un punct comun pe care îl are aceasta cu școala este orientarea școlară și profesională. Cei mai mulți părinți sunt bine intenționați în alegerea unei școli sau unei profesii pentru fiul sau fiica lor. Dar, de multe ori, buna intenție și

buna credință sunt tocmai sursele greșelilor lor deoarece acestea nu țin loc de competență și de pricepere. Greșelile părinților decurg uneori și din prea marea dragoste pe care o poartă copiilor.

Colaborând mai des cu părinții elevilor din clasă, aceștia înțeleg că parteneriatul educațional este una din conceptele cheie ale pedagogiei contemporane, participând astfel afectiv și efectiv la organizarea și desfășurarea parteneriatelor educaționale locale, județene, interjudețene. În cadrul acestor parteneriate se leagă prietenii între elevi, între noi, cadre didactice și părinți.

Partener tradițional al școlii, familia se definește atât ca instituție socială, cât și ca grup specific constituit din persoanele care sunt unite prin legături de căsătorie, sânge sau adopție. Disponând de o influență semnificativă în raport cu fiecare dintre membrii ei, familia se caracterizează prin:

- ✓ structură specifică de statusuri și roluri;
- ✓ seturi de relații interpersonale specifice;
- ✓ influență puternică asupra membrilor;
- ✓ funcții relativ precise în raport cu fiecare membru;
- ✓ influențe reciproce.

Prin intermediul acestor elemente, fiecare familie influențează atât elevii, cât și adulții cu status de părinte, care reprezintă parteneri reali sau virtuali ai școlii. Din această perspectivă, cunoașterea mediului familial din care provin elevii și părinții lor se constituie ca o condiție atât pentru succesul demersului educațional adresat copiilor, cât și din punctul de vedere al reușitei parteneriatului.

Cunoașterea și înțelegerea familiei în calitate de partener constant și autentic devine o prioritate mai ales în contextul actual, în care familia însăși trebuie să se adapteze unor schimbări semnificative. În acest sens, în raport cu familia tradițională, familia contemporană suportă o serie de modificări cu referire la statusuri și roluri, norme și relații, probleme, situații și soluții.

Între familie și școală trebuie să existe o permanentă colaborare care se poate realiza prin vizite reciproce, ședințe și lectorate cu părinții.

Un parteneriat familie-școală este relația cea mai profitabilă pentru toți cei ce participă la acest demers. Parteneriatul va fi eficient dacă fiecare parte va reține că același subiect este copilul nostru și școlarul nostru.

Cadrele didactice află cum este fiecare copil, în ce mod ajunge mai repede la succes, ce îl interesează și-l pasionează, iar părinții vor cunoaște în ce momente să-l susțină pe școlar, în ce fel să-l motiveze și să-l ajute.

Menirea școlii nu este numai de a înzestra elevii cu un bagaj de cunoștințe cât mai mare, ci și de a stimula calitatea de om.

Școala a rămas punctul de pornire al orientării școlare și profesionale prin acțiuni de informare asupra posibilităților de continuare a studiilor, de detectare a intereselor profesionale și a aptitudinilor, de discutare a criteriilor după care elevii își decid viitorul și ponderii de implicare a părinților în alegerea școlii și a profesiei pe care copiii lor o vor urma, dacă profesia aleasă este cea dorită de copil și dacă aceasta din urmă are disponibilități intelectuale.

În viață nimic nu este garantat sută la sută. În cele din urmă, fiecare copil va trebui să aleagă singur calea pe care vrea să meargă. Șansele de a influența un copil în mod pozitiv pot fi semnificativ crescute dacă, prin aceste dezbateri, lectorate, activități de consiliere părinții ar dedica câteva ore în plus pentru a afla lucruri noi despre dezvoltarea și comportamentul tipic al copilului.

Până la cuprinderea într-o unitate de învățământ, rolul primordial în educație îl are familia. Odată cu înscrierea într-o unitate de învățământ ponderea se schimbă, rolul mai mare îl are școala, dar nici acțiunea educativă a familiei nu este de neglijat. Între acțiunile educative ale celor doi factori există mai degrabă un raport de complementaritate decât de rivalitate, acțiunea fiecăruia venind să o completeze pe a celuilalt.

Dintre multiplele motive și argumente în sprijinul demonstrării necesității colaborării dintre cei trei factori de educație, o importanță deosebită o are consonanța și unitatea acțiunilor întreprinse. Rolul conducător în procesul de educație îl are, fără îndoială, școala, pentru motive bine cunoscute. În calitatea sa de cel mai apropiat colaborator al școlii, familia trebuie să o secundeze de aproape și sincer. Părinții iau cunoștință de cerințele școlii față de copii, în materie de educație, prin diverse moduri: la ședințele cu părinții, în discuțiile individuale cu profesorii, prin corespondență. În general nu se întâmpină dificultăți în această privință. Ele apar acolo și atunci când părinții adoptă o altă atitudine față de sarcinile trasate de școală, aceasta fie în problemele de instruire, fie în cele de educație. În acest fel, părinții creează mari dificultăți copiilor, căci ei nu mai știu ce atitudine să adopte, pe cine să asculte. Printr-o asemenea atitudine, părinții creează stări de nevroză propriilor copii sau, ceva mai grav, le determină un comportament duplicitar și ipocrit, pervertindu-le însuși caracterul. Iată de ce este necesar ca părinții, comunitatea și educatorii să formeze un front unitar educativ. Sprijinindu-ne reciproc și adoptând atitudini unitare vom reuși să ne creștem sănătos copiii, pentru că ei nu pot fi decât așa cum îi creștem noi.

O modalitate reală și firească a colaborării cu școala este înfăptuită prin controlul copiilor de către părinți. În școală acest control se efectuează zilnic, la fiecare materie, există deci o preocupare constantă și sistematică pentru această problemă.

Unii părinți consideră că aceasta este sarcina școlii, iar alții se scuză că nu o fac, deoarece nu au competența necesară pentru a realiza un control de fond. În discuțiile cu acești părinți noi trebuie să le explicăm că nimeni nu le poate pretinde un control asupra calității temelor și lecțiilor, dar unul asupra cantității acestora, asupra efectuării sau neefectuării lor, este absolut necesar, pentru a preveni situația obișnuinței de a nu le efectua.

Părinții au datoria să-și controleze copiii nu numai asupra modului în care își îndeplinesc obligațiile școlare, ci și asupra relațiilor pe care le au în afara școlii, cu alți copii, și, uneori, și cu adulții, pentru că acestea pot fi benigne, nepericuloase sau maligne, dăunătoare.

Școala și familia sunt, așadar, cei doi factori importanți ai procesului instructiv-educativ, iar între aceștia și mediul extrașcolar sau extrafamilial, comunitatea pendulează copilul, obiect și subiect al activității instructiv-educativ. O bună colaborare între școală și familie este posibilă numai atunci când familia înțelege bine menirea școlii, iar școala consideră familia un aliat, un colaborator sincer, permanent, direct interesat în procesul instructiv-educativ.

Un studiu realizat în ceea ce privește necesitatea colaborării școală–familie enumeră patru motive pentru care școala și familia se străduiesc să stabilească legături între ele:

- ✓ părinții sunt juridic responsabili de educația copiilor lor;
- ✓ învățământul nu este decât o parte din educația copilului; o bună parte a educației se petrece în afara școlii;
- ✓ cercetările pun în evidență influența atitudinii parentale asupra rezultatelor școlare ale elevilor, în special asupra motivațiilor învățării, precum și faptul că unele comportamente ale părinților pot fi favorizate datorită dialogului cu școala;
- ✓ grupurile sociale implicate în instituția școlară (în special părinții și profesorii) au dreptul să influențeze gestiunea școlară.

În general, toată lumea apreciază efectele benefice ale unei participări foarte active a părinților la activitățile școlare. Numeroase cercetări la nivel de învățământ primar și chiar secundar au pus în evidență aspectul determinant al calității interacțiunii dintre familie și școală asupra educației copiilor.

Această recunoaștere a importanței părinților în favorizarea succesului școlar al tinerilor a determinat autoritățile educative să susțină necesitatea întăririi legăturilor dintre părinți și școală. De altfel, în contextul actual, aceste legături par a fi mai necesare ca niciodată. Într-adevăr, misiunea socială a școlii depășește tot mai mult simpla atingere a obiectivelor pedagogice ale curriculum-ului școlar având în vedere și faptul că mulți părinți sunt prea preocupați de problemele familiale, profesionale sau sociale pentru a putea urmări evoluția copiilor lor sau coerența dintre educația pe care copilul o primește în familie și cea școlară.

Atât părinții cât și cadrele didactice beneficiază de avantajele unei astfel de colaborări. Binefacerile sunt numeroase, începând cu o mai bună cunoaștere reciprocă și depășirea stereotipurilor, și continuând cu identificarea unor interese comune în beneficiul copiilor. În sfârșit, colaborarea este benefică și pentru școală, părinții aducând deseori resurse suplimentare ce pot susține rolul educativ al școlii dar oferă și un cadru pentru o continuă reevaluare.

Colaborarea cu familia trebuie să se concretizeze într-un program comun de activități ale școlii cu aceasta (lectorate cu părinții, ședințe, consultații, vizite la domiciliul elevului, serbări școlare). Părinții trebuie să vadă în profesor un prieten, un colaborator, un om adevărat care-i poate ajuta prin atitudinea nepărtinitoare pe care trebuie să o afișăm. Așadar e o sarcină a școlii să identifice situațiile problemă din familiile copiilor, să dirijeze pe cât este posibil strategiile educative în favoarea elevului și să conștientizeze că relația de colaborare școală-familie este determinantă în educarea copiilor. Educația în familie devine astfel un proces de pregătire pentru viață, prin întâmpinarea și rezolvarea problemelor de viață.

În concluzie, trebuie spus că cei doi factori educativi, familia și școala, trebuie să aibă același scop – formarea personalității umane integrale și armonioase.

Bibliografie:

1. Cercel, Renata, „Pași în profesia didactică”, Ed. Universității din Oradea, 2004.
2. Cerghit, I.; Radu, I.T.; Popescu, E.; Vlăsceanu, L., „Didactica”, manual pentru clasa a X-a, școli normale, E.D.P., R.A., 1997.
3. „Îmbunătățirea parteneriatului dintre școală și comunitate” - Ghid pentru Consiliile de Administrație, București, Centrul Educația 2000+, 2005.
4. Kant, Im., „Tratat de pedagogie”. Iași, Editura Agora, 1992.
5. Nicola, I., „Pedagogie”, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1992.
6. Maria, R., „Empatia în educație”, Didactica Publishing House, București, 2008.
7. Popescu, M., „Implicarea comunității în procesul de educație”. Editura Corint, 2000.

CUPRINS

Nr. crt.	Titlul materialului publicat, autorul, școala, localitatea, județul	Pag.
1.	TERAPIA PRIN DANS ȘI MIȘCARE Profesor psihopedagog Andreea BLĂGOI Școala Profesională Specială ” Sf. Nicolae” București, sector 4 Profesor psihopedagog Daniela CARA Școala Profesională Specială ” Sf. Nicolae” București, sector 4	3
2.	ANTRENAREA ELEVILOR CU CERINȚE EDUCATIONALE SPECIALE ÎN ACTIVITĂȚI EXTRAȘCOLARE PROIECT EDUCAȚIONAL - BUCURIA CRĂCIUNULUI -BENEFICII ȘI LIMITE Învățător itinerant/ de sprijin Simona-Maria CIUTACU Centrul Școlar de Educație Incluzivă Brăila	6
3.	O PERSPECTIVĂ COGNITIVĂ ASUPRA PROVERBELOR prof. Lidia-Maria STELIAN Liceul Tehnologic de Industrie Alimentară Fetești, jud. Ialomița	9
4.	THANATOSUL – REFLEX AL TRAGICULUI ÎN POEZIA LUI TUDOR ARGHEZI prof. Lidia-Maria STELIAN Liceul Tehnologic de Industrie Alimentară Fetești, jud. Ialomița	15
5.	CUNOAȘTEREA PERSONALITĂȚII ȘCOLARULUI MIC STUDIU Prof. înv. primar Lucica-Elena LUNGU Liceul Tehnologic „Nicanor Moroșan” Pîrteștii de Jos, jud. Suceava	18
6.	DEZVOLTAREA GÂNDIRII CREATOARE ÎN ORELE DE MATEMATICĂ DIN CICLUL PRIMAR LA COPII CU DIFICULTĂȚI DE ÎNVĂȚARE Prof. înv. primar Mihaela-Denisia RADU Școala Gimnazială Nr. 3 Mangalia, jud. Constanța	21
7.	EXEMPLU DE PLAN DE ACȚIUNE PENTRU INTEGRAREA COPIILOR CU CES Prof. înv. primar Mihaela-Denisia RADU Școala Gimnazială Nr. 3 Mangalia, jud. Constanța	27
8.	GÂNDIRE CRITICĂ ȘI MATEMATICĂ LA CICLUL PRIMAR Prof. înv. primar Mihaela-Denisia RADU Școala Gimnazială Nr. 3 Mangalia, jud. Constanța	35
9.	STRATEGIILE DIDACTICE ÎN ACTIVITĂȚILE DIN CICLUL PRIMAR Prof. înv. primar Mihaela-Denisia RADU Școala Gimnazială Nr. 3 Mangalia, jud. Constanța	41
10.	Propunere opțional SĂNĂTOS DE MIC Grupa mică Prof. Adriana-Ioana POPA Școala Gimnazială Nr.1 Pomezueu- G.P.N. Nr. 3 Vălani de Pomezueu, jud. Bihor	46
11.	FIȘĂ DE LUCRU EDUCAȚIE PENTRU SĂNĂTATE- NIVEL II Prof. Adriana-Ioana POPA	49

	Școala Gimnazială Nr.1 Pomezeu- G.P.N. Nr. 3 Vălani de Pomezeu, jud. Bihor	
12.	PROIECT EDUCATIV VREAU SĂ CRESC SĂNĂTOS! Prof. Adriana-Ioana POPA Școala Gimnazială Nr.1 Pomezeu- G.P.N. Nr. 3 Vălani de Pomezeu, jud. Bihor	51
13.	COMUNICĂM ÎMPREUNĂ PRIN INTERMEDIUL EDUCAȚIEI STEAM Prof. Felicia IACOB Prof. Valentina MĂNESCU Școala Profesională Specială „Sf. Nicolae” București	59
14.	ANTRENAREA ELEVILOR CU CERINȚE EDUCAȚIONALE SPECIALE ÎN ACTIVITĂȚI EXTRAȘCOLARE PROIECT EDUCAȚIONAL - BUCURIA CRĂCIUNULUI -BENEFICII ȘI LIMITE Învățător itinerant/ de sprijin Simona-Maria CIUTACU Centrul Școlar de Educație Incluzivă Brăila	62
15.	RAPORTUL DE AUR ÎN MUZICĂ, DESIGN ȘI ARTĂ Prof. Diana-Florina PETRE elevă clasa a 7-a: Ioana-Amedeea MOISE Liceul Internațional Ioanid București, sector 1	65
16.	EXPERIENȚE ADAPTATE DE ÎNVĂȚARE PENTRU ELEVII CU DIZABILITĂȚI, PRIN MOBILITĂȚI ERASMUS+ – POVEȘTI SENZORIALE- Profesor psihopedagog Alina-Ștefania ȚUȚU Școala Profesionala Specială ”SF.NICOLAE”, sector 4, București Profesor psihopedagog Daniela DINCĂ Școala Profesionala Specială ”SF.NICOLAE”, sector 4, București	71
17.	METODE ȘI STRATEGII DE PREDARE – ÎNVĂȚARE – EVALUARE Prof. Maria FILIP Școala Gimnazială Hârtop, jud. Suceava	74
18.	PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ MANIFEST PENTRU NATURĂ Prof. .înv.preșc. Elena GHEORGHE Prof. înv.preșc. Ana-Ramona URSULEANU G.P.P. „Căluțul de Mare” Constanța	78
19.	PROIECT EDUCAȚIONAL PREVENIREA HEPATITEI VIRALE A ȘI A TUBERCULOZEI Prof. Violeta-Magdalena GHICA	87
20.	INTELIGENȚA EMOȚIONALĂ ȘI SUCCESUL ȘCOLAR (studiu de specialitate) Prof. Angelica-Mihaela MANEA Școala Gimnazială Nr. 32 București	92
21.	FIȘĂ DE LUCRU – PRELUNGIRI ALE CLASICISMULUI ȘI ROMANTISMULUI - recapitulare pentru bacalaureat doctor în filologie, prof. Mirela DUMITRU-SAVIN Colegiul Național Militar Alexandru Ioan Cuza	96
22.	FIȘĂ DE LUCRU – CĂLĂTORIA, CLASA A IX-A doctor în filologie, prof. Mirela DUMITRU-SAVIN Colegiul Național Militar Alexandru Ioan Cuza	98
23.	PERIOADA PAȘOPTISTĂ	100

	doctor în filologie, prof. Mirela DUMITRU-SAVIN Colegiul Național Militar Alexandru Ioan Cuza	
24.	TABĂRĂ ȘCOLARĂ – „CUTREMURĂM VRANCEA!” Prof. consilier școlar, Elena – Ștefania ONCIUL C.J.R.A.E. – Liceul Teoretic G.E. Palade Constanța	103
25.	STUDIUL PRIVIND PERCEPȚIA ELEVILOR DE LICEU PRIVIND FENOMENUL DE BULLYING Prof. consilier școlar Maria RĂDEANU Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Vrancea	109
26.	PROGRAMUL „SĂPTĂMÂNA VERDE” IMPRESII DUPĂ PRIMUL AN DE IMPLEMENTARE Prof. învă. primar Anca-Ioana ȘUGAR Școala Gimnazială „Lucian Blaga” Satu Mare, jud. Satu Mare	111
27.	PROIECT PROGRAMĂ OPȚIONAL APA, ESENȚA VIEȚII Prof. Simona-Carmen TĂBLEȚ Școala Gimnazială Înv. Clementa Beșchea Căpățânești, jud. Buzău	113
28.	PROIECTAREA DEMERSULUI DIDACTIC- PROIECTAREA UNITĂȚII DE ÎNVĂȚARE Prof. Simona-Carmen TĂBLEȚ Școala Gimnazială „Înv. Clementa Beșchea” Căpățânești, jud. Buzău	116
29.	PROIECTAREA ȘI DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚILOR DIN PERSPECTIVA STIMULĂRII INTERESULUI ȘI BUCURIEI DE A ÎNVĂȚA A COPILULUI - EXPERIMENTUL Studiu de specialitate Prof. învă. primar Niculina – Ionica VIȘAN Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” Pitești, jud. Argeș	119
30.	ÎNVĂȚĂTORUL ȘI EDUCAREA CREATIVITĂȚII ÎN ORELE DE MATEMATICĂ Studiu de specialitate Prof. învă. primar Niculina – Ionica VIȘAN Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” Pitești, jud. Argeș	121
31.	TEHNICI DE LUCRU EFICIENTE PENTRU COPIII CU C.E.S. Studiu de specialitate Prof. învă. primar Niculina – Ionica VIȘAN Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” Pitești, jud. Argeș	123
32.	COMUNICĂM ÎMPREUNĂ PRIN INTERMEDIUL EDUCAȚIEI STEAM Prof. Felicia IACOB Prof. Valentina MĂNESCU Școala Profesională Specială „Sf. Nicolae” București	125
33.	IMPLEMENTAREA STRATEGIILOR AAC ÎN URMA MOBILITĂȚII DIN VARȘOVIA O EXPERIENȚĂ POLONEZĂ TRANSPUSĂ ÎN ȘCOALA NOASTRĂ Prof. Anca-Elena ANCIU Prof. Elena DRĂGAN-CARA Școala Profesională Specială ”SF. NICOLAE”, București, Sector 4	128
34.	ROLUL EXCURSIILOR TEMATICE ÎN PROCESUL DE EDUCARE A ȘCOLARULUI MIC Prof. învă. primar Elena-Loredana TĂBĂCARU	131

	Școala Gimnazială „Ștefan Luchian” Moinești, jud. Bacău	
34.	ȘCOALA ȘI FAMILIA ÎMPREUNĂ Prof. înv. primar Elena-Loredana TĂBĂCARU Școala Gimnazială „Ștefan Luchian” Moinești, jud. Bacău	138
35.	CUPRINS	142

ISSN 2810 – 3173

ISSN – L 2734 – 5939

Editura Educația Azi